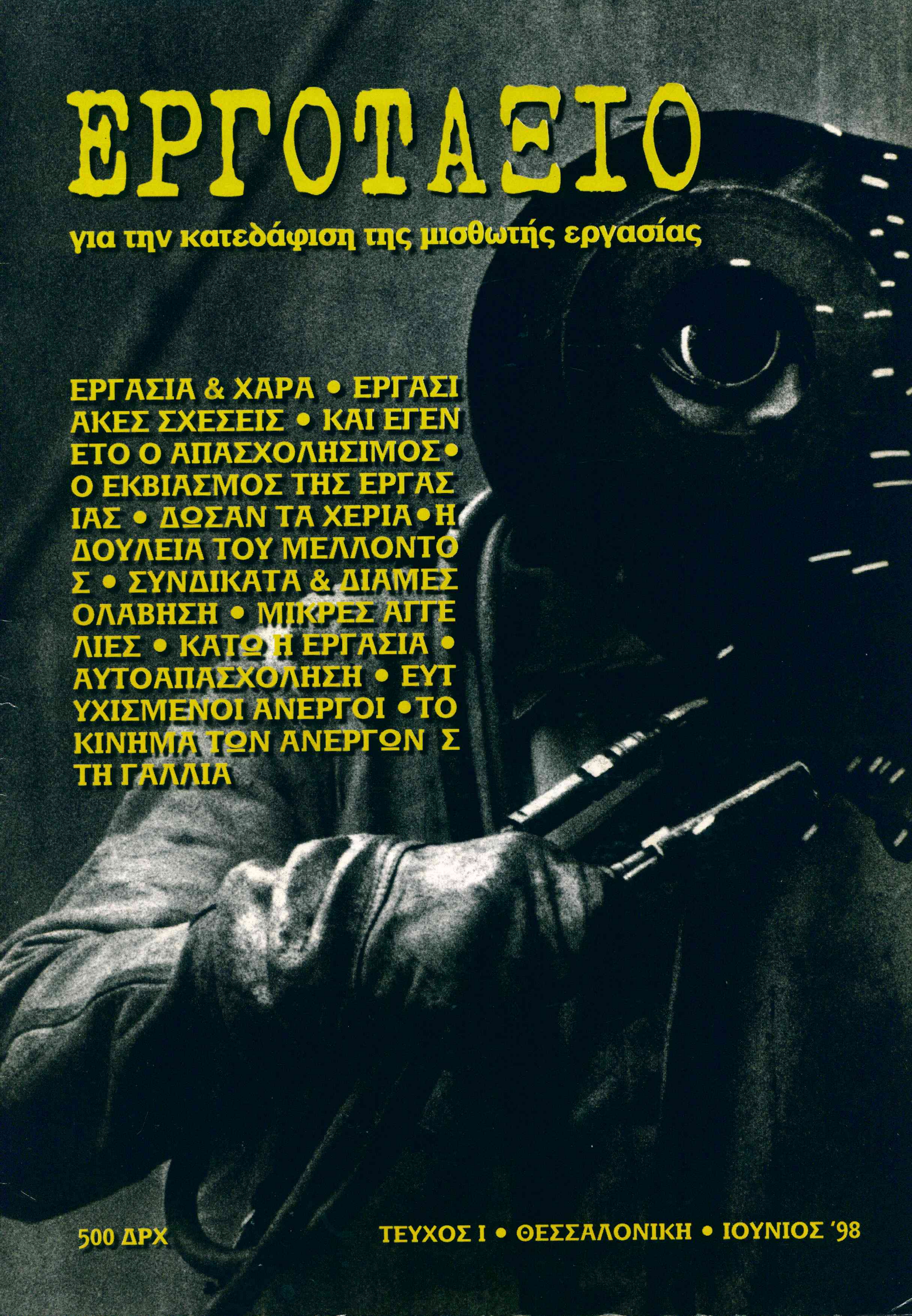
ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ

για την κατεδάφιση της μισθωτής εργασίας

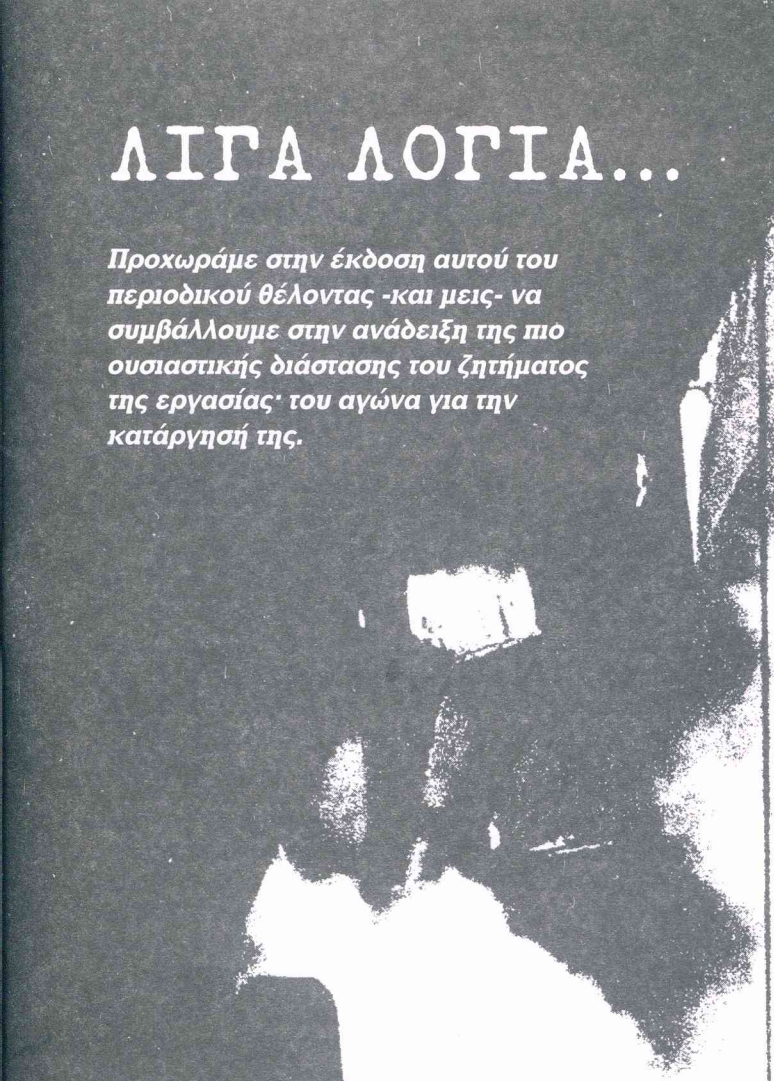
ΕΡΓΑΣΙΑ & ΧΑΡΑ • ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ • ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ Ο ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΜΟΣ • Ο ΕΚΒΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ • ΔΩΣΑΝ ΤΑ ΧΕΡΙΑ • Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ • ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ & ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ • ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ • ΚΑΤΩ Η ΕΡΓΑΣΙΑ • ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ • ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ • ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

500 ΔΡΧ

ΤΕΥΧΟΣ Ι • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΙΟΥΝΙΟΣ '98

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Προχωράμε στην έκδοση αυτού του περιοδικού θέλοντας -και μεις- να συμβάλλουμε στην ανάδειξη της πιο ουσιαστικής διάστασης του ζητήματος της εργασίας· του αγώνα για την κατάργησή της.

Δε μιλάμε απ'τη θέση του εισοδηματία, που το πλεόνασμα χρημάτων του επιτρέπει να μη "δουλεύει για να τη βγάζει".

Έχουμε αποδεχτεί, όπως και πολλοί άλλοι, τον εκβιασμό της εργασίας. Δεν τρέφουμε αυταπάτες ότι θα ξυπνήσουμε ένα πρωΐ και ο κόσμος της μισθωτής σκλαβιάς θα έχει εξαφανιστεί ως δια μαγείας, όπως δε τρέφουμε αυταπάτες ότι τα δύο χιλιάρικα παραπάνω στο μισθό, τα πέντε κολλημένα ένσημα και οι 35 ώρες δουλειά την εβδομάδα είναι οι απαντήσεις στο απάνθρωπο καθεστώς της μισθωτής εργασίας.

Εδώ ακριβώς βρίσκεται και η ουσία.

Δεν απαξιώνουμε *κανένα αγώνα που διεκδικεί καλύτερες συνθήκες επιβίωσης (αν και τα τελευταία χρόνια οι εν λόγω αγώνες πασχίζουν να διατηρήσουν τα "κεκτημένα", είναι δηλαδή αμυντικοί). Συμμετείχαμε και θα συμμετέχουμε στο μέλλον σε αρκετούς τέτοιους αγώνες, με μια διαφορετική όμως λογική απ'αυτή των συνδικάτων και της αριστεράς του 35ωρου.*

Δε θα είμαστε εμείς *αυτοί που θα υπερασπιστούν το "δικαίωμα στην εργασία", ούτε αυτοί που θα γεμίσουν με ψευδαισθήσεις τους εκμεταλλευόμενους.*

Το ζήτημα δεν είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, είναι η συνειδητοποίηση ότι τίποτα δεν αλλάζει πραγματικά μέσα από συντεχνιακές λογικές και σοσιαλδημοκρατικά αιτήματα. ***Δε παλεύουμε για "καλύτερες συνθήκες εκμετάλλευσης", προσπαθούμε να συμβάλλουμε και μεις στη γενίκευση των αγώνων για τη καταστροφή του εκμεταλλευτικού συστήματος.***

Να δώσουμε όλοι μαζί νόημα στην ελπίδα.

Το σπάσιμο των διαχωρισμών και της μερικότητας, η αυτοοργάνωση έξω και ενάντια από τα επίσημα συνδικάτα της συναλλαγής, η αλληλεγγύη, το σαμποτάζ και η λούφα στους χώρους εργασίας, η καθημερινή κόντρα με τ'αφεντικά *είναι βήματα ουσιαστικά που δίνουν νόημα όχι μόνο στον αγώνα αλλά και στην ίδια τη ζωή.*

"Το μέλλον δεν ανήκει στο κόσμο της δουλειάς", αλλά σ'αυτούς που θα εξεγερθούν για τη κατάργησή της όπως και για τη καταστροφή κάθε απάνθρωπου και εκμεταλλευτικού θεσμού.

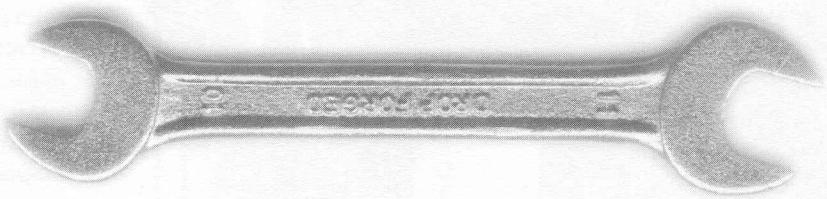
Ιθαγενείς Μετανάστες,
Ιούνης '98

Για επικοινωνία: Τ.Θ. 50067, Τ.Κ. 54013
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

...ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΔΡΑΣΗ

ΕΡΓΑΣΙΑ & ΧΑΡΑ

Το κείμενο που ακολουθεί γράφτηκε το Νοέμβρη του 1997

Καθώς οι εργασιακές σχέσεις βυθίζονται σ' ένα μεσαίωνα παράνοιας, ένα κείμενο για την εργασία γίνεται δύσκολη υπόθεση. Όχι γιατί δεν έχεις τί να πεις, αλλά γιατί δεν ξέρεις από πού ν' αρχίσεις. Προσπερνώντας τη μαζική ανεργία, την παιδική εργασία -πραγματικότητα πλέον και στην Ελλάδα- τη μαύρη εργασία και το καθεστώς ομηρίας των μεταναστών ή περιπτώσεις όπου εργοστάσια ολόκληρα ξηλώνονται και μεταφέρονται μέσα σε μια νύχτα -κυριολεκτικά- στη Βουλγαρία, στη Σερβία, στη Ρουμανία ή στο Πακιστάν (όχι μόνο η Goodyear, αλλά και κλωστοϋφαντουργίες της Θεσσαλονίκης), θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε μερικές από τις συνηθισμένες εμπειρίες -δικές μας αλλά και εκατοντάδων χιλιάδων άλλων- από τους χώρους εργασίας.

• ***τα ένσημα:*** Ποιά, τί, πού, πού 'ντα; Η μόδα της τελευταίας δεκαετίας θέλει τα αφεντικά να τα τρώνε με κάθε τρόπο και μέσο. Μπορεί βέβαια να παρουσιαστεί με πολλές διαφορετικές όψεις:

(Φιλόστοργο αφεντικό): Στα δίνει σε μετρητά, έτσι ώστε να 'ναι και πιο μεγάλο το μεροκάματο. Ξεγελιέσαι νομίζοντας ότι σου δίνει έναν ανεκτό μισθό, ενώ σου δίνει ψίχουλα. Στη σπάνια περίπτωση που σ' αυτό συμπεριλαμβάνονται και το κόστος της εργατικής εισφοράς (της δικής σου, δηλαδή, -33%) και η εργοδοτική εισφορά (η δικιά του -66%), ή στην ακόμη πιο σπάνια, όταν σου δίνει σε μετρητά ακόμη και τα δώρα, την άδεια και το επίδομα αδείας (λέμε τώρα!), πάντα κερδίζει. Καταρχήν, κάτι αόρατες κρατησούλες και φόρους, 2%, 0,5%, 4%, αλλά και η αποζημίωσή σου σε περίπτωση απόλυσης (αυτή δεν είναι ούτε τόσο μικρή, ούτε τόσο αόρατη), σου στερεί όλα τα εργασιακά σου δικαιώματα και αποκτά τη δυνατότητα να σ' έχει πάντα εξαρτημένο και υποτακτικό.

(Το θυμόσοφο αφεντικό): Σε δοκιμάζει, ρε κουτέ! Στη "δοκιμαστική περίοδο", που μπορεί να είναι δύο βδομάδες, δύο μήνες, έξι, ένας χρόνος, το πρόβλημα βέβαια μπορεί να μην είναι απλά η απώλεια ενσήμων, αλλά το ότι μπορεί να μην παίρνεις φράγκο τσακιστό!

(Το απελπισμένο αφεντικό): Τα γνωστά! Η επιχείρηση "δεν πηγαίνει καλά"...

• ***οι μισθοί:*** Ζήτω ο σοσιαλισμός! Στην κοινωνία της (σχεδόν) γενικευμένης ισότητας, το 90% πληρώνεται περίπου τον βασικό. Λίγο παραπάνω και μ' ένσημα για τον "παλιό" και τον ειδικευμένο, λίγο παρακάτω και χωρίς ένσημα για το "νέο" και τον ανειδίκευτο.

• ***οι υπερωρίες:*** Οπωσδήποτε υποχρεωτικές, το μέλλον τις θέλει και απλήρωτες. Υπάρχουν τουλάχιστον κάποιες επιχειρήσεις στη Θεσσαλονίκη που έχουν καθιερώσει υποχρεωτικό και απλήρωτο Σάββατο (υποτίθεται ότι συμπεριλαμβάνεται στο μισθό). Οι υπε-

ρωρίες είναι γενικευμένη τακτική των αφεντικών για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι για ν' αποφύγουν την πρόσληψη επιπλέον εργατικού δυναμικού. Ο δεύτερος είναι για να αισθάνεται ο εργαζόμενος ότι κουτσά-στραβά, έστω και με δέκα, δώδεκα, δεκατέσσερις ώρες την ημέρα, συμπληρώνεται το μεροκάματο, δεδομένου ότι οι μισθοί είναι άθλιοι. Σχεδόν πουθενά δεν καταβάλλονται τα αντίστοιχα υπερωριακά ένσημα (αν καταβάλλονταν, μετράνε αυξητικά στα δώρα, στην άδεια και στο επίδομα αδείας).

• ***το ελαστικό ωράριο:*** Σε απλά ελληνικά, μια ζωή λάστιχο. Πιάνεις δουλειά το πρωί, γρήγορα στο σπίτι για φαγητό το μεσημέρι, πίσω στη δουλειά, με τη γλώσσα έξω, το απόγευμα. Όταν ξυπνάς δεν έχει ακόμη ξημερώσει, όταν σχολάς έχει πια βραδιάσει. Ήλιο με ήλιο που λέγανε και στα χωράφια. Το ελαστικό ωράριο έχει βέβαια πολλές όψεις: πρωινή και απογευματινή εργασία, εναλλασσόμενες βάρδιες, εξαήμερο, κυλιόμενο ρεπό ή ακόμα και εποχιακή απασχόληση. Στο άμεσο μέλλον προβλέπεται να έχει και περισσότερες. Ακριβώς γιατί κάποιοι σκέφτονται για σένα (χωρίς εσένα).

• ***οι διακοπές:*** Καθώς τ' αφεντικά έχουν το απολύτως minimum των ανθρώπων που χρειάζονται -προτιμώντας υπερωρίες αντί για καινούργιες προσλήψεις- η διεκδίκηση της άδειας γίνεται όλο και πιο δύσκολη υπόθεση. Αν δεν την πάρεις κουτσουρεμένη, θα την πάρεις τουλάχιστον σπασμένη - μισή καλοκαιρινή, μισή χειμερινή.

• ***η ανασφάλεια, η εντατικοποίηση, το άγχος:*** Δουλέψτε πιο γρήγορα, πιο εντατικά, πιο παραγωγικά. Η μαγική λέξη είναι παραγωγικότητα. Το αφεντικό ποτέ δεν είναι ευχαριστημένο και ποτέ δεν θα 'ναι. Πάντα γκρινιάζουν, φωνάζουν, πιέζουν, εξοργίζονται με τον ανταγωνισμό (!;), αφήνουν αιχμές για απολύσεις, σ' αντικαθιστούν -εκεί που μπορούν- με μια μηχανή. Καθώς ο μεταξύ τους ανταγωνισμός εντείνεται, φτάνουν στην παράνοια και αυτή την παράνοια τη διοχετεύουν έπειτα στο εργασιακό περιβάλλον. Το οποίο, έτσι κι αλλιώς, είναι μια κόλαση.

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝΕΙ!
(έγραφε η αψίδα στην κεντρική
πύλη του Άουσβιτς)

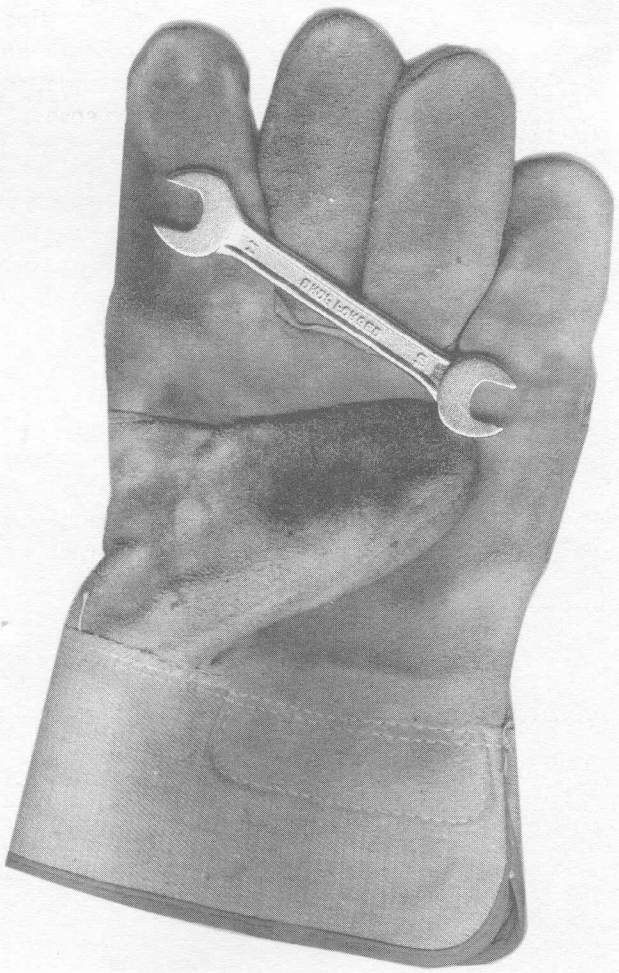
Ένα μεγάλο μέρος της παραγωγής είναι για τα σκουπίδια, αντίστοιχα ένα μεγάλο μέρος της εργασίας είναι κοινωνικά άχρηστη. Το γραφειοκρατικό τμήμα του δημόσιου τομέα, σημαντικό τμήμα των υπηρεσιών, εώς και το 50% της αγροτικής παραγωγής (που καταλήγουν στις χωματερές), η διαφήμιση, καθώς και ένα τεράστιο τμήμα των βιομηχανικών προϊόντων -που είτε είναι παντελώς άχρηστα, είτε κατασκευάζονται με μικρό κύκλο ζωής -θα μπορούσαν να εκλείψουν χωρίς κανένας να νιώσει φτωχότερος.
Και σχετικά με τη φτώχεια: δεν είσαι φτωχός αν σου λείπει το καινούργιο 2000 GLX Turbo. Είσαι, όμως, αν μένεις σε μια άθλια γκαρσονιέρα, σου λείπει ο ελεύθερος χρόνος και δεν έχεις ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Ενώ ο κόσμος φαντάζει σαν ένα μεγάλο μαγαζί, τα περισσότερα προϊόντα είναι είτε άχρηστα, είτε σάπια. Άσε, ξέχνα το. Άνοιξε καλύτερα την τηλεόραση, να δεις τη "Λάμψη" ή κανένα reality show. Αυτά τουλάχιστον, υπάρχουν σε αφθονία.

Αν ο πλούτος και η εργασία μπορούσαν να μοιραστούν ισότιμα, θα υπήρχε γενικευμένη ευημερία με ελάχιστη απασχόληση. Οι υπολογισμοί είναι απλοί: μείον το 10% της ανεργίας, μείον ότι είναι άχρηστο στη ζωή μας, δια 3.000.000 δρχ. που αντιστοιχούν σε κάθε άντρα, γυναίκα, παιδί, ηλικιωμένο από το Α.Ε.Π. Τα συμπεράσματα είναι το ίδιο απλά: η κοινωνία μας είναι ορθολογιστική στους τύπους, αλλά βαθιά ανορθολογική στην ουσία της.
Οφείλουμε να την καταστρέψουμε.

ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
ΟΠΛΙΖΕΙ ΤΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ

Η ατομική εξέγερση, όταν απολύουν τον/την συνάδελφο, κλέβουν τα ένσημα, κρατάνε σε άθλιο επίπεδο τους μισθούς, υπάρχει στον καθένα/καθεμιά (εκτός από τους ρουφιάνους στη δουλειά). Αν μπορούσαμε να τη μετατρέψουμε σε συλλογική η ζωή των αφεντικών θα γινόταν πολύ δύσκολη και η δικιά μας καθημερινότητα πολύ πιο εύκολη.
Καθώς τα συνδικάτα είναι άριστα, αν είσαι κομματικό μέλος, άχρηστα και ανύπαρκτα στους εργασιακούς χώρους, χρειάζεται η δημιουργία αντιστάσεων μέσα στη δουλειά. Η ανάγκη υπάρχει σ' όλους μας, η ελπίδα μόνο λείπει.
Μπορούμε να τους πατήσουμε κάτω!

Ιθαγενείς Μετανάστες

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

*Τα τρία κείμενα που ακολουθούν παρουσιάστηκαν σε τριήμερο που διοργανώθηκε από τους Ιθαγενείς Μετανάστες το Μάρτη του 1998. Δεν αποτελούν θεωρητικά πονήματα προς μελέτη. Στόχος τους ήταν να καταθέσουν κάποιες πρωτόλειες σκέψεις υποβοηθώντας μια πιθάνη κουβέντα. Κρίνοντας εκ των υστέρων μπορούμε να πούμε πως η δεύτερη μέρα ήταν αυτή που συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον χωρίς όμως να καταφέρει να βάλει τις βάσεις για μια ουσιαστική συνέχεια. Η απογοήτευση και η παραίτηση όμως δεν πρέπει ποτέ και για κανένα λόγο να αντικαταστήσουν τη **συνέπεια** και την **επιμονή στον αγώνα** για μια ζωή χωρίς εκμετάλλευση. Ένας ολόκληρος κόσμος μας περιμένει.*

Από το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο στο τέλος του αιώνα...

Στο τέλος του Β΄ παγκόσμιου πολέμου οι οικονομίες των αντιμαχόμενων χωρών ήταν κατεστραμμένες. Η μόνη οικονομία που βγήκε ακμαία από τη δοκιμασία του πολέμου ήταν αυτή των ΗΠΑ. Αντίθετα οι ευρωπαϊκές χώρες είχαν να αντιμετωπίσουν, πέρα από την κατεστραμμένη οικονομία τους και το γεγονός ότι σε μερικές από αυτές υπήρξε μια παρατεταμένη κρίση εξουσίας. Η οποία μπορεί να λύθηκε μέσα από διεθνείς συμφωνίες (Γιάλτα, Πότσδαμ κλπ.) που ξαναμοίρασαν τον κόσμο σε σφαίρες επιρροής αλλά άφησε πίσω ένα δυνατό εργατικό κίνημα.

Η ανάγκη για τη διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης και την εδραίωση της κυριαρχίας, δημιούργησε τις προϋποθέσεις για το δυνάμωμα του κρατικού παρεμβατισμού. Η ανόρθωση της οικονομίας ουσιαστικά στηρίχθηκε στην επέκταση του δημόσιου τομέα. Οι στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεις κρατικοποιήθηκαν ενώ επίσης το κράτος ήταν ο κύριος επενδυτής. Οι νόμοι της αγοράς αναστάλθηκαν και θεσπίσθηκαν προστατευτικές ρυθμίσεις για την κίνηση κεφαλαίου και εμπορευμάτων. Μ΄ αυτές τις συνθήκες η αγορά όχι μόνο ανορθώθηκε, αλλά έφτασε και σε ένα πολύ ανώτερο επίπεδο σε σχέση με την προπολεμική περίοδο.

Για να διατηρηθεί η κοινωνική ειρήνη, αλλά και μετά από κινητοποιήσεις των εργαζομένων μια σειρά από παροχές δόθηκαν. Ουσιαστικά μπορούμε να μιλήσουμε για την επαναδημιουργία του κράτους πρόνοιας. Μπαίνουμε σε μια εποχή όπου οι σοσιαλδημοκρατικές διεκδικήσεις των συνδικάτων γίνονται αποδεκτές -κοινωνική ασφάλιση, ανόρθωση του βιοτικού επιπέδου. Η εργατική τάξη έχει τη δυνατότητα να καταναλώσει, πέρα από τα αναγκαία, γεγονός που δίνει επιπρόσθετη ώθηση στην αγορά. Η εποχή που η εργατική τάξη μπορούσε μόνο να αναπαραγάγει τον εαυτό της έχει περάσει. Το αρκετά μεγαλύτερο εισόδημα, καθώς και οι παροχές (δωρεάν υγειονομική κάλυψη, παιδεία κλπ.), δίνουν τη δυνατότητα κατανάλωσης προϊόντων που στο παρελθόν ήταν απαγορευμένα. Φυσικά αυτό ισχύει μόνο για τις μητροπόλεις του καπιταλισμού και όχι για τον αναπτυσσόμενο ή "τρίτο κόσμο".

Εξάλλου δεν υπάρχει παράδεισος χωρίς τους απόκληρούς του. Στις ίδιες τις μητροπόλεις, οι μετανάστες είναι η φθηνή εργατική δύναμη που δεν υπόκειται στις ευεργετικές διατάξεις που ισχύουν για τους ιθαγενείς. ..

Το συνδικαλιστικό κίνημα γνωρίζει μεγάλη άνθηση και αργά αλλά σταθερά θεσμοθετείται ως συνομιλητής και συνδιαχειριστής με λογικές διεκδικήσεις. Μέσα στα συνδικάτα δημιουργούνται κάστες γραφειοκρατών που αποκόβονται από τη βάση τους. Είναι οι εκπρόσωποι που υπογράφουν τις συλλογικές συμβάσεις και κρίνουν τι είναι εφικτό και τι όχι. Έχοντας ένα ρεφορμιστικό διεκδικητικό πρόγραμμα, που όμως υπάρχουν ακόμα τα περιθώρια να γί-

νεται αποδεκτό. Η οικονομική ευημερία καλά κρατούσε. Δεν είναι τυχαίο ότι οι μεγαλύτερες απεργίες και εξεγέρσεις γίνονται στο μπλοκ του ανύπαρκτου σοσιαλισμού. (Ανατολικό Βερολίνο το 1953, Βουδαπέστη 1956, το κίνημα της Αλληλεγγύης στην Πολωνία τη δεκαετία του '70....).

Όμως η οικονομική άνθηση των μεταπολεμικών χρόνων αποδείχθηκε ότι στηριζόταν σε πήλινα πόδια. Τα κονδύλια που απαιτήθηκαν για την ανοικοδόμηση της οικονομίας και του κοινωνικού κράτους, είχαν προέλθει κυρίως από δάνεια τα οποία κάποια στιγμή άρχισαν να απαιτούν την αποπληρωμή τους. Μ' αυτό τον τρόπο πολλές χώρες βρέθηκαν να είναι υπερχρεωμένες στην Παγκόσμια Τράπεζα, η οποία ζητούσε να παρθούν μέτρα. Το άστρο του νεοφιλελευθερισμού άρχισε να ανατέλλει, αρχής γενομένης από την Αγγλία της Θάτσερ.

Η πρώτη εφαρμογή του μοντέλου του νεοφιλελευθερισμού είναι η επίθεση ενάντια στο δημόσιο τομέα και στον κρατικό παρεμβατισμό. Με λίγα λόγια ενάντια στο κεϋνσιανό μοντέλο οικονομίας. Ευαγγελίζεται ότι αν αφεθούν ελεύθεροι οι νόμοι της αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού χωρίς μονοπώλια, η ύφεση θα ξεπεραστεί. Ο δημόσιος τομέας, ο οποίος θεωρείται δαπανηρός και μονολιθικός για να αντέξει τον ανταγωνισμό της αγοράς, χωρίζεται σε πολλά κομμάτια και φορείς δημόσιας ωφέλειας ιδιωτικοποιούνται. Το κοινωνικό κράτος κλονίζεται. Ακόμα και οι γραφειοκράτες συνδικαλιστές ωρύονται για την απώλεια των κεκτημένων και προσπαθούν να κάνουν κινήσεις εντυπωσιασμού κυρίως. Μεγάλες απεργίες ξεσπούν σ' όλη την Ευρώπη.

Μία από τις μεγαλύτερες, που ήταν και ορόσημο της μετάβασης από τη μια εποχή στην άλλη , ήταν αυτή των ανθρακωρύχων στην Αγγλία. Μια απεργία που ξεκίνησε, όταν στο πλαίσιο της εκκαθάρισης των μη κερδοφόρων επιχειρήσεων αποφασίστηκε το κλείσιμο ενός ορυχείου που κρίθηκε ασύμφορο, με αποτέλεσμα να πεταχτούν στο δρόμο εκατοντάδες ανθρακωρύχοι. Παρά το ότι είχαν να αντιμετωπίσουν μια εκτεταμένη δικαστική και κρατική καταστολή, τη συνδυασμένη επίθεση κράτους και καπιταλιστών, την ουσιαστική αδιαφορία του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος, την οικονομική εξαθλίωση και την έλλειψη αλληλεγγύης από μεγάλα κομμάτια της υπόλοιπης εργατικής τάξης, άντεξαν για ένα ολόκληρο χρόνο. Αλλά η εποχή των διεκδικητικών απεργιών που είχαν νικηφόρο αποτέλεσμα πέρασε.

Οι εργασιακές σχέσεις περνάνε σε νέο επίπεδο. Στα πλαίσια της αύξησης της ανταγωνιστικότητας οι επιχειρήσεις ζητούν μείωση του εργατικού κόστους. Το κράτος πρόνοιας οδεύει προς την τελική του κατάργηση. Η σχέση του εργαζόμενου με τον εργοδότη καθώς και οι διαπραγματεύσεις έχουν ήδη αρχίσει σε πολλούς κλάδους εργασίας να γίνονται σε ατομικό ή συντεχνιακό επίπεδο. Όταν ένα μεγάλο μέρος της παραγωγικής τάξης δουλεύει είτε φασόν, είτε σε μαύρη εργασία και οι μεγάλες εργοστασιακές μονάδες σπάνε σε μικρότερες, η βάση για κοινή αντίσταση γίνεται όλο και πιο μικρή.

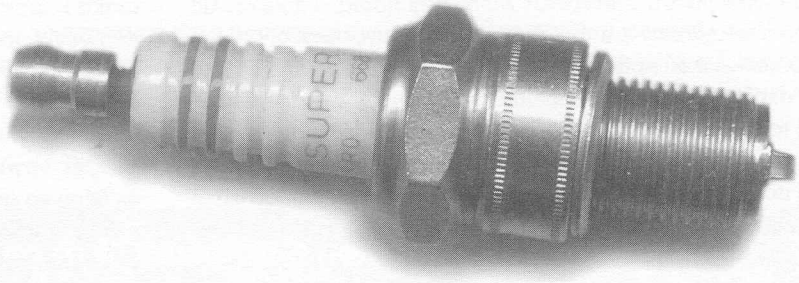
Οι επίσημοι συνδικαλιστικοί φορείς ζητούν την "ανάπτυξη" της οικονομίας δεχόμενοι να κάνουν θυσίες. Όχι οι ίδιοι φυσικά. Έτσι κι αλλιώς τα συνδικάτα έχουν χάσει τη δύναμή τους πλέον και το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι απεργίες για την "τιμή των όπλων". Η ανεργία έχει αποκτήσει εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά σε σχέση με το παρελθόν. Πληθαίνουν όλο και περισσότερο οι άνεργοι μακράς διαρκείας, οι οποίοι ελάχιστες πιθανότητες έχουν να βρουν δουλειά, αλλά κι αν ακόμα βρουν είναι σίγουρο ότι θα είναι κάτω από το καθεστώς της προσωρινότητας, χωρίς ασφάλιση και ένσημα. Είναι μια καινούργια κατηγορία του εργατικού δυναμικού, η οποία ξεφεύγει κατά πολύ από τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά της εργατικής τάξης. Μια κατηγορία που δεν χωράει σε κανένα από τα επίσημα συνδικάτα και δεν έχει βρει ακόμα το δρόμο για την οργάνωση συλλογικής αντίστασης.

Μια συλλογική αντίσταση που θα ξεπερνά τις παραδοσιακές μορφές οργάνωσης που έχουν πλέον αποτύχει και δεν είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις νέες συνθήκες. Που θα στηρίζεται στην αυτοοργάνωση των αναγκών μας, στην αλληλεγγύη και τη συντροφικότητα και θα σπάσει τα δεσμά της μερικότητας προτάσσοντας την συνολική επίθεση στην άμυνα.

Ιθαγενείς Μετανάστες,
Θεσσαλονίκη, Μάρτης 1998

"Και εγένετο ο απασχολήσιμος"

Μάλο προκάλεσε πριν από μερικούς μήνες ο Σημίτης όταν σε ομιλία του σε συνδικαλιστές της Γ.Σ.Ε.Ε. εισήγαγε τον όρο απασχολήσιμος. Από την επόμενη μέρα σύσσωμος ο τύπος φιλοξενούσε σε εκτενή ρεπορτάζ τις "οργισμένες" αντιδράσεις των εργατοπατέρων, ενώ παράλληλα αφιέρωνε σελίδες άρθρων και αναλύσεων για τη νέα τάξη πραγμάτων στις εργασιακές σχέσεις που "προανήγγειλε" με την ομιλία του ο πρωθυπουργός. Όλοι οι έγκυροι, έγκριτοι, άρτια καταρτισμένοι δημοσιογράφοι του οικονομικού ρεπορτάζ, μαζί τους και οι πεφωτισμένοι εργατοπατέρες της Γ.Σ.Ε.Ε., ξαφνικά ... ανακάλυπταν την Αμερική. Την ίδια ώρα που χιλιάδες άλλοι μέσα σ' αυτήν την ομιλία απλά ανακαλύπταμε τον εαυτό μας. Γιατί, βέβαια, αυτό που τότε παρουσιάστηκε ως το μοντέλο των εργασιακών σχέσεων σε μια μελλοντική κοινωνία παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, δεν διαφέρει παρά ελάχιστα από μια περιγραφή των εργασιακών σχέσεων που ισχύουν σήμερα.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ...

Μέχρι πολύ πρόσφατα μιλώντας για τους "προσωρινούς" εργαζόμενους, αναφερόμασταν σ' αυτούς που απασχολούνταν υπό καθεστώς "μερικής απασχόλησης" (διανομείς φυλλαδίων, αφισοκολλητές, courier κ.λ.π.). Αυτό που διαφοροποιούσε αρχικά τους "προσωρινούς" απ' τους υπόλοιπους εργαζόμενους, ήταν ότι για τους πρώτους ουδέποτε ίσχυσε οποιοδήποτε κοινωνικό κεκτημένο. Ο θεσμός της μερικής εργασίας κατήργησε έτσι απλά το οκτάωρο, τα ένσημα, την κοινωνική ασφάλιση, το βασικό μισθό, τις άδειες, τα δώρα. Έτσι οι δουλειές αυτές αφενός αποτέλεσαν μια διέξοδο γι' αυτούς που ζητούσαν συμπληρωματικό εισόδημα ή απλά ένα χαρτζηλίκι (φοιτητές κ.λ.π.), αλλά κυρίως έπαιζαν το ρόλο της αναγκαστικής "προσωρινής" λύσης εώς ότου βρεθεί κάτι καλύτερο.

Παρ' ότι αυτό το καλύτερο για πολλούς ουδέποτε ήρθε, η αίσθηση της προσωρινότητας ήταν πάντα κυρίαρχη αποτελώντας ανασταλτικό παράγοντα στη δημιουργία δεσμών αλληλεγγύης μεταξύ των ημιαπασχολούμενων (ή καλύτερα των "απασχολήσιμων"), επομένως και στην ύπαρξη οργανωμένης αντίστασης. Παράλληλα, μ' έναν παράλογο τρόπο, ενδεικτικό της διαστροφής της εποχής μας, τα επίσημα συνδικάτα που πάντα στο λόγο τους είχαν σαν σημείο αναφοράς τα κοινωνικά κεκτημένα, επέδειξαν αδιαφορία, ενώ οι εργαζόμενοι στα λεγόμενα παραδοσιακά επαγγέλματα αντιμετώπισαν απαξιωτικά αυτήν την κατηγορία εργαζομένων. Σ' αυτό λοιπόν το μεταβατικό στάδιο μπορούμε να διακρίνουμε σχηματικά δύο κατηγορίες: τους χωρίς καμία εξειδίκευση, χωρίς αίσθηση επαγγελματικότητας, μη εξασφαλισμένους, "προσωρινούς" εργαζόμενους και αυ-

τούς που απ' την άλλη είναι- ή αισθάνονται ότι είναι- εξασφαλισμένοι. Κανένα κοινό πλαίσιο διεκδικήσεων δεν φαίνεται να μπορεί να υπάρξει μεταξύ τους καθώς οι εργασιακές σχέσεις σε κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες είναι σαφώς διαφορετικές. Όμως αυτό το χάσμα άρχισε τα τελευταία χρόνια να γεφυρώνεται καθώς η μερική απασχόληση και η προσωρινότητα, κάτω απ' τις επιταγές του διεθνούς κεφαλαίου, άρχισαν να εφαρμόζονται σε ολοένα και περισσότερους τομείς εργασίας διαμορφώνοντας έτσι μια νέα πραγματικότητα.

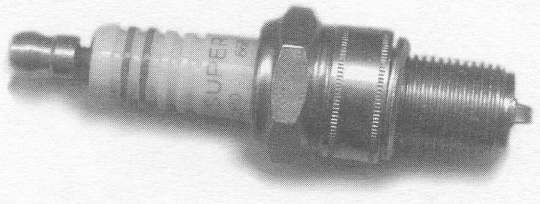
...ΜΟΝΙΜΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΟΜΕΝΟΙ

Ο βασικός άξονας του σύγχρονου μοντέλου εργασιακών σχέσεων συμπυκνώνεται σε μία και μόνη φράση του υπουργού εσωτερικών, δημόσιας διοίκησης και αποκέντρωσης Α. Παπαδόπουλου, ο οποίος μιλώντας σε διημερίδα της ΑΔΕΔΥ δήλωσε ότι: "(...) στο μέλλον σπάνια ένας εργαζόμενος θα περάσει τη ζωή του σε μια εταιρεία και ακόμα σπανιότερα θα περάσει την καριέρα του απασχολούμενος μ' ένα και μόνο αντικείμενο (...)"
Εν ολίγης, ακόμη και αν κάποιος καταφέρει να εξασφαλίσει μια θέση εργασίας, αυτό δεν του προσφέρει καμία εγγύηση. Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξαρτήτως αντικειμένου (μηδέ του δημοσίου εξαιρουμένου), πρέπει να μάθουν να ζουν με την ιδέα ότι είναι εν δυνάμει άνεργοι. Βασικά στοιχεία της εποχής μας το άγχος και η ανασφάλεια, αποτελούν θεμελιώδεις λίθους της μίζερης πραγματικότητας στους εργασιακούς χώρους: παθητικότητα, αδράνεια, δουλοπρέπεια, έλλειψη αυτοσεβασμού και αλληλεγγύης.
Οι απασχολήσιμοι (ο όρος πλέον χρησιμοποιείται χωρίς εισαγωγικά), χαμένοι στο άγριο πεδίο ανταγωνισμού για την εξασφάλιση "μιας θέσης στον ήλιο", ευτυχισμένοι αν έστω και προσωρινά το καταφέρουν, έχουν αφήσει στην αρένα των εργατικών διεκδικήσεων τα αφεντικά μόνα τους να αλωνίζουν. Απουσία οποιασδήποτε ουσιαστικής αντίστασης, οι όροι και οι συνθήκες εργασίας επαφίενται στη βούλησή τους και μόνο. Ο σκληρός ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων επιβάλει την ελαχιστοποίηση του κόστους (και ως γνωστό οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζονται ως μέρος του κόστους) και καθώς η ελαστικοποίηση της εργατικής νομοθεσίας -όπως αυτή επιβάλλεται από τα διεθνή κέντρα αποφάσεων- τους το επιτρέπει, τα αφεντικά μπορούν ανενόχλητα να αυτοσχεδιάζουν.
Για να περιγράψεις το σκηνικό που δημιουργείται , δεν χρειάζονται ούτε εκτιμήσεις, ούτε προβλέψεις. Το μέλλον είναι εδώ. Μια απλή καταγραφή καθημερινών εμπειριών αρκεί. Η μερική απασχόληση, η μείωση των ωρών εργασίας, η διαρκής εντατικοποίηση, το ελαστικό ωράριο συνθέτουν τη σύγχρονη πραγματικότητα για την πλειοψηφία των εργαζομένων σήμερα, για το σύνολό τους σε λίγα, πολύ λίγα χρόνια. Αν σε αυτά προσθέσουμε τα ούτως ή άλλως αισχρά μεροκάματα,τον τεράστιο αριθμό ανασφάλιστων, τα ολοένα αυξανόμενα ποσοστά -κυρίως μακράς διάρκειας- ανέργων, την αλματώδη αύξηση της παιδικής εργασίας, το καθεστώς εκμετάλευσης των μεταναστών, μπορούμε πλέον να μιλάμε χωρίς υπερβολή για συνθήκες εργασιακού μεσαίωνα. Πάνω απ' την Ευρώπη έχει αρχίσει να πλανάται μετά από 100 χρόνια ξανά το φάντασμα αυτών "που δεν έχουν τίποτα να χάσουν". Τα πρόσφατα γεγονότα στη Γαλλία ήταν απλά ένας προάγγελος.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Καθώς οι εργασιακές σχέσεις βυθίζονται σ' ένα μεσαίωνα παράνοιας, καθώς το κοινωνικό κράτος πρόνοιας -ανασταλτικός παράγοντας στα σχέδια του παγκοσμίου κεφαλαίου - σιγά σιγά αυτοκαταργείται, τα επίσημα συνδικάτα αμήχανα αναπαράγουν την αιτηματολογία τους (αναπαράγοντας παράλληλα τη φρικαλέα ηθική της εργασίας, διεκδικώντας "το δικαίωμα στη δουλειά", το δικαίωμα "να βγάζουμε το ψωμί με τον ιδρώτα του προσώπου μας" κ.λ.π.)
Τα επίσημα συνδικάτα θά'ναι πάντα εκεί, τη στιγμή που μια απεργία θα ριζοσπαστικοποιείται, τη στιγμή που τα δεσμά της μερικότητας και της συντεχνιακής αντίληψης θα σπάνε. Το επίσημο συνδικάτο θά'ναι εκεί για να "συμβιβάσει τα πράγματα", για να "ηρεμήσει τα πνεύματα", για να "προσγειώσει τις παράλογες απαιτήσεις". Τα παραδείγματα είναι αμέτρητα. Το βάρος της ευθύνης όμως πέφτει και στις δικές μας πλάτες. Όταν οι επαγγελματίες συνδικαλιστές κάνουν τη δουλειά τους, η δικιά μας ανοχή και παθητικότητα τους βοηθάει να την κάνουν καλύτερα.
Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε πολλοί/ές και ότι πρέπει να αγωνιστούμε από κοινού.
Η ατομική εξέγερση όταν απολύουν τον/την συνάδελφο, κλέβουν τα ένσημα, κρατούν σε άθλιο επίπεδο τους μισθούς, υπάρχει στον καθένα/μία. Αν τη μετατρέψουμε σε συλλογική, η ζωή των αφεντικών θα γίνει πολύ δύσκολη και η δική μας καθημερινότητα πολύ πιο εύκολη. Αυτό προϋποθέτει ασφαλώς να συναντηθούμε -επιτέλους- και να επικοινωνήσουμε. Να ανταλλάξουμε εμπειρίες, να δημιουργήσουμε δίκτυα αλληλεγγύης που θα παρέχουν συνεχή και άμεση ενημέρωση, που θα στηρίζουν συλλογικές ή ατομικές αντιστάσεις στους χώρους εργασίας.
Η αυτοοργάνωση, η συντροφικότητα και η αλληλεγγύη, έξω και ενάντια απ'τα επίσημα συνδικάτα της συναλλαγής, είναι τα πρώτα βήματα ενός αγώνα που εκ των πραγμάτων έχει ακόμη πολύ δρόμο να διανύσει.
Το ζήτημα δεν είναι μια καλύτερη μοίρα στη γενικευμένη αθλιότητα του συστήματος εκμεταλλευτών -εκμεταλλευόμενων. Το ζητούμενο είναι μια κοινωνία χωρίς αφέντες και δούλους.
Ή θα είμαστε μέρος του προβλήματος ή θα είμαστε μέρος της λύσης του.

Ιθαγενείς Μετανάστες

Ο ΕΚΒΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

"Το ψωμί που βουτηγμένο στην κολακία παχαίνει την ανθρώπινη δουλικότητα,
δηλητηριάζει τον έντιμο. Αυτός προτιμά να χάσει το δικαίωμα ενός προνομίου·
χίλιες ζημιές θα είναι ελαφρότερες από μια ανάξια ευδαιμονία
Κάθε θηριωδία είναι προσωρινή και μπορεί να του κάνει κακό
για μια ώρα· η δουλεία, πολύ πιο εύκολα, θα του κάνει κακό σ'ολόκληρη τη ζωή".

José Ingenieros, El hombre mediocre

Όσοι και όσες από εμάς έχουμε αποδεχτεί τον εκβιασμό της εργασίας έχουμε ήδη βρει μια καλή δικαιολογία γι' αυτό. Κανείς δεν ισχυρίζεται οτι δουλεύει απο χόμπι.

Στην αρχή το χαρτζιλίκι, στη συνέχεια τα νοίκια και οι λογαριασμοί, κατόπι οι "πλαστικές" ανάγκες, η κατανάλωση προϊόντων και διασκεδάσεων και πάει λέγοντας.

Μέρα με τη μέρα βουλιάζουμε σ'ένα βούρκο συμβάσεων.

Δουλεύουμε, υπακούμε, υπομένουμε.

Όσο μεγαλώνουν οι περίφημες "υποχρεώσεις" μας (που μόνοι μας βέβαια δημιουργήσαμε), τόσο αυξάνονται και οι ώρες εργασίας. Όσο πληθαίνουν οι υποτειθέμενες ανάγκες μας (που εμείς οι ίδιοι αναγνωρίζουμε ως πραγματικές), τόσο πιο πολλά ανεχόμαστε να ακούμε και υπομένουμε από τα αφεντικά. Τόσο πιο συχνά σκύβουμε το κεφάλι. Έτσι φτάνουμε σ'ένα σημείο που δεν υπάρχει πια επιστροφή.

"Η δουλειά προσφέρει μια πολύ καλύτερη εξήγηση της έρπουσας κρετινοποίησης γύρω μας, ακόμα και από τόσο σημαντικούς αποβλακωτικούς μηχανισμούς όπως η τηλεόραση και η εκπαίδευση. Άνθρωποι που υποβάλλονται σε πειθαρχία όλη τους τη ζωή, παραδίδονται στη δουλειά, μετά το σχολείο και ομαδοποιούνται απ'την οικογένεια στην αρχή και το γηροκομείο στο τέλος, έχουν συνηθίσει στην ιεραρχία και είναι ψυχολογικά σκλαβωμένοι. Η ικανότητά τους για αυτονομία έχει ατροφήσει τόσο που ο φόβος τους για την ελευθερία είναι ανάμεσα στις λίγες λογικά θεμελιωμένες φοβίες τους.

...Όταν απομυζάς τη ζωτική δύναμη των ανθρώπων στη δουλειά, πιθανότατα θα υποταχθούν στην ιεραρχία και θα εξειδικευτούν σ'οτιδήποτε. Είναι συνηθισμένοι να το κάνουν".[1]

Πέρα απ'τις φορές που μπουχτισμένοι αποφασίσαμε να παραιτηθούμε από την άλφα ή τη βήτα δουλειά, το σίγουρο είναι πως από τη στιγμή που πατάμε το πόδι μας στο χώρο εργασίας παραιτούμαστε αυτόματα απ'τη ζωή.

"Ο εργάτης είναι σκλάβος για το διάστημα που δουλεύει".[2]

Το χρόνο και την ύπαρξή σου για το διάστημα που δουλεύεις, τα ορίζουν άλλοι. Κάποιοι πάντοτε σε εποπτεύουν, σε ελέγχουν, σε κατευθύνουν, σε εξευτελίζουν. Κάποιοι βέβαια μπορεί και να σου πιάνουν τη κουβέντα, να σε χτυπάνε φιλικά στη πλάτη, να σε "ψήνουν" ότι μοιράζεστε την ίδια μοίρα.

Τα αφεντικά και αυτοί που σε ρουφιανεύουν σ'αυτά, ξέρουν και βρίσκουν πάντα τους τρόπους να σε "πλησιάζουν".

Άν σ'όλα τα παραπάνω συνυπολογίσουμε και το γεγονός ότι σήμερα οι περισσότεροι/ες από εμάς ασκούν επαγγέλματα με κοινωνικά μηδενική χρησιμότητα (οι πακετάδες, οι μοιράζοντες διαφημιστικά φυλλάδια, οι γραφίστες, οι curier, οι λαντζέρηδες, τα

γκαρσόνια, οι αφισσοκολλητές, οι "ανειδίκευτοι" εργάτες και πολλοί άλλοι κατανοούν τι εννοούμε), τότε δε χωρά αμφιβολία πως, όταν μιλάμε για χρόνο εργασία, μιλάμε για νεκρό χρόνο. Όπως νεκρές είναι και οι ώρες που ετοιμαζόμαστε για τη δουλειά, που πηγαίνουμε στη δουλειά, που σκεφτόμαστε τη δουλειά.

Όποιοι ταυτίζουν τη ζωή με τη δουλειά τους έχουν ήδη "χάσει το παιχνίδι" (κυριολεκτώντας και μη).

Υποστηρίζουμε οτι οι μόνες χαρούμενες και δημιουργικές στιγμές στη δουλειά είναι αυτές που τη χλευάζουν, την υπονομεύουν, τη σαμποτάρουν, την καταργούν.

Ο καθένας και η καθεμία από μας θα μπορούσε να διηγείται με τις ώρες, αμέτρητες ιστορίες μιζέριας σε εργασιακούς χώρους. Χιλιάδες εμπειρίες εκμετάλλευσης, απάνθρωπων συμπεριφορών, εξευτελιστικών περιστατικών. Πουλημένοι αγώνες απο ξεπουλημένα συνδικαλιστικά "κινήματα" που ούτως ή άλλως ποτέ δεν αμφισβήτησαν την οργάνωση της ίδιας της εργασίας.

"Το κρίσιμο σημείο είναι ότι, όποιες και να 'ναι οι βελτιώσεις που επιτεύχθηκαν στους μισθούς και στις συνθήκες σύνταξης και περίθαλψης, οι ίδιες οι συνθήκες εργασίας, δηλαδή ο έλεγχος των ρυθμών παραγωγής, η κατανομή, η αντίληψη και η διευθέτηση της εργασίας εξακολουθούν να βρίσκονται έξω από τον έλεγχο των ίδιων των εργαζομένων".[3]

Το πρωταρχικό ζήτημα σε σχέση με την εργασία είναι η ίδια της η φύση, η φρικαλέα ηθική της ("είναι καλό παιδί, δουλεύει", "το ψωμί μου το βγάζω με τον ιδρώτα του προσώπου μου", "να βρω μια δουλίτσα να τη βολέψω", κ.ο.κ.).

Οπότε αν θέλουμε να θέσουμε το πρόβλημα της μισθωτής εργασίας στην πραγματική του βάση, δηλαδή στον αγώνα για την κατάργησή της, τότε δε μπορούμε παρά να ξεκινήσουμε επανατοποθετώντας το ζήτημα της αξιοπρέπειας του ατόμου στο κέντρο της καθημερινής μας ύπαρξης και δράσης.

Δε ζητάμε ελεημοσύνες. Δεν παρακαλάμε για ένα μερίδιο στη γενικευμένη αθλιότητα που μας περιβάλλει. Ζητούμενο παραμένει μια κοινωνία χωρίς αφέντες και σκλάβους.

Όντας συμβιβασμένοι ή καλύτερα μισθοεξαρτημένοι, όπως εύστοχα σημειώνουν κάποιοι ευτυχισμένοι άνεργοι από το Βερολίνο, οφείλουμε να ξαναεφεύρουμε απο κοινού τα νέα περάσματα. Να επικοινωνήσουμε. Να σπάσουμε τον πάγο. Να γίνουμε επιτέλους επικίνδυνοι.

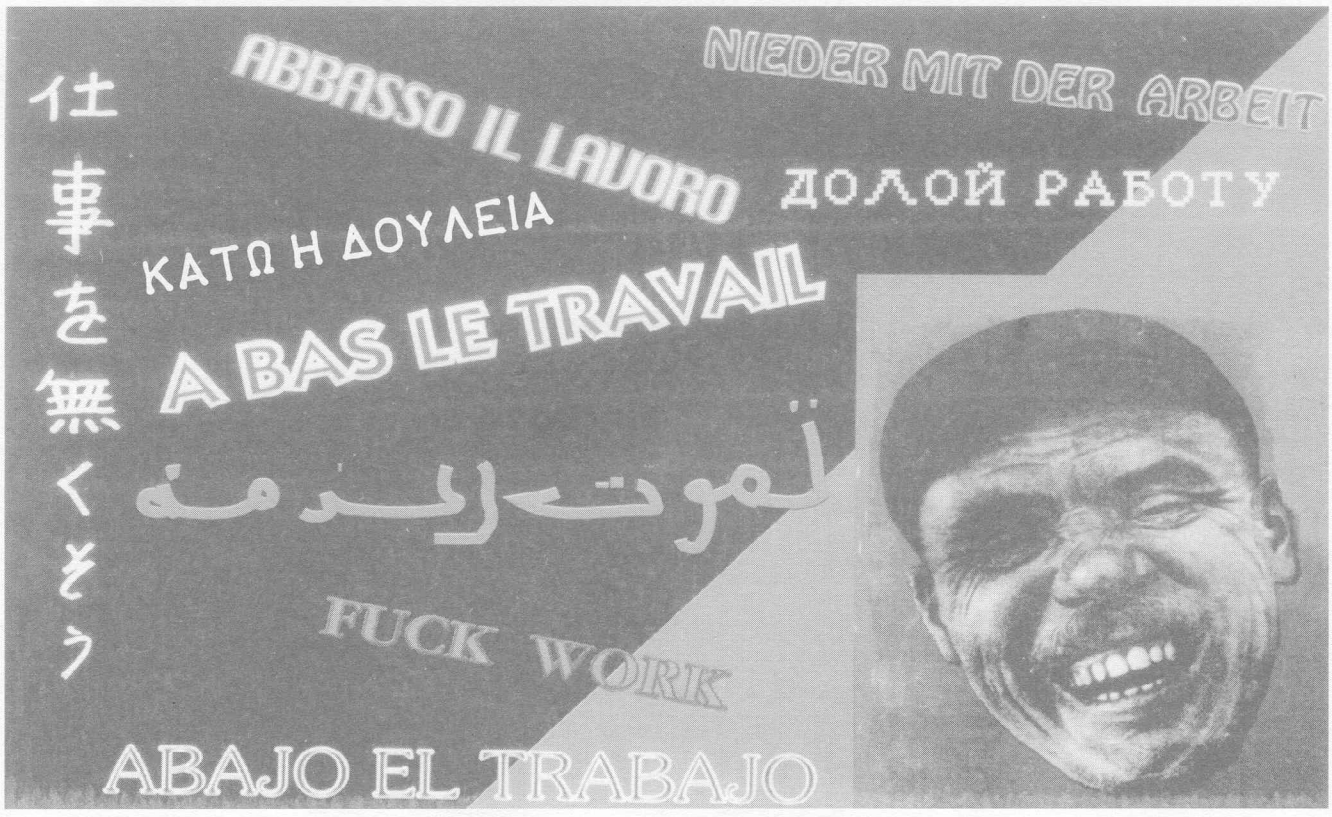
Ιθαγενείς Μετανάστες,
θεσσαλονίκη, Μάρτης 1998

Σημειώσεις;

1.Bob Black, *Η κατάργηση της δουλειάς* (Εκδόσεις Ύπουλο Χτύπημα).

2.Bob Black, *Η κατάργηση της δουλειάς* (ο.π.).

3.John Zerran, *ΗΠΑ: Η εξέγερση ενάντια στην εργασία (Εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη).*

ΔΩΣΑΝΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ

ΤΜΗΜΑ Γ.Σ.Ε.Ε.
Αναγνωρισμένο Σωματείο με τον αρ. 1314/84 στο Ιδιαίτ. Πρωτοδ. Θεσσαλονίκης
Αριστοτέλους 32, 546 31 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 270.803, 270.328, 264.361 Fax: 264.261

Ε.Κ.Θ.

TRADE UNIONS CENTRE OF THESSALONIKI
PART OF G.S.E.E.
32, Aristotelous str. 546 31 Thessaloniki
Tel. 270.803, 270.328, 264.361 Fax: 264.261

Αριθ. Πρωτ. 676

Θεσσαλονίκη 3/6/1998

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

«Η δημιουργία και συγκρότηση μιας κοινής επιτροπής από εκπροσώπους της διοίκησης του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου και της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Νομού Θεσσαλονίκης, με στόχο την αποφυγή επεισοδίων, τραυματισμών και συγκρούσεων μεταξύ των εργαζομένων και της αστυνομίας» αποφασίστηκε χθες κατά τη συνάντηση του Προεδρείου του Ε.Κ.Θ με εκπροσώπους της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Ν.Θεσσαλονίκης.

Η αντιπροσωπεία της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Ν.Θεσσαλονίκης αποτελούμενη από τον Πρόεδρο της Γιώργο-Φεστερίδη, τον Αναπρόεδρο Σωτήρη Ζαχαράκη, τον Ταμία Γιάννη Βασιλειάδη και τον υπεύθυνο Δημοσίων Σχέσεων Αντώνη Μαρούδα, επισκέφθηκε χθες (2.6.98) το βράδυ το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο και συναντήθηκε με το Προεδρείο του με αφορμή τα τελευταία γεγονότα και τις επεμβάσεις της αστυνομίας ενάντια των απεργών.

Ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Θ, Παναγιώτης Αβραμόπουλος, τόνισε στους εκπροσώπους της Ένωσης ότι οι εργαζόμενοι και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις τους δεν έχουν καμία διάθεση αντιπαλότητας προς τις αστυνομικές δυνάμεις, και τους θεωρούν συνάδελφους εργαζόμενους. Θα πρέπει να υπάρχει συνεννόηση μεταξύ των δύο πλευρών ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις και οι βίαιες αντιπαραθέσεις γιατί οι αγώνες των εργαζομένων ως μόνο στόχο έχουν την υπεράσπιση και προώθηση των δίκαιων αιτημάτων τους.

Από την πλευρά της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων, ο Πρόεδρος κ. Φεστερίδης, υπογράμμισε την αναγκαιότητα να υπάρχει στενή επαφή και συνεχής επικοινωνία μεταξύ των δύο διοικήσεων.

Οι δύο πλευρές συμφώνησαν στη συγκρότηση κοινής επιτροπής για την αντιμετώπιση και εκτόνωση κρίσιμων καταστάσεων μεταξύ αστυνομικών και εργαζομένων κατά τη διεξαγωγή κοινωνικών αγώνων.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ Κ.

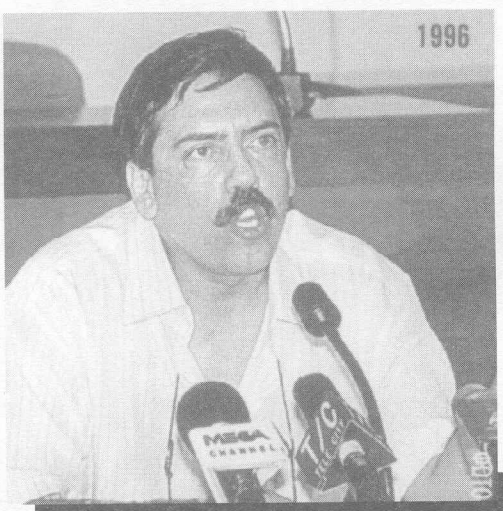
Επαγγελματίας συνδικαλιστής

Σε περιοδικό ποικίλης ύλης διαβάσαμε μια σύνεντευξη του πρώην μαχητικού συνδικαλιστή του ΟΤΕ Γιώργου Μανιάτη και προέδρου της ομοσπονδίας εργαζομένων στον ΟΤΕ και νυν διευθύνοντα συμβούλου της Hellascom, μικτής εταιρίας ΟΤΕ-Κόκκαλη. Πάρτε μια γεύση.

Νοιάζονται όλοι, όμως αν ο συνδικαλιστής πάρει κάποια θέση θεωρούν ότι αυτό αποτελεί εμμέσως κάποια εξαγορά. Αυτό είναι βλακωδέστατο κατά τη γνώμη μου. Για τον εξής πάρα πολύ απλό λόγο: λένε "εφαλτήριο". Τι θα πει αυτό; Προφανώς είναι εφαλτήριο. Διότι για να κάνεις κάτι, από κάπου κάνεις το πρώτο βήμα! **Φυσικά από τον συνδικαλισμό μπορεί κάποιος να πάει στην πολιτική, μπορεί να πάει οπουδήποτε εν πάσει περιπτώση...**

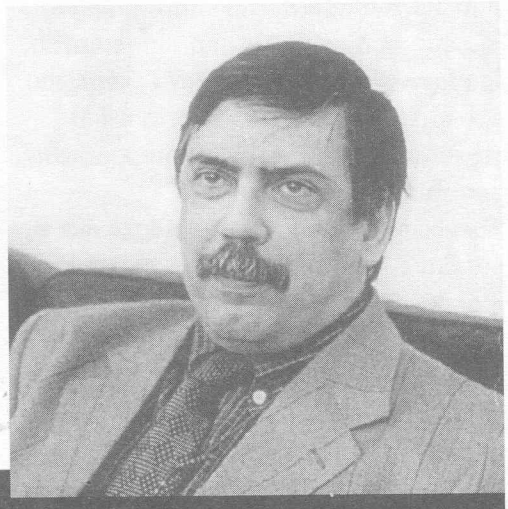
Ερ.- Κάνατε μια **στροφή 180 μοιρών.** Και μ'ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τα κίνητρα αυτής της μεταποίησης. Γιατί το κάνατε;

Απ.- Θέλω να τονίσω ότι δεν πρόκειται για κάτι πρωτοφανές. Έχει συμβεί πολλές φορές στην Ελλάδα και εκατοντάδες φορές στην Ευρώπη. Είναι κάτι πάρα πολύ συνηθισμένο.

'Οσον αφορά εμένα είναι κάτι που το ήθελα από καιρό. Το έκανα γιατί πιστεύω ότι είναι **κάτι που μου ταιριάζει,** είναι κάτι για το οποίο πιστεύω ότι έχω όλες τις γνώσεις και πιστεύω ότι λίγο ρατσιστικά αντιμετωπίζουμε τους συνδικαλιστές. Σα να είναι ικανοί μόνο για κάτι συγκεκριμένο και πέραν τούτου να είναι τελείως ανίκανοι ...

Η δουλειά του μέλλοντος

Ερ.- δεν καταλαβαίνω γιατί οπωσδήποτε κάπου πρέπει να πάει! Κάπου "αλλού", κάπου "παραπάνω".

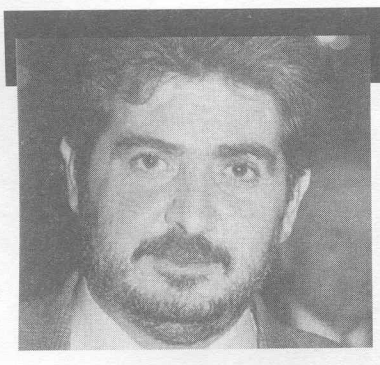
Απ.- Δεν είναι υποχρεωτικό, αλλά μπορεί να πάει. Κι αν θέλεις είναι φυσιολογικό να πάει. Γιατί δηλαδή είναι ποιο κατάλληλος ένας γιατρός, ένας δικηγόρος για την πολιτική κι όχι ένας συνδικαλιστής;

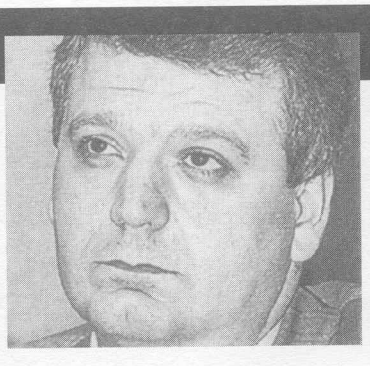
Ερ.- **Γιατί ο συνδικαλισμός πρέπει να λειτουργεί ως προθάλαμος;**

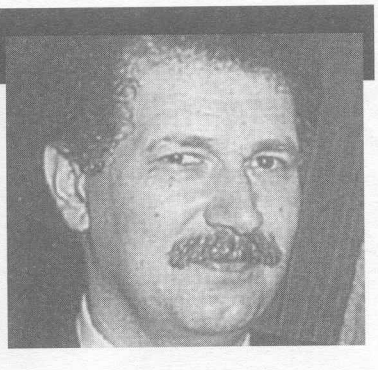
Απ.- Δεν είναι αναγκαίο, **είναι επιλογή.**

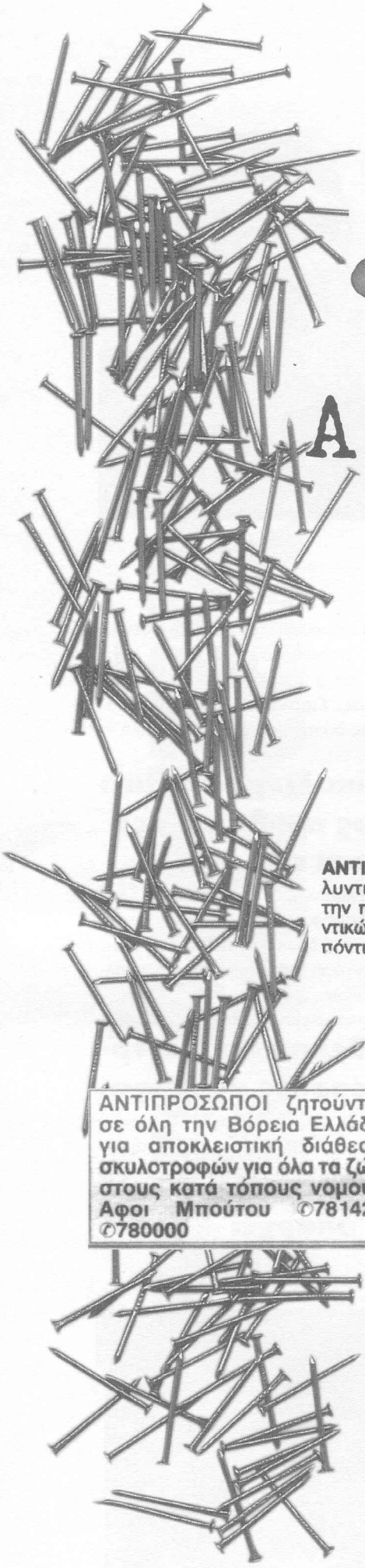
Ερ.- Γιατί ως εφαλτήριο και λοιπά. Δεν καταλαβαίνω. Γιατί να μη πάει σπίτι του, αν κουράστηκε κάποιος να είναι συνδικαλιστής... Σπίτι του, εννοώ, στη δουλειά του. Να πάψει να είναι συνδικαλιστής και να γυρίσει στην υπηρεσία του, υπάλληλος, τεχνικός, ότι τελοσπάντων...

Απ.- Κοίταξε να δεις, εγώ είχα κλείσει 8 χρόνια πρόεδρος της ΟΜΕ. **Αν δεν ήθελα να γίνω εργατοπατέρας, έπρεπε να φύγω.** Από'κεί και πέρα υπήρχαν διάφορες επιλογές. Υπήρχε η επιλογή της πολιτικής, υπήρχε η επιλογή η υπηρεσιακή του ΟΤΕ- αυτή που ακολούθησα- υπήρχε η επιλογή... τίποτα. Φεύγω και πάω σπίτι μου, επιστρέφω στην υπηρεσία μου. Εγώ επέλεξα αυτό. **Δεν υπάρχει** ειδικός **λόγος...**

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ή ντήλερ ζητείται για την προώθηση καλής χειροποίητης μπλούζας ✆464775

✆748157 ✆094/718868
ΣΑΓΗΝΕΥΤΙΚΕΣ φιλήδωνες αινιγματικές και μυστηριώδεις νέες που θέλουν να ασχοληθούν με το μόντελινγκ δυνατές και αποφασισμένες να αρέσουν ζητούνται από φωτογράφο ✆093/393380

ΑΤΟΜΑ ζητούνται κάθε ηλικίας για εξωτερική εργασία εντός και εκτός πόλης για μερική ή ολική απασχόληση ημερομίσθιο 8.000 δρχ + ποσοστά + μπόνους εκτός αλλοδαπούς ✆282846

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ φυτικών καλλυντικών ζητεί πωλήτριες για την προώθηση φυτικών καλλυντικών. Κατά προτίμηση ρωσσοπόντιες ✆0392/62212

ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΣ ζητά οποιαδήποτε εργασία ✆246036

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ζητούνται σε όλη την Βόρεια Ελλάδα για αποκλειστική διάθεση σκυλοτροφών για όλα τα ζώα στους κατά τόπους νομούς
Αφοι Μπούτου ✆781427 ✆780000

ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΗΣ — ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΗΣ

με ήθος και τιμιότητα

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ - ΓΡΑΦΕΙΑ
ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ - ΚΑΛΕΣ ΤΙΜΕΣ

"Ο ΧΡΗΣΤΟΣ,, - ΤΗΛ. 222.106
ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦ. 093 - 696.422

ΚΙΘΑΡΑ μπουζούκι του τραγουδιού και τουμπεκλέκι ζητούν εργασία
ΚΙΘΑΡΙΣΤΑΣ τραγουδιστής συμπρος
ΚΥΡΙΑ ζητά έντιμη εργασία
ΚΥΡΙΑ ζητά οποιαδήποτε εργασία
ΝΤΗΛΕΡ ζητούνται για αλέ-
κιαστα τραπεζομάντηλα
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ζη-
τούνται σε όλη την Βό-
ρεια Ελλάδα για απο-
κλειστική διάθεση σκυ-
λοτροφών για όλα τα
ζώα στους κατά τόπους
νομούς Αφοι Μπούτου
ΕΙΜΑΙ 37 ετών οικογενειάρχης και ζη-
τώ δουλειά φορτώμα εφαρτωμα
οποιαδήποτε αγγαρίες κλπ Δεν έχω α-
παιτήσεις έχω ανάγκη συστάσεις
ΑΞΙΟΠΟΙΕΙΣΤΕ κατάλληλα τον ελεύθε-
ρο χρόνο σας και κερδίστε πολλά
χρήματα με λίγο κόπο
ημερήσιες και Σαβ/κα 9πμ-2μμ 6μμ-
10μμ
ΑΤΟΜΑ δραστήρια ζητούνται για προ-
ώθηση κοινωνικού έργου Αποδοχές
πολύ καλές πληρωμή αυθημερόν
ΑΤΟΜΑ ζητούνται για διανομή διαφη-
ΑΤΟΜΑ για ανεξάρτητη συνεργασία
κάλυψη χονδρικών οικογενειακών ανα-
γκών νέες εγκαρσίες πωλήσεις ανέ κε-
φαλαίου Αποδοχές κέρδος εμπορίο
προμήθεια
ΚΥΡΙΑ έχοντας πολύ καλή κλίση και
αγάπη για τη ζωγραφική και το σχέδιο
ζητά απασχόληση εργασία σε
ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ που θέλετε έξτρα ει-
σόδημα ωράρια και αφεντικά τηλεφωνήστε
στο 465957 καθημερινές και Σαβ/κα 9πμ-
2μμ 6μμ-10μμ

ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Διαμεσολάβηση:

Το συνδικαλιστικό κίνημα από την απαρχή του ήρθε να καλύψει το κενό οργάνωσης του προλεταριάτου στη μαζική βιομηχανική κοινωνία. Η βίαιη προλεταριοποίηση των στρωμάτων που ζούσαν από τη δουλειά στη γη και αυτών που απασχολούνταν σε μικρές βιοτεχνικές μονάδες δημιούργησε μια καινούργια τάξη, η οποία, πέρα από τις δραματικές αλλαγές στον τρόπο ζωής της, είχε να αντιμετωπίσει και συνθήκες εξαθλίωσης χωρίς δικαιώματα και κανένα περιθώριο αντίστασης. Οι πρώτες κινήσεις οργάνωσης της εργατικής τάξης ήρθαν μέσα από απεργίες για βελτίωση των συνθηκών εργασίας, καλύτερες αμοιβές κ.α. Στην Ελλάδα οι πρώτες κινητοποιήσεις έγιναν πριν από την επανάσταση του 1821 (Αμπελάκια, Υδρα). Μετά το '21 οι μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις των ναυτοξυλουργών στη Σύρο τον Φεβρουάριο και το Μάρτιο του 1879 με αίτημα την αύξηση των ημερομισθίων τους συνδέθηκαν με την ίδρυση του *"Αδελφικού Συνδέσμου Ξυλουργών των Ναυπηγείων Σύρου"*. Είναι η πρώτη φορά στην Ελλάδα που οι κινητοποιήσεις των εργατών συνδέονται με τη συγκρότηση συνδικαλιστικού φορέα. Ακολούθησαν οι απεργίες στα μεταλλεία του Λαυρίου που μετά από χρόνια αυθόρμητων κινητοποίησεων, συχνά εξεγερσιακού χαρακτήρα, οδήγησαν, τον Μάρτιο του 1906, στην ίδρυση σωματείου. Σε γενικές γραμμές για να μην μακρυγορούμε θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ανάγκη για συνδικαλιστική οργάνωση ξεπήδησε μέσα από κινητοποιήσεις και το ξεπέρασμα της αυθόρμητης δράσης μέσα από την οργάνωση.

Φυσικά η ίδρυση σωματείων δεν ήταν μια απλή διαδικασία. Πολλές φορές την ίδρυση ενός σωματείου ακολουθούσαν απειλές, απολύσεις και γενικότερα ένα κλίμα τρομοκρατίας που προσπαθούσε να πνίξει κάθε εστία αντίστασης στη γέννησή της. Την περίοδο εκείνη τα συνδικάτα είχαν καθαρά διεκδικητικό χαρακτήρα και τα αιτήματά τους έθεταν σαν κύριο στόχο τη βελτίωση των συνθηκών δουλειάς και ζωής.

Η χρυσή εποχή του συνδικαλισμού ήταν η περίοδος μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο όπου αρκετά από τα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος γίνονταν αποδεκτά μέσα στο κλίμα της προσπάθειας διατήρησης της κοινωνικής ειρήνης. Όταν το αντάρτικο μπορεί ναι μεν να είχε ηττηθεί αλλά η εργατική τάξη διατηρούσε δυνάμεις που καθιστούσαν την κοινωνική ισορροπία εύθραστη. Μια σειρά από μεγάλες κινητοποιήσεις κέρδισαν αυτά που στις μέρες μας θεωρούνται σαν κεκτημένα και πολλές φορές από αρκετούς σαν "δώρα" από την άρχουσα τάξη. Τίποτα όμως δεν χαρίστηκε ποτέ. Δόθηκε σαν "παραχώρηση" προκειμένου να διατηρηθεί η εύθραστη ισορροπία κεφάλαιου - εργασίας σε μια περίοδο που έτσι κι αλλιώς η οικονομική άνθηση το επέτρεπε.

το επόμενο στάδιο του ταξικού αγώνα

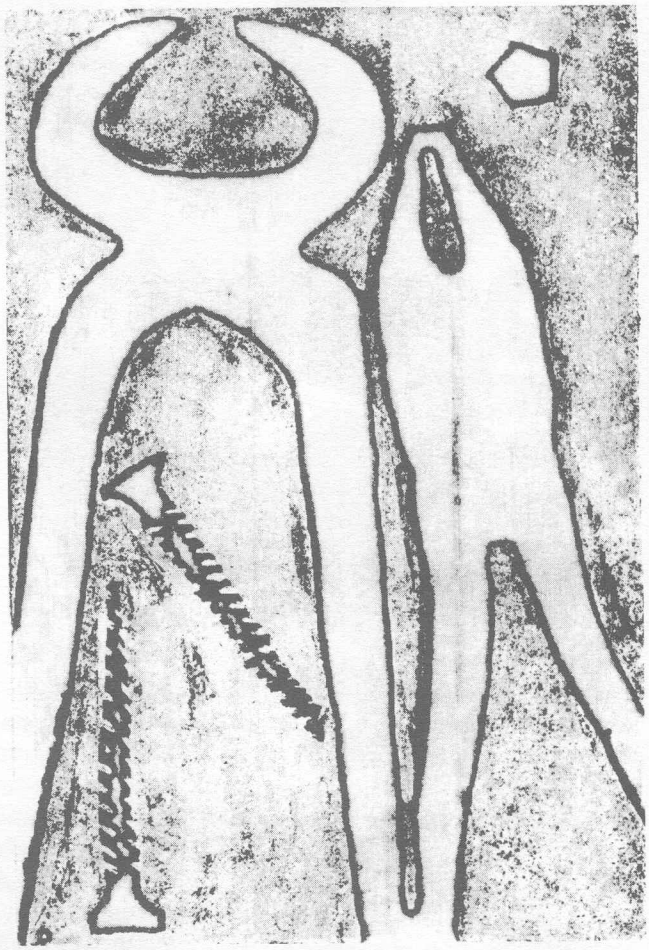
Μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία όμως τα συνδικάτα σιγά σιγά μετατράπηκαν σε προνομιακούς συνομιλητές των εργοδοτών - κράτους με ολοένα και αυξανόμενη δύναμη. Αυτά ήταν που συναποφάσιζαν για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας και που μπορούσαν να διεκδικούν τα "λογικά" αιτήματά τους με επιτυχία. Η θεσμοθέτηση των συνδικάτων ήταν και η αρχή της αντίστροφης μέτρησης για το εργατικό κίνημα. Χάνοντας τον αρχικό τους χαρακτήρα μετατράπηκαν σε γραφειοκρατικές οργανώσεις που αργά αλλά σταθερά άρχισαν να αποκόβονται από το υποκείμενο το οποίο υποτίθεται ότι αντιπρόσωπευαν. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλά από τα ηγετικά στελέχη του συνδικαλιστικού κινήματος χρησιμοποίησαν τη "δράση" τους σαν εφαλτήριο για τη μετέπειτα πολιτική τους καριέρα. Τα παραδείγματα που θα μπορούσαν να αναφερθούν είναι πολλά.

Πέρα όμως από την αποκοπή της ηγεσίας από τη βάση, τα συνδικάτα εδώ και αρκετά χρόνια έχουν αρχίσει να απομαζικοποιούνται. Ή να διατηρούν τις δυνάμεις τους χωρίς τα "μέλη" τους να έχουν άποψη για τη δράση του σωματείου και χωρίς κατά κύριο λόγο να ενδιαφέρονται. Φυσικά αυτό δεν γίνεται επειδή δεν υπάρχουν προβλήματα στους εργασιακούς χώρους, αλλά γιατί οι περισσότεροι εργαζόμενοι έχουν πάψει πια να εμπιστεύονται τους εργατοπατέρες που τους θυμούνται μόνο όταν έρχεται η ώρα των συνδρομών. Ενώ τα προβλήματα συσσωρεύονται και τα εργασιακά δικαιώματα καταπατώνται όλο και περισσότερο τα συνδικάτα μιλάνε για την ανάπτυξη της οικονομίας και την ανάγκη θυσιών από τους εργαζόμενους αλλά όχι τόσων πολλών... Η φενάκη της ανάπτυξης ειδικότερα χρησιμοποιείται ως καραμελίτσα από τους πάντες, είναι πολλές φορές που δύσκολα ξεχωρίζεις τους λόγους του

πρόεδρου της ΓΣΕΕ από αυτούς του προέδρου του ΣΕΒ. Φυσικά δεν λείπουν και οι απεργίες-ντουφεκιές οι οποίες ούτε καν τα "λογικά" αιτήματά τους δεν κατορθώνουν να κερδίσουν.

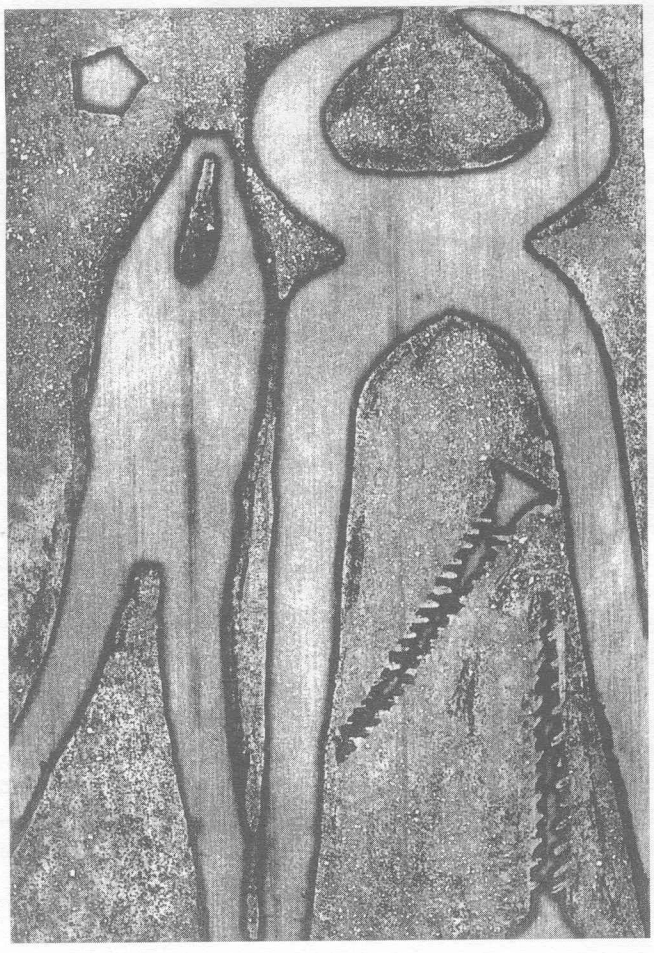
Αλλά και ένα μεγάλο ποσοστό αυτών που εργάζονται δεν μπορούν καν να καλυφθούν ούτε στο ελάχιστο από τα συνδικάτα. Είναι αυτοί που δουλεύουν χωρίς ένσημα και ασφάλιση, οι περιστασιακά εργαζόμενοι, αυτοί που δουλεύουν σε φασόν ένα κομμάτι των εργαζομένων που όσο πάει και αυξάνεται. Αυτοί δεν μπορούν να ενταχθούν μέσα στα συνδικάτα τα οποία έχουν καταντήσει μονολιθικοί οργανισμοί που έχουν πλέον φτάσει σε οριακό επίπεδο. Η μετεξέλιξή τους έτσι ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις καινούργιες συνθήκες φαίνεται από δύσκολη έως αδύνατη. Δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν πια ούτε καν στον παραδοσιακό τους ρόλο, αυτόν του αμυντικού μηχανισμού των εργαζομένων.

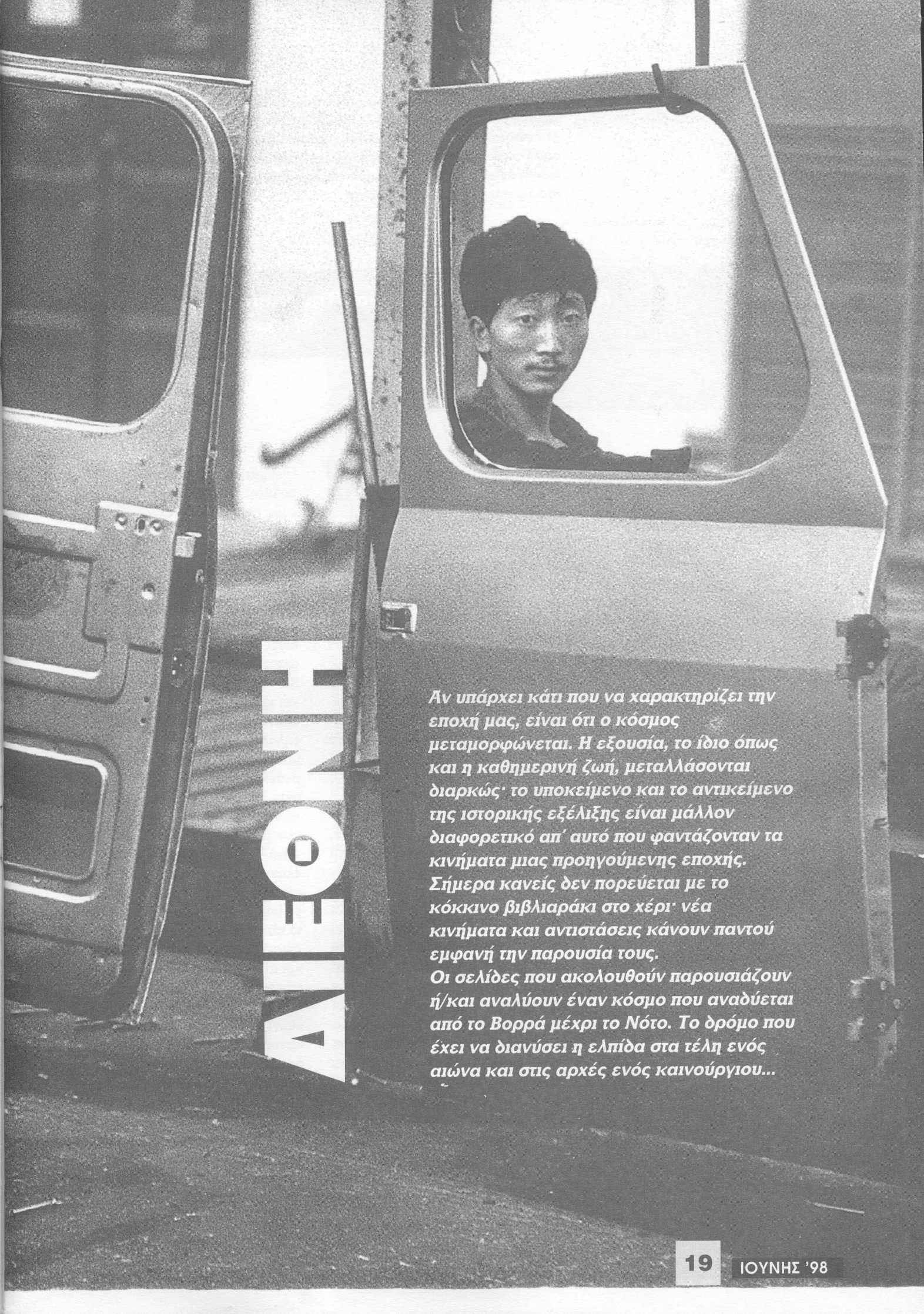
Νέες μορφές αγώνα και οργάνωσης έχουν αρχίσει να ξεπηδούν μέσα από κινήματα παγκόσμια. Το κίνημα των ανέργων στη Γαλλία είναι ένα από αυτά. Όπως επίσης και αυτό των Reclaim the Streets στην Αγγλία που στάθηκαν αλληλέγγυοι στην απεργία των λιμενεργατών στο Λίβερπουλ. Το ξεπέρασμα των παραδοσιακών μορφών και σχημάτων είναι αναγκαίο. Δεν υπάρχουν έτοιμες συνταγές για το τι θα επακολουθήσει, εξάλλου τίποτα δεν θα μπορούσε να καλύψει την πολυπλοκότητα των αντιστάσεων και τις διαφορετικές ανάγκες. Η αυτοοργάνωση των αναγκών μας και η αλληλεγγύη είναι ένα από τα ζητούμενα.

Εν κατακλείδει θα λέγαμε, ότι ενάντια στα παραδοσιακά αιτήματα για καλύτερες συνθήκες εκμετάλλευσης, ας αντιπαραθέσουμε το "να ξαναπάρουμε πίσω τη ζωή μας".

Γ. Τ.

ΔΙΕΘΝΗ

Αν υπάρχει κάτι που να χαρακτηρίζει την εποχή μας, είναι ότι ο κόσμος μεταμορφώνεται. Η εξουσία, το ίδιο όπως και η καθημερινή ζωή, μεταλλάσονται διαρκώς· το υποκείμενο και το αντικείμενο της ιστορικής εξέλιξης είναι μάλλον διαφορετικό απ΄ αυτό που φαντάζονταν τα κινήματα μιας προηγούμενης εποχής. Σήμερα κανείς δεν πορεύεται με το κόκκινο βιβλιαράκι στο χέρι· νέα κινήματα και αντιστάσεις κάνουν παντού εμφανή την παρουσία τους.
Οι σελίδες που ακολουθούν παρουσιάζουν ή/και αναλύουν έναν κόσμο που αναδύεται από το Βορρά μέχρι το Νότο. Το δρόμο που έχει να διανύσει η ελπίδα στα τέλη ενός αιώνα και στις αρχές ενός καινούργιου...

ΚΑΤΩ Η ΕΡΓΑΣΙΑ!!!

Το κείμενο που ακολουθεί δημοσιεύτηκε στη γερμανική αναρχοσυνδικαλιστική εφημερίδα "DIRECTE AKTION", τεύχος 127, Μάης-Ιούνης 1998. Αποφασίσαμε να το παρουσιάσουμε γιατί θεωρούμε ότι οι προβληματισμοί που καταθέτει όχι μόνο ξεπερνούν τη γερμανική πραγματικότητα άλλα επιπλέον τοποθετούν το ζήτημα της εργασίας στην πιο ουσιαστική του διάσταση, αυτή της κατάργησής της.

Από τη μισθωτή εργασία στην παραγωγική οκνηρία
Ένα κριτικό δοκίμιο

"Πιάστε της υψηλής μας νύφης το σκοπό,
που τον άνθρωπο της δώσαν για γαμπρό,
πριν γίνει άνθρωπος καλά.
Ό,τι υπάρχει σήμερα στον κόσμο αυτό,
βγήκε από τούτο τον πιστό δεσμό.
Ζήτω για πάντα η δουλειά!"

Αυτή είναι η πρώτη στροφή από το "τραγούδι της εργασίας" του έτους 1867. Μία "τραγουδισμένη πολιτισμική ιστορία" την ονόμασε ο Καρλ Κάουτσκυ. Ακόμα και σήμερα ακούγεται αυτός ο ύμνος του αυστριακού εργατικού κινήματος στα κομματικά συνέδρια του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Αυστρίας.

Ειδικά στο εργατικό κίνημα η εργασία θεοποιήθηκε. "Η εργασία εξευγενίζει τον άνθρωπο", λέγανε, ενώ ο φιλόσοφος των εργατών Joseph Dietzgen την περιέγραφε μάλιστα ως το "Σωτήρα της εποχής μας". Στο ηρωικό τραγούδι της εργατικής τάξης έπρεπε να πάρει μία θετική τροπή η ιδιαίτερή της αυτή δραστηριότητα, η οποία κάποτε χλευάζονταν ως μισθωτή σκλαβιά. Από την κριτική στην εργασία προέκυψε έτσι μία ομολογία της, από το ξεπέρασμα της ύπαρξης του εργάτη η γενίκευσή της. Το εργατικό κίνημα υπήρξε πάντα κατ' αυτό τον τρόπο ένα κίνημα της εργασίας, ένα κίνημα υπέρ της μισθωτής εργασίας, όχι κατά αυτής.

Αυτή η ηθική έγινε ιδεολογικός κοινός τόπος. Η εργασία αποτελεί νόημα και θεμέλιο του ανθρώπου. "Όποιος δε δουλεύει, δεν πρέπει και να τρώει", λέει μια από τις πιο απάνθρωπες παροιμίες. Χωρίς εργασία απειλείται σε κάθε περίπτωση η υλική ύπαρξη του αστού με κατάπτωση. Όλα περιστρέφονται γύρω από αυτή. "Πράγματι είναι τέτοιας σημασίας τα προϊόντα που φέρουν την ονομασία "θέσεις εργασίας", ώστε πολιτικοί, οι οποίοι δεν εφευρίσκουν ή δεν οργανώνουν κάποιες, να παίρνουν πολύ εύκολα τα μπογαλάκια τους. Κανείς δεν υπάρχει που να μην τις έχει υποσχεθεί. Φυσικά και κανείς που θα είχε να δώσει μία απάντηση στη σημερινή διαλεκτική, δηλαδή στην αμφιδρομία της αυξανόμενης τεχνολογίας και της μειωμένης ανάγκης εργατών και θέσεων εργασίας εν γένει", γράφει ο Günter Anders στο χειρόγραφο του τρίτου τόμου της "Απαρχαιοποίησης". Οι κοινωνικοί κλυδωνισμοί λίγα πράγματα έχουν αλλάξει έως τώρα, ενώ οι περίοδοι αναδόμησης και κρίσης έχουν μάλιστα ενδυναμώσει το μύθο. Παρά το πλήθος διαφορών, τίθεται επί τω παρόντι στην πολιτική, από τα δεξιά μέχρι τα αριστερά, ένα κοινό πρωταρχικό ερώτημα: Πώς να δημιουργήσουμε εργασία; - Το ότι αυτή πρέπει να δημιουργηθεί, το ότι είναι, και μάλιστα οφείλει να είναι, προϋπόθεση και όρος της ζωής, αποτελεί πάντως αδιαμφισβήτητη συναίνεση. Η αριστερά κάνει ένα βήμα παραπέρα, απαιτώντας θέσεις εργασίας που έχουν νόημα και δε σε αρρωσταίνουν, μέχρι και δικαίωμα συναπόφασης στην παραγωγική διαδικασία. Έτσι έχει λοιπόν. Τις περισσότερες φορές αποφεύγεται μία

η συνέχεια στη σελίδα 21

Μέρες και νύχτες του Ιούνη

Επί του πιεστηρίου...

Το περιοδικό πήγαινε προς το πιεστήριο, όταν κλιμακώθηκαν οι κινητοποιήσεις τόσο της Ιονικής, όσο και των αδιόριστων εκπαιδευτικών. Το κείμενο που ακολουθεί είναι μια πρώτη προσέγγιση στα γεγονότα του Ιούνη, χωρίς βέβαια με κανένα τρόπο να εξαντλεί το θέμα. Στα ζητήματα που τίθονται θα επανέλθουμε πιο αναλυτικά και στο μέλλον.

"Το αυθόρμητο των συγκρούσεων δημιούργησε ένα μητροπολιτικό αντάρτικο πόλης, ένα "εμφυλιο" πολεμικό κλίμα που μόνο με το κύμα των μαθητικών καταλήψεων του '90-91 θα μπορούσε να συγκριθεί. Το πολιτικό περιεχόμενο αυτής της σύγκρουσης πήγε πέρα απ' την αντίθεση στο διαγωνισμό ακόμα και το νόμο 2525. Το πεδίο της μάχης -με εντελώς υλικούς όρους- προσφέρθηκε σαν πεδίο εκδήλωσης του συλλογικού ταξικού μίσους και οργής. Οι δρόμοι των συγκρούσεων ήταν το σημείο συνάντησης προσωρινών και μόνιμων εργαζομένων, εκπαιδευτικών και εργατών, φοιτητών και μαθητών με πολλούς καθηγητές τους, "εξωσχολικών στοιχείων" και συνδικαλιστών. Η τάξη επανενώθηκε με μια βιαιότητα που έβγαλε εκτός τόπου και χρόνου κάθε επίκληση συνδικαλιστικής νομιμότητας και συντεχνιακής διαμαρτυρίας...".

Γνωστοί - γνωστοί προλετάριοι
(«Άλφα», 22 Ιούνη)

Στις μέρες και στις νύχτες του ταξικού πολέμου κερδήθηκαν αναμφισβήτητα πολλά. Η εξέγερση είναι μια απελευθερωτική διαδικασία· ενώνει -έστω και προσωρινά- τα κατακερματισμένα κομμάτια της κοινωνίας κάτω από την αντίθεση κεφαλαίου-εργασίας. Αφήνοντας υποθήκες για το μέλλον· στη συγκεκριμένη περίπτωση μια τεράστια μάζα 80-100.000 αδιόριστων που δεν βρέθηκε ούτε μέσα ούτε έξω από τα εξεταστικά κέντρα. Και βέβαια τους μαθητές, που ακόμα δεν έχουν συνειδητοποιήσει το συνεχές σύστημα αξιολογήσεων και αποκλεισμών που τους περιμένει από την καινούργια σχολική χρονιά. Θα μπορούσε άραγε κανείς να είναι αισιόδοξος για το μέλλον;

1000 και ένα κομμάτια του κοινωνικού ανταγωνισμού

Περνώντας μπροστά από το νεκρωμένο λιμάνι της Θεσσαλονίκης δεν μπορείς να μην προσέξεις τα πανώ των απεργών. Το μήνυμά τους ξεκάθαρο, τα λιμάνια είναι «εθνικά» σύνορα της χώρας και η ιδιωτικοποίησή τους αποτελεί ξεπούλημα των «εθνικών» συμφερόντων. Αντανακλαστικά θυμάσαι την πολύμηνη απεργία των εργατών της Goodyear στην πόλη, που ενώ το εργοστάσιο μεταφερόταν στην Πολωνία, αυτοί διαμαρτύρονταν *"ενάντια στα τουρκικά λάστιχα"*. Στην περίπτωσή τους το εργοστάσιο της Goodyear στην Τουρκία δεν είχε καμιά ανάμιξη, απλά ακουγόταν αρκετά θεαματικό ως σύνθημα για να γίνει κεντρικό της κινητοποίησής τους. Ακόμα χειρότερα ήταν τα πράγματα στην απεργία της ΕΚΟ, όταν η κυβέρνηση αποφάσισε να άρει το εμπάργκο ενάντια στη FYROM. Από τις λίγες περιπτώσεις απεργίας χωρίς εργασιακά αιτήματα, οι εργάτες της ΕΚΟ αρνούνταν να παραδώσουν πετρελαιοειδή για τη γειτονική χώρα.

Μήπως όμως η Θεσσαλονίκη αποτελεί μια ξεχωριστή περίπτωση, ένα συμπέρασμα που ενισχύεται από τις χλιαρές, σχετικά, πρόσφατες κινητοποιήσεις ενάντια στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ; Μήπως η εκτεταμένη ανεργία και η ελαστικοποίηση της εργασίας στην πόλη, μαζί με μια φασίζουσα τοπική πολιτική εξουσία και έναν τοπικιστικό μεγαλοϊδεατισμό συνιστούν ένα ιδιαίτερο κοινωνικό φαινόμενο, τελείως διάφορο απ' αυτά που συμβαίνουν στην υπόλοιπη χώρα (και ιδιαίτερα στη μητροπολιτική Αθήνα);

Παρόλο που με κάποιους όρους θα μπορούσε ν' απαντήσει κανείς θετικά, μια τέτοια απάντηση είναι σε μεγάλο βαθμό πλασματική. Είναι εύκολο ν' αντιτάξεις ότι π.χ. το κυνήγι αλβανών μεταναστών από τους οικοδόμους της ΕΣΑΚ -και μέχρι ν' αλλάξει γραμμή πλεύσης το ΚΚΕ- πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα. (1) Ή να μιλήσεις συνολικότερα για τις γενικευμένες ρατσιστικές εξάρσεις στη μητροπολιτική παράνοια.

Η Θεσσαλονίκη αναφέρθηκε γιατί δείχνει πως η εξουσία μπορεί να εκτρέψει και να κεφαλοποιήσει τους εργατικούς αγώνες και την κοινωνική αναταραχή. Καταδεικνύει ένα φαινόμενο καθολικό που το αντιμετωπίσαμε στο παρελθόν και θα το ξαναβρούμε στο μέλλον. Ποιος θα περίμενε το 1991, τη χρονιά των κινητοποιήσεων εκατοντάδων χιλιάδων μαθητών, της δολοφονίας του Τεμπονέρα, των συγκρούσεων για τον ερχομό του Μπους και των οδοφραγμάτων για την ΕΑΣ λίγους μήνες αργότερα, ότι τα δύο επόμενα χρόνια θα περνούσαν μέσα σε ένα καθολικό εθνικιστικό παροξυσμό με τα «συλλαλητήρια για τη Μακεδονία»;

Η γρήγορη (εξ)άντληση συμπερασμάτων για τον ταξικό πόλεμο στην Ελλάδα δεν δικαιολογείται από -και μόνο- τα γεγονότα του Ιούνη. Γιατί είναι ξεκάθαρο ότι το παιχνίδι μόλις άρχισε...

Στην τρομοκρατία της αγοράς...

Αλεξανδρούπολη, Σέρρες, Θεσσαλονίκη, Κοζάνη, Ιωάννινα, Καρδίτσα, Αγρίνιο, Λαμία, Αθήνα, Πάτρα, Πύργος, Ρέθυμνο, Ηράκλειο, Ρόδος. Από τον βορρά μέχρι το νότο, η γεωγραφία των ταξικών συγκρούσεων του Ιούνη έκανε τον γύρο του κόσμου μέσω του CNN και του Ρόιτερ. Και ανάμεσα σε δύο βουτιές του χρηματιστηριακού δείκτη, η κυβέρνηση βιάστηκε να στείλει τα κατάλληλα μηνύματα στις αγορές. Εκτεταμένες αλλαγές στην εργατική νομοθεσία, στο ασφαλιστικό και επίσπευση των ιδιωτικοποιήσεων δρομολογούνται με τη μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα για το καλοκαίρι. Για ν' ακολουθήσει βέβαια ένας ακόμα πιο βαρύς χειμώνας.

Αλλά πριν βιαστούμε να πιάσουμε θέση στα οδοφράγματα, πρέπει να ξέρουμε τουλάχιστον το παιχνίδι της εξουσίας. Γιατί παρόλο που το πεδίο παραγωγής της πολιτικής της είναι μονοδιάστατο, η οικονομία, οι στρατηγικοί της στόχοι και οι τακτικές της είναι πολυδιάστατες. Και αφορούν βέβαια όλη την κοινωνία.

Οι ρητοί στόχοι της κυβέρνησης προσδιορίστηκαν τον περασμένο Απρίλιο, σαν τμήμα του ανταποδοτικού πακέτου για την ένταξη της δραχμής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος είναι η ιδιωτικοποίηση των 2/3 του δημόσιου τομέα μέχρι το τέλος του 1999, με δύο λόγια επέρχεται η αλλαγή των εργασιακών σχέσεων εκατο-

ντάδων χιλιάδων ανθρώπων. Πριν επιχειρήσει κανείς να αφαιρεθεί μέσα σε έννοιες, όπως η παγκοσμιοποίηση, η κυριαρχία των αγορών και η ΟΝΕ, μπορεί να θυμηθεί τη μαγική λεξούλα της δεκαετίας του '80: θατσερισμός. Δηλαδή, ένα μείγμα αποχώρησης του κράτους από κυρίαρχους τομείς των υπηρεσιών και της παραγωγής, σκληρής αντεργατικής πολιτικής και ελαστικοποίησης της ζωντανής εργασίας.

Άρα δεν χρειάζεται να επιχειρήσει κανείς να προβλέψει και τα αποτελέσματα· απλά υπάρχουν ήδη σαν κατεγεγραμμένη εμπειρία στην αγγλική κοινωνία. Άνθιση και συντριπτική ήττα των εργατικών κινημάτων, απώλεια δυόμιση εκατομμυρίων θέσεων εργασίας, δεκάδες χιλιάδες άστεγοι, καταβαράθρωση των μισθών, γιγάντωση της προσωρινής εργασίας (2). Ακόμη περισσότερο, η αποχώρηση του κράτους από την κοινωνική πρόνοια, οδήγησε όχι μόνο στην κατάρρευση ενός από τα καλύτερα συστήματα υγείας στον κόσμο, αλλά στην εξαθλίωση μεγάλων μαζών και την επανεμφάνιση των συσσιτίων στο Λονδίνο, 50 χρόνια μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Το τελικό αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία μιας βαθειάς ανταγωνιστικής και ατομικιστικής κοινωνίας, με τεράστιες ταξικές αντιθέσεις και κατακόρυφη αύξηση της εγκληματικότητας και της αστυνομικής καταστολής.

Και έτσι, από τις φωτισμένες με μολότωφ νύχτες του Μπρίξτον για τον Poll Tax, χρειάστηκε να περάσει μια δεκαετία για να επανεμφανιστούν κοινωνικά κινήματα και αντιστάσεις στην αγγλική κοινωνία. Η νεανικότητα των Reclaim the Streets και οι αδιαμεσολάβητοι αγώνες των Liverpool Dockers τα τελευταία χρόνια, είναι μικρή παρηγοριά για όσα χάθηκαν.

Επιπρόσθετα, η αγγλική εμπειρία κατέδειξε την τεράστια χειραγωγική δύναμη της εξουσίας, ακόμη και τις στιγμές της

πιο άγριας επίθεσης ενάντια στην κοινωνία. Η κυβέρνηση πέτυχε να προσεταιριστεί μεγάλα τμήματα της μεσαίας τάξης (ή όσους νομίζουν ότι ανήκουν σ' αυτή, όπως οι εργαζόμενοι στις υπηρεσίες), να τα συντηρητικοποιήσει και να τα στρέψει ενάντια στο κινητοποιημένο προλεταριάτο. Τι σύμπτωση που όλα αυτά βαφτίστηκαν *"επίθεση ενάντια στα προνόμια"*...

Οι μεταβολές στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο της θατσερικής δεκαετίας ήταν πολύ πολυπλοκότερες από την απλοϊκή εικόνα της προσωποποίησης του απόλυτου καλού στο πρόσωπο του διαδηλωτή με τη μολότωφ και του απόλυτου κακού στον πάνοπλο ΜΑΤατζή. Τέτοιες υπεραπλουστεύσεις υπάρχουν μόνο στα ΜΜΕ και στα κόμικς, στην πραγματική ζωή όμως, η εξουσία κατορθώνει και να χειραγωγεί και να συσπειρώνει κοινωνικά κομμάτια ακόμη και τη στιγμή της μεγαλύτερης έντασης του κοινωνικού πολέμου. Έστω και με την ανελέητη χρήση των ΜΜΕ ή ακόμη και με την εμπλοκή σε πόλεμο (π.χ. πόλεμος με την Αργεντινή για τα Φώκλαντς), η εξουσία κατορθώνει να ελέγξει το παιχνίδι. Το συμπέρασμα είναι βέβαια προφανές, τόσα χρόνια μετά, αλλά ακόμη, δεν έχει γίνει κατανοητό...

... η εργασία και η αντίσταση

Τα σπέρματα της νίκης ή της ήττας ενός αγώνα ενυπάρχουν

ήδη τη στιγμή που διαμορφώνονται οι όροι διεξαγωγής του. Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, η πρωτοπορία της εξουσίας είναι αδιαμφισβήτητη, καθώς, εκτός από την πρωτοβουλία της πρώτης κίνησης, έχει προλειάνει συστηματικά και το έδαφος τα τελευταία χρόνια. Ένα πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι τα οδοφράγματα, παρόλη την τεράστια αξία χρήσης και τακτικής που εμπεριέχουν, δεν είναι από μόνα τους ικανά να μεταβάλλουν τους όρους του παιχνιδιού. Η επίθεση χρειάζεται να εστιαστεί στους ιδεολογικούς πυλώνες της κρατικής ρητορείας. Κάτι που το κατάφερε το κίνημα των ανέργων στη Γαλλία τον φετεινό χειμώνα.

Μια ακτινογραφία των πρόσφατων κινητοποιήσεων είναι χαρακτηριστική. Η απεργία της Ιονικής είναι δεδομένο ότι δύσκολα έπειθε. Η ένταξη των τραπεζιτικών στην «εργατική αριστοκρατία», οι δυσανάλογες κατακτήσεις του δημόσιου τομέα της εργασίας σε σχέση με τη λεηλασία του ιδιωτικού, η παντελής απουσία ταξικής αλληλεγγύης και στους αγώνες των τελευταίων δεκαετιών και βέβαια η έλλειψη μιας συλλογικής συνείδησης ότι οι μεταλλαγές που ζούμε είναι δομικές, συντέλεσαν στην αποξένωση της κινητοποίησης από τους δυνητικούς συμμάχους της. Απλά, για εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους που βιώνουν την ελαστικοποίηση και την προσωρινότητα, οι διαβεβαιώσεις της κυβέρνησης για την διασφάλιση των θέσεων εργασίας της Ιονικής ήταν πολύ παραπάνω από ότι μπορούν να ελπίζουν για τον εαυτό τους. Οι δε αντιδράσεις των υπαλλήλων της τράπεζας για την ένταξή τους στο ΙΚΑ, μόνο τη γενική θυμηδία μπορούσαν να προκαλέσουν. Τελικά, δηλαδή, η «πύρειος νίκη» της κυβέρνησης στην περίπτωση της Ιονικής, ήταν λιγότερο οδυνηρή απ' ότι φαίνεται, καθώς χρησιμοποιήθηκε εργαλειακά για τη διαιώνιση της διαίρεσης ανάμεσα στους *"προνομιούχους που κινητοποιούνται"* και στους υπόλοιπους. Η ρήξη είναι εμφανής στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ, αλλά όχι και στην κοινωνία.

Η περίπτωση των εκπαιδευτικών δεν είναι όμοια μ' αυτήν της Ιονικής. Πέρα από την εμφανή διαφορά της απουσίας στρωμάτων που θα μπορούσαν να θεωρηθούν «προνομιούχα», υπάρχουν και αρκετές άλλες σημαντικές διαφορές. Ένα πρώτο σημαντικό γνώρισμα ήταν η παρουσία στοιχείων αυτοοργάνωσης και επιτροπών βάσης -μακρυά από τις διαμεσολαβήσεις των συνδικαλιστικών και κομματικών μηχανισμών- που προσπάθησαν να προετοιμάσουν από αρκετό καιρό πριν τη δράση τους. Ένα δεύτερο ήταν η σκληρή γραμμή της κυβέρνησης που επέτρεψε να αμβλυνθούν και να περάσουν σε δεύτερο πλάνο οι ενδογενείς διαιρέσεις των εκπαιδευτικών σε μόνιμους, αναπληρωτές και αδιόριστους. Συνακόλουθα, η επιλογή της κυβέρνησης για την κλιμάκωση της έντασης, επέτρεψε και την απρόσκοπτη συμμετοχή ευρύτερων κοινωνικών και πολιτικών κομματιών, ιδιαίτερα τις τελευταίες μέρες των συγκρούσεων. Παράγωντας, τελικά, την εικόνα μιας κοινωνίας στους δρόμους, εικόνα τελείως διαφορετική από τους συνδικαλιστές της Ιονικής.

Η αβάσταχτη ελαφρότητα της εξέγερσης

Καμιά ανάλυση και καμιά προσέγγιση δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει όσα έζησαν αυτοί που βρέθηκαν στις κινητοποιήσεις και στις συγκρούσεις του Ιούνη. Χρειάζεται όμως να

επισημανθεί ότι απέναντι στους χιλιάδες που βρέθηκαν στους δρόμους αντιστοιχούν εκατομμύρια που έμειναν σπίτια τους. Γιατί όμως;

Τρεις υποθέσεις μπορούν εύκολα να διατυπωθούν. Η πρώτη, ότι όλα αυτά δεν τους αφορούν με κανένα τρόπο. Η δεύτερη

ότι η κοινωνία είναι ναρκωμένη, στο έλεος της εξουσίας. Η τρίτη ότι ενώ για μεγάλα κοινωνικά κομμάτια οι αγώνες ήταν συμπαθείς, δεν είχαν καμιά άμεση συσχέτιση με τη ζωή τους. Για όσους επιλέξουν να υιοθετήσουν μία από τις δύο πρώτες παραδοχές, ο δρόμος της επαναστατικής πρωτοπορίας ανοίγεται διάπλατα μπροστά τους. Οι υπόλοιποι οφείλουν να αναζητήσουν αυτό που λείπει.

Η ίδια η έννοια της εργασίας εισάγει έναν άκρατο παραλογισμό στο περιεχόμενο των κοινωνικών και ταξικών αγώνων. Ενώ είναι δεδομένος ο πλούτος του κόσμου που ζούμε, αρκετός για την ευημερία του συνόλου, αυτό που επελαύνει είναι η υποπρολεταριοποίηση. Μαζικές ή όχι, το τελικό αποτέλεσμα είναι οι κινητοποιήσεις με σύνθημα *«δικαίωμα στη δουλειά»*. Η προβολή, δηλαδή, μιας αντίληψης που χρησιμοποιούμενη εργαλειακά για την ερμηνεία του κόσμου, αποδυναμώνει τους ταξικούς αγώνες από το ουσιαστικό κοινωνικό περιεχόμενό τους: την αγεφύρωτη αντίθεση ανάμεσα στους καταπιεσμένους και τους καταπιεστές. Είναι δεδομένο ότι δεν είναι η λειτουργία του συστήματος λάθος, αλλά η ίδια η δομή του.

Κάθε άλλο παρά θεωρητικολογίες, αυτά είναι σε μεγάλο βαθμό αντιληπτά από τον καθένα. Για όσους δουλεύουν ελαστικά ωράρια, για όσους πέρασαν από ν «συνεντεύξεις» για να βρουν -αν βρήκαν- δουλειά, για όσους αντικαθιστούνται με μηχανές και πετιούνται στα σκουπίδια, για όσους αναγκάζονται να δουλέψουν υπερωρίες για να συμπληρώσουν τον πενιχρό μισθό, για όσους -ως μη «παραγωγικοί»- απολύονται στην 5η δεκαετία της ζωής τους, για όσους δουλεύουν χωρίς ένσημα, για όσους άλλαξαν τόσες δουλειές και μέλλεται ν' αλλάξουν άλλες τόσες. Και ακόμη για όλους όσους κουβαλάνε ανικανοποίητα όνειρα κάθε μέρα σε ένα γραφείο που, πώς να γίνει, δεν χωράει μια ζωή. Η αδικία του κόσμου είναι εμφανής στον καθένα, γιατί κανείς δεν είναι βλάκας και οι πραγματικά προνομιούχοι είναι ελάχιστοι.

Και τί σημαίνουν όλα αυτά; Μα, ότι οι μαθητές θα κάθονται να κοιτάζουν άπραγοι τους εκπαιδευτικούς, διορισμένους και αδιόριστους, να κινητοποιούνται δικαιώνοντας έτσι έμμεσα ένα σχολείο που οι ίδιοι ούτε θέλουν, ούτε καταλαβαίνουν. Θα βλέπουν μια κινητοποίηση γι' αυτούς αδιάφορη, καθώς δεν αναφέρεται -έστω και ακροθιγώς- στον πυρήνα και στο αντικείμενο της εκπαίδευσης. Γιατί αν οι εκπαιδευτικοί αρνούνται την αξιολόγηση για τον εαυτό τους, πρέπει να την αρνηθούν και για τους μαθητές τους.

Γιατί απλά σε κανένα εργατικό αγώνα μέχρι σήμερα δεν τέθηκαν στοιχειώδη ερωτήματα, όπως αυτό του κοινωνικού περιεχομένου της εργασίας. Το ίδιο και η κοινωνία θα μένει μακριά -στη συντριπτική της πλειοψηφία- από την έκφραση της ταξικής της αλληλεγγύης, όχι γιατί είναι έξω από τη λογική της, αλλά γιατί η αλληλεγγύη είναι μια δυναμική σχέση, εμπεριέχει στενά την αντίληψη της αλληλοεξάρτησης και εκφράζεται με την κάθε ευκαιρία και σε καθημερινή βάση. Και, απλά, αν ανήκετε σ' αυτούς που την αλληλεγγύη την συνάντησαν σε κάθε χώρο που εργάστηκαν, αυτό σημαίνει πως υπάρχει σαν μια κοινωνική δυναμική που ακόμη δεν έχει βρει τα μέσα να εκφραστεί.

Είναι ματαιοπονία το κείμενο αυτό να αναλωθεί, σε αυτό το σημείο, σε μια ακόμη επίθεση στα συνδικάτα. Προφανώς και η διαμεσολάβηση διαιρεί την κοινωνία σε απομονωμένα κομμάτια, ευάλωτα απέναντι στα σχέδια της εξουσίας. Ωραία, αλλά αυτά, τα άλλα συνδικάτα, που βρίσκονται; Οι θεσμίσεις της αυτοοργάνωσης, αναγκαίες για την εκτροπή της εξέγερσης προς την καθημερινή ζωή; Η αντίσταση εδώ και τώρα, όπως τα σχέδια για αντι-σχολεία ή ελευθεριακά σχολεία; Γιατί και αυτά που υπήρξαν, ήταν οι σημαντικές αλλά μοναχικές προσπάθειες πολύ λίγων. Και που αν υπήρχαν ως ζωντανή αγωνία σε πιο συλλογικό επίπεδο, θα δίναν την ευκαιρία για πολύ σημαντικότερα γεγονότα απ' όσα έγιναν.

Είναι ξεκάθαρο ότι η κοινωνία είναι εχθρική μόνο για όσους προσπερνούν αβίαστα τις ανάγκες -πάντα υπαρκτές και ποτέ κατασιγασμένες- της καθημερινής ζωής. Όπως και είναι ξεκάθαρο ότι αν η εξέγερση στους δρόμους αποτελούσε την απόλυτη απελευθέρωση από τις κοινωνικές συμβάσεις που θεσμίζει η εξουσία, τότε τα πράγματα θα ήταν πολύ απλά. Σε κάθε εργατικό αγώνα που θα οδηγούνταν σε σύγκρουση, τμήματα των καταπιεσμένων θα απελευθερώνονταν κάθε φορά οριστικά από την χειραγώγηση της εξουσίας, κάνοντας την επανάσταση ζήτημα λίγων δεκαετιών.

Προφανώς η εξέγερση εμπεριέχει τη σύγκρουση μόνο για να την ξεπεράσει, μετατρέποντάς την σε καθολική. Ένα στοίχημα κρίσιμης σημασίας για τους Ιούνηδες που έρχονται.

Ιθαγενείς μετανάστες
Ιούνης '98

(1) Πρέπει να αναφερθεί ότι στη Θεσσαλονίκη υπάρχει μικρός βαθμός αλβανών μεταναστών, καθώς στην πόλη εγκαταστάθηκαν πολλοί ρωσοπόντιοι...

(2) Ο θατσερισμός έπληξε, όπως ήταν αναμενόμενο, όχι μόνο το προλεταριάτο αλλά και μεγάλα τμήματα της μεσαίας τάξης. Στο μεταβατικό διάστημα που χρειαζόταν για τη συνένωση των μεγάλων σε ακόμη μεγαλύτερο τραστ και η αναπροσαρμογή της βιομηχανικής παραγωγής σε εξαγωγικό προσανατολισμό, έπρεπε να στηριχτεί η καταναλωτική πίστη, δηλαδή η κυκλοφορία του εμπορεύματος. Καθώς όμως τα εισοδήματα περιορίζονταν δραστικά, ο μόνος τρόπος ήταν η πίστωση. Έτσι οι τράπεζες δάνεισαν δισεκατομμύρια στερλίνες για καταναλωτικά δάνεια. Το αποτέλεσμα είναι ότι ένα μεγάλο τμήμα των βρετανών δουλεύει σήμερα για να ξεχρεώσει το δάνειο στις τράπεζες, έχοντας υποθηκεύσει οτιδήποτε κατέχει.

πρώτη συζήτηση σχετικά με την αξιακή θέση της εργασίας.

Όχι όμως και στα δικά μας γραπτά. Μερικές φορές ανακαλύπτει κανείς αξιοσημείωτα πράγματα ακόμη και στους Πράσινους. Όπως για παράδειγμα στην μπροσούρα που εκδόθηκε από την Πράσινη Ακαδημία του Γκρατς με τίτλο "Το νόημα της εργασίας", όπου, αν παραμερίσουμε τα επίσημα συνθήματα (όπως την απαράδεκτη προτροπή για "εργασία μέσα από το περιβάλλον"), επιχειρείται μία ριζική κριτική στην εργασία και προπαγανδίζεται η οκνηρία. Σε αυτή την πολύ επιτυχημένη παραβολή βρίσκονται δίπλα στο μανιφέστο "Εργάτριες! Εργάτες! Λουφάρετε και λίγο στη δουλειά!" κείμενα των Luise Gubitzer, Frigga Haug, Ulf Brunnbauer, Christian Wabl, Ursula Schmiederer και Erich Ribolits. Ακόμα και από το πρώτο σημαντικό γραπτό που αμφισβήτησε την εργασία, δηλαδή το "Δικαίωμα στην τεμπελιά" του Πωλ Λαφάργκ από το έτος 1880, έχουν τυπωθεί μόνο αποσπάσματα. Ο γαμπρός του Μαρξ αναγνώρισε δηλαδή στην εξύμνηση της εργασίας ένα ολέθριο δόγμα: "Ένας παράξενος εθισμός κυριεύει την εργατική τάξη όλων των χωρών, στις οποίες κυριαρχεί ο καπιταλιστικός πολιτισμός, ένας εθισμός, ο οποίος έχει ως συνέπεια την επικράτηση της αθλιότητας στη σύγχρονη κοινωνία, σε επίπεδο ατόμου και μάζας. Είναι η αγάπη για τη δουλειά, η λυσσαλέα εργασιομανία που φθάνει μέχρι την εξουθένωση των ατόμων και των απογόνων τους. Αντί να ξεκινήσει ο αγώνας ενάντια σε αυτή την πνευματική πλάνη, οι παπάδες, οι οικονομολόγοι και οι ηθικολόγοι αγιοποίησαν την εργασία."

Η πιο σημαντική συμβολή στην προαναφερθείσα συλλογή άρθρων προέρχεται από το βιεννέζο ερευνητή επαγγελματικής εκπαίδευσης Erich Ribolits, ο οποίος παρουσίασε ένα βιβλίο με τίτλο "Ζήτω η εργασία;". Σε αυτό διηγείται και αναλύει την ιστορία της διαμόρφωσης της εργασίας και της εργασιακής ηθικής, αξιολογεί την κοινωνική της σημασία, περιγράφει την παρακμή της στη σημερινή κρίση και αποπειράται εν συνεχεία να διαμορφώσει εναλλακτικές προτάσεις. Όχι και λίγα πράγματα, και μολοντούτο αρκετά επιτυχημένα.

"Η αυτοπειθαρχία με την έννοια της οικονομικής λογικής ως μία ανεπίδεκτη διερεύνησης πρωταρχική αρετή" (σελ.169) έχει γίνει σήμερα κάτι το αυτονόητο. Ακόμα κι εκεί όπου γίνεται η ιδεατή άρνησή της, ανταποκρινόμαστε σε αυτή σε πρακτικό επίπεδο. Η ιστορία του καπιταλισμού είναι έτσι "η ιστορία της εγκαθίδρυσης της σημερινής μας "εργασιακής ηθικής"." (σελ.217) Ακόλουθες δευτερεύουσες αρετές, όπως η επιμέλεια και η επιδεξιότητα, η απόδοση και η επιτυχία έχουν ιδίως στο γερμανόφωνο χώρο μία αξιοσημείωτη καριέρα πίσω τους, έχουν μεταβληθεί στο άλφα και το ωμέγα της οικονομικής επικοινωνίας. Στιγμές αυτοδιάθεσης και ανάπαυσης, απόλαυσης και ευχαρίστησης έπονται στη σειρά, αν όχι υπόκεινται. Εκεί δεν έχουν τίποτα να γυρέψουν.

Ακόμη και στην καθημερινή ζωή έχει στοιχειώσει αυτή η θρησκεία της εργασίας. Οι άνθρωποι ορίζονται καταρχήν σε σχέση με την εργασία τους. Γενικώς δε ρωτάμε κάποιον ποιος είσαι, αλλά με τι ασχολείσαι. Με άλλα λόγια, με ποιο τρόπο κερδίζεις χρήματα, πως υπηρετείς το φετίχ σου. Η πρώτη ερώτηση ηχεί αντιθέτως σχεδόν αυθάδης, γίνεται σχετική κουβέντα μόνο όταν ήδη έχει καταστεί δυνατόν να αναπτυχθούν πιο οικείες σχέσεις. Ο Ribolits τονίζει όμως και τις βαθιές αλλαγές στο σύγχρονο κόσμο της εργασίας: "Η εξέλιξη κάνει την ίδια στιγμή την ακραία λογική της παραγωγής, η οποία στηρίζεται στην ιεραρχία και τον καταμερισμό εργασίας, όλο και πιο ακατάλληλη. Γιατί η πορεία της επιχείρησης, στην οποία δεν αρκούν ο σκοπός και τα μέσα για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος, δεν μπορεί λογικά να καθοδηγηθεί ούτε μέσω ενός ιεραρχικού ελέγχου." (σελ.112) Ο τεϋλορισμός ως μορφή πραγματοποίησης των καπιταλιστικών παραγωγικών σχέσεων θεωρείται απαρχαιωμένος. Η υποταγή αντικαθίσταται από την αυτοκυριαρχία. Ενθαρρύνεται το από κάθε άποψη ελαστικό και αυτοελεγχόμενο εργατικό δυναμικό. Οφείλει να καταφέρνει ό,τι του ανατίθεται. Και να το επιθυμεί.

Δεν αμφισβητείται ότι η εξέλιξη των παραγωγικών δυνάμεων έχει προσφέρει μερικά πράγματα και στη χειραφέτηση. Δεν πρέπει να υποτιμάται η υλική ευδαιμονία ως μέγεθος της ατομι-

"Θα θρυμματίσουμε όλα τα ρολόγια, θα απαγορεύσουμε όλα τα ημερολόγια και θα μετράμε τις ώρες και τα φεγγάρια σύμφωνα μόνο με το ρολόι των λουλουδιών, μόνο με τα άνθη και τους καρπούς. Και τότε θα περικυκλώσουμε τη μικρή μας χώρα με καυτούς καθρέφτες, ώστε να μην ξανάρθει ο χειμώνας. Και εμείς θα αποσυρόμαστε τα καλοκαίρια μέχρι το Κάπρι και την Ίσχια και θα περνάμε όλο το χρόνο χωμένοι ανάμεσα σε τριαντάφυλλα και μενεξέδες, μέσα στα πορτοκάλια και τις δάφνες."

"...Και θα εκδοθεί διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο θα τίθεται υπό επιτήρηση, όποιος θα προκαλεί κάλλους στα χέρια του" το να αρρωστήσεις από τη δουλειά θα είναι ποινικά κολάσιμο" όποιος παινεύεται ότι βγάζει το ψωμί του με τον ιδρώτα του προσώπου του, θα χαρακτηρίζεται τρελός και επικίνδυνος για την ανθρώπινη κοινωνία" και μετά θα ξαπλώνουμε στη σκιά και θα παρακαλούμε το Θεό να μας στείλει μακαρόνια, πεπόνια και σύκα, μουσικά λαρύγγια, εξαίσια κορμιά και μία βολική θρησκεία!"

Απόσπασμα από το έργο του Γκέοργκ Μπύχνερ "Leonce und Lena"

κής ευεξίας. Αλλά: η υλική ευδαιμονία δεν είναι η ατομική ευεξία. "Ποτέ δεν ήμασταν τόσο καλά όσο σήμερα - κλασσικά ταυτίζει κανείς με αυτή τη δήλωση την ποικιλία των αγαθών, την υλική ευδαιμονία και την ατομική ευτυχία", γράφει ο Ribolits, και αμέσως μετά εξυπακούεται, όμως, ότι σε εκείνους τους ανθρώπους που τα πάνε τάχα καλύτερα από ποτέ, πρέπει να επισημανθεί αυτή η κατάσταση μέσω αφισών."(σελ.251) Το να αγοράζεις είναι σήμερα σημαντικότερο από το να καταναλώνεις. Το shopping έχει μεταβληθεί σε ένα σημαίνον βίωμα, εισχωρεί σε κάθε σπίτι όλο και περισσότερο από ότι και οι ίδιοι είχαν σχεδιάσει. Τα προϊόντα κυριολεκτικά μας χυμάνε, μας στριμώχνουν, μας κατανικούν. Είμαστε τις περισσότερες φορές αβοήθητοι και εκτεθειμένοι στα υποκατάστατα της ζωής. Αυτή η εξωτερική πληθώρα ερεθισμάτων είναι πανταχού παρούσα. Είναι αδιανόητος για τον αστό ένας κόσμος δίχως διαφήμιση. Αν ξεσκεπάζονταν όλες οι επιφάνειες από τα διαφημιστικά τους μηνύματα και σταματούσαν τα γυρίσματα όλων των εκπομπών που υπόσχονται ευτυχία μέσω των αγορών, θα ήταν τότε αποθαρρυντικό το πόσο απαρηγόρητοι θα έμεναν οι υπόλοιποι.

Ο άνθρωπος μετατρέπεται σε θερμάστρα των προϊόντων. Μηχανή είναι το χρήμα, με το οποίο κανείς θέλει να θερμάνει την οικονομία. Ο ελεύθερος χρόνος λειτουργεί για την τακτοποίηση των επιβεβλημένων καταναλωτικών αναγκών. "Για ολόκληρους κλάδους της οικονομίας αποτελεί το "να αδράττει ο άνθρωπος τον ελεύθερο χρόνο του", όταν δεν εργάζεται, μία "οικονομική αναγκαιότητα για την επιβίωσή τους"."(σελ. 226) Αν δε θελήσουν οι γερμανοί να περάσουν τις διακοπές τους στην ακριβή Αυστρία, θα στενάξει η ντόπια βιομηχανία τουρισμού, θα περάσει δύσκολες ώρες όλη η οικονομία. Η κρίση της εργασίας γίνεται αντιληπτή ως θεσμική, ενώ αποκλείεται μία επιστροφή στις παλιές συνθήκες. Οι μηχανές καταβροχθίζουν την εργασία. Δε ρουφάνε όμως μόνο αυτή, αλλά φτύνουν και τους εργάτες. Δεν την απελευθερώνουν απλά από τη μονότονη απασχόληση, αλλά και την

ξεφορτώνονται παντελώς. Απελευθέρωση από την εργασία στον καπιταλισμό σημαίνει συνεχώς αυξανόμενη ανεργία. Η μη πραγματοποιήσιμη πλέον αξία του εργατικού δυναμικού βουλιάζει στο μηδέν, και το από αυτή εξαρτώμενο αίσθημα προσωπικής αξίας το ίδιο. Το εργατικό δυναμικό, το οποίο έπρεπε να προσδιορίζεται μέσω της εργασίας, δεν την έχει πια, ποιος ο ρόλος του λοιπόν σε μια κοινωνία, όπου η αφηρημένη δαπάνη της εργασίας είναι το άλφα και το ωμέγα; Επειδή πλέον δεν είναι απαραίτητο, πρέπει πράγματι να παρουσιάζεται ως περιττό, ακριβώς όπως μία εργασιακή και χρηματική μονάδα δίχως εργασία και χρήμα.

Εδώ είναι βέβαια σημαντικό να διαχωριστούμε ξεκάθαρα από τον κυνισμό των απολογητών της αγοράς. Αυτοί θέλουν μόνο- έτσι λένε τα διδακτικά βιβλία του "lean management" και του "lean production"- να διεκπεραιώνουν όλο και λιγότερα άτομα όλο και περισσότερη εργασία. Η ανεργία δεν είναι λοιπόν η αφετηρία της ατομικής ευτυχίας. "Το να υποτιμάς την εργασία ως αξία που δίνει νόημα στη ζωή του ανθρώπου και να ονειρεύεσαι ότι είναι δυνατόν να υπάρξει μία "γεμάτη ζωή" και από την άλλη πλευρά της (μισθωτής) εργασίας, χωρίς να αναφέρεσαι την ίδια στιγμή και στο γεγονός ότι η εργασία με απολαβές αποτελεί για σχεδόν όλα τα μέλη της κοινωνίας τη μοναδική δυνατότητα για να μπορούν να επι-βιώνουν προσηκόντως, καθρεφτίζει την προσπάθεια να σώσεις το παρόν σύστημα και στο μέλλον, χωρίς ει δυνατόν να σε αγγίξει η πλατιά ανεργία και η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους". (σελ.59)

Άμεση αναγκαιότητα και γενική προοπτική δεν πρέπει να γίνονται ένα. Ναι, μπορεί να είναι εκ διαμέτρου αντίθετα. Έτσι δεν είναι πρέπον να διαμορφώνουμε από τη μια μία κοινωνική στρατηγική, ορμώμενοι από την επιτακτική ανάγκη του καθενός για μία θέση εργασίας, όπως και από την άλλη δεν εξυπηρετεί το σκοπό μας να δυσφημούμε ως προϊόν σύγχυσης το ενδιαφέρον για την εύρεση εργασίας, το οποίο είναι κατανοητό από την προσωπική σκοπιά του καθενός ξεχωριστά. Θα είχε πολύ μεγαλύτερη επιτυχία να ανοίξουμε τη συζήτηση γύρω από αυτή την αντίφαση και να συνδέσουμε τους δύο πόλους μεταξύ τους. Δηλαδή ούτε να αντιτασσόμαστε κυνικά στο τρέχον συμφέρον, αλλά και ούτε κατά διάνοια να τρέχουμε από πίσω του.

Είναι ανάγκη να ξεκινήσουμε έναν αγώνα ενάντια στην καπιταλιστική επιτάχυνση, η βραδύτητα πρέπει να καθιερωθεί ως αρχή, εδώ έχουμε όχι το "γλυτώνω χρόνο, αλλά το μου δίνω χρόνο"(σελ.291) Η οκνηρία πρέπει να αναγνωριστεί ως ευκαιρία και στρατηγική:

"Για τον άνθρωπο της κοινωνίας μας το ραχάτι απαιτεί πάντως μία καθοριστική παραίτηση, την παραίτηση από την ίδια του την ολοκληρωτική εμπορευματοποίηση. Η καλλιέργεια του ραχατιού με την έννοια ενός σχεδίου που εναντιώνεται στην αποξένωση που μας περιβάλλει αρχίζει με τη δημιουργία - "μη χρηστικών" - ελεύθερων χώρων, χώρων δίχως σκοπιμότητα, δηλαδή ζωτικών τομέων, οι οποίοι υπάρχουν για τον εαυτό τους και μόνο, και από το γεγονός αυτό αντλούν και την αξία τους. Με αυτό γίνεται ξεκάθαρο ότι με το ραχάτι δεν πρόκειται ούτε για μία ιδιαιτέρως εκλεπτυσμένη μορφή απόσπασης δημιουργικών αποθεμάτων και μεθόδων εργασίας, ούτε για μία ανάπαυση και χαλάρωση με την έννοια της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης. Ο όρος ραχάτι σημαίνει την αξόδευτη ζωή, την άμεση παρουσία και

τη μη αποξενωμένη ύπαρξη - οπωσδήποτε όμως και την αντιπαράθεση με την ίδια μας τη θνησιμότητα και το φόβο για το θάνατο.

Ο οκνηρός δεν είναι εν ουδεμία περιπτώσει αυτό που φαντάζεται κανείς με τη γνωστή φράση "αργία μήτηρ πάσης κακίας", δηλαδή κάποιος που είναι απλά τεμπέλης και δεν κάνει τίποτα, αλλά κάποιος που ζει συνειδητά στο "εδώ και τώρα" και δε θέτει την ύπαρξή του υπό καμιά άλλη προοπτική, παρά μόνο αυτή της παρ-ουσίας. Αυτό σημαίνει ότι η οκνηρία δεν είναι το αντίθετο της εργασίας, αλλά αυτό που εκπίπτει από τον κόσμο της εργασίας, το οποίο δεν μπορεί να καταχωρηθεί ούτε στην εργασία (στη σημερινή της μορφή), ούτε στο σχετιζόμενο με αυτή ελεύθερο χρόνο, είναι μία κατάσταση που δεν αναγνωρίζει πια για τον εαυτό της τις αξίες της σημερινής κοινωνίας, δηλαδή την εργασία και τον ελεύθερο χρόνο. Η οκνηρία περιλαμβάνει τόσο στιγμές ολοκληρωτικής χαλάρωσης και απραξίας, όσο και στιγμές εντελώς συγκεντρωμένης απασχόλησης, της ορεξάτης προσπάθειας, με την έννοια που προσπαθούν επί παραδείγματι τα παιδιά μέχρι να φτάσουν στο στάδιο της δημιουργίας, όταν κάτι τους κάνει κέφι. Η οκνηρία δε σημαίνει ούτε τεμπελιά με την έννοια μιας νωχελικής, βλακώδους και δίχως νόημα ζωής, ούτε τυφλή εργατικότητα" σημαίνει αυτοκαθορισμό πράξεων και τον ήρεμο στοχασμό πάνω στις πράξεις αυτές."(σελ. 269-270)

Το ευχάριστο στο βιβλίο του Ribolits είναι ότι επιτρέπει μία ανάγνωση χωρίς να προϋποθέτει γνώσεις. Ο εύληπτος τρόπος, με τον οποίο υποδέχεται το βιβλίο τον αναγνώστη, σπάνια αποβαίνει σε βάρος της αναλυτικής ακρίβειας. Για πανεπιστημιακή υφήγηση ξεφεύγει από την ανάλογη ερμητική αργκό. Είναι με την καλύτερη έννοια της λέξης ένα αναγνωστικό βιβλίο, σε γλώσσα που ρέει, χωρίς να είναι τίποτα το τετριμμένο. Ό,τι όμως δεν εμφανίζεται στους φημισμένους εκδοτικούς οίκους, σχεδόν ούτε που το αντιλαμβάνεται ο κόσμος. Έχετε ακούσει ποτέ τίποτα για τον Ribolits ή για τον εκδοτικό οίκο Profil στο Μόναχο; Σχεδόν ποτέ. Ως εκ τούτου παραμένει απαγορευμένος καρπός σε ένα τέτοιο βιβλίο να είναι αυτό που θα μπορούσε: ένα εισαγωγικό κείμενο αμφισβήτησης της εργασίας, ένα βιβλίο που μπορεί να συστήσει κανείς χωρίς τύψεις συνείδησης, κυρίως λόγω του ότι και ο ανυποψίαστος αναγνώστης έχει πολλές πιθανότητες να προσανατολιστεί ανάμεσα στα επιχειρήματα που παρατίθενται, να τα ακολουθήσει.

Ας μας επιτραπούν όμως μερικές ενστάσεις: Έτσι αναρωτιόμαστε πότε θα μπορούσαν να έχουν υπάρξει οι εποχές που οι εργάτες δεν ήταν "πράκτορες του κεφαλαίου"(σελ. 155). Η πάλαι ποτέ βροντερή παρουσία του ταξικού αγώνα δε λέει το αντίθετο, ο αντικειμενικός ιστορικός ρόλος του συνίστατο στην επικράτηση εξελιγμένων αστικών σχέσεων, όχι στο ξεπέρασμά τους. Ως μεταβλητό κεφάλαιο στη σχέση αξίας, η λειτουργία της εργατικής τάξης τοποθετούνταν πάντοτε μπροστά. Εδώ φαίνεται και ο ίδιος ο Ribolits να έχει παγιδευτεί στους μύθους του παλιού εργατικού κινήματος.

Εν συνεχεία: Είναι όντως "καινούρια" η παρούσα στρατηγική των επιχειρήσεων ή απλά εκτελεί τους αναγκαστικούς νόμους του κεφαλαίου με την ποινή του ξεπεσμού; Είναι αυτός ο χειρισμός ένα θέλω ή ένα πρέπει; Είναι άραγε η σημερινή πρακτική των καπιταλιστών, η οποία φυσικά ορθώς διαπομπεύεται, μία πιθανή επιλογή ή η αναγκαστική αντίδραση;

Δεν είναι πιο κοντά στην αλήθεια ο τέως πρόεδρος του αυστριακού συνδικάτου μετάλλου Sepp Wille, όταν προβαίνει στην ακόλουθη διαπίστωση, κατά τη διάρκεια της διαμάχης για τη μερική ρευστοποίηση της παραδοσιακής αυστριακής βιομηχανίας ελαστικών "Semperit" από τη γερμανό ιδιοκτήτρια εταιρία "Conti": "Δεν πρέπει να βλέπουμε μόνο πώς αντιμετωπίζει μια πολυεθνική τους απασχολούμενους σε αυτή, αλλά και πώς αντιμετωπίζει η παγκόσμια αγορά μία πολυεθνική." (εφημ.Kurier, 18.8.1996)

Αυτό που ενοχλεί επίσης, αλλά όχι μόνο στον Ribolits, είναι η ασυλλόγιστα υιοθετημένη, σήμερα καθιερωμένη και παραπλανητική περιγραφή του εργάτη ως εργαζόμενου, "εκείνα τα κορακίστικα, όπου αυτός που π.χ. βάζει τους άλλους να του δίνουν την εργασία τους επί αμοιβής, ονομάζεται εργοδότης και αυτός που του αφαιρείται η εργασία για ένα μισθό, εργαζόμενος*". (Φρ.Ένγκελς)

(*Στα γερμανικά Arbeitnehmer: εργολάβος <από το Arbeit-εργασία και nehmen-παίρνω, λαμβάνω)

Αν κάποιος θα έπρεπε να αφήσει τον Erich Ribolits να του κάνει μια εισήγηση, θα έπρεπε να αφήσει κατά περίσταση και τον Robert Kurz να του δώσει εξηγήσεις. Ο θεωρητικός από τη Νυρεμβέργη, ο οποίος πέτυχε το 1991 τη συγγραφή ενός εκπληκτικού πολιτικού βιβλίου με την "Κατάρρευση του εκσυγχρονισμού", αντιλαμβάνεται εαυτόν ως κάποιον που ασκεί εκ θεμελίων κριτική στην οντολογικοποίηση της εργασίας. Στο προ έξι ετών δημοσιευμένο άρθρο του "Η χαμένη τιμή της εργασίας", το οποίο βρήκε μικρή αποδοχή, κορυφώνεται η κρίση της εργασίας ως κρίση της αξιοποίησης και κατ' αυτό τον τρόπο αποκρυπτογραφείται ως κρίση της κεφαλαιουχικής σχέσης.

Η προσοχή μας πρέπει να στραφεί στις ίδιες τις σχέσεις παραγωγής, στον κλασσικό ουσιώδη καθορισμό της διάστασης της αξίας χρήσης μέσω της ανταλλακτικής αξίας: "Οι αξίες χρήσης παράγονται εδώ μόνο επειδή και στο βαθμό που είναι υλικό θεμέλιο, φορείς της ανταλλακτικής αξίας", έγραφε ήδη ο Μαρξ στο Κεφάλαιο. Και ο Kurz συμπληρώνει:

"Γεννήθηκε μια τόσο τυφλή κοινωνική μηχανή της αφηρημένης αξιοποίησης του εργατικού δυναμικού που να έχει την τάση να ρουφάει τον άνθρωπο και τη φύση, το σύνολο εν γένει του κόσμου που έχουμε δημιουργήσει, στην κενή περιεχομένου διαδικασία κίνησής της, να τα χωνεύει και στη συνέχεια να τα χέζει ως μία άλλη νεκρή μορφή της εργασίας, δηλ. ως χρήμα, χωρίς να προστίθεται, πέρα από αυτή τη μορφολογική μεταβολή, κάποια ουσιώδης σκοπιμότητα ποιοτικής βεβαιότητας. Αυτή την κοινωνική μηχανή ναι μεν πρέπει να την κινήσουν υλικά ποιότητας, όπως φυσικές ύλες, φυσικές δυνάμεις και ζωντανή ανθρώπινη εργασία, όμως αυτά δεν είναι τα ίδια αυτοσκοπός, ούτε προκύπτει από αυτά καμιά σκοπιμότητα, αλλά είναι απλά μέσα για την εκπλήρωση του σκοπού της διαδικασίας επαναπρόσδεσης, με άλλα λόγια του αυτοσκοπού της αφηρημένης εργασίας. Λαμβάνει χώρα λοιπόν μία αντιστροφή σκοπού και μέσου: η εργασία δεν αποτελεί πια μέσο για τον με ποιοτικά κριτήρια προσδιορισμένο σκοπό της ιδιοποίησης της φύσης, αλλά αντίστροφα είναι η υλική ιδιοποίηση της ποιότητας της φύσης ένα απλά αδιάφορο μέσο για τον αυτοσκοπό της διαδικασίας μορφολογικής μεταβολής της αφηρημένης εργασίας. Για την κίνηση της κοινωνικής μηχανής της "αξίας", κίνηση η οποία "απεικονίζεται" στο χρήμα, είναι αντικειμενικά αδιάφορο τί θα συμβεί με τα υλικά, ποιοτικά συστατικά της εντονότατης διαδικασίας χώνεψής της παγκοσμίως και ποιες συνέπειες θα έχει αυτή η διαδικασία σε επίπεδο ύλης και ποιότητας. Ο κόσμος μεταβάλλεται και οργώνεται χωρίς "νόημα", καθώς αυτό το "νόημα" έγκειται στη μεταβολή και στο όργωμα ως τέτοια, τα οποία πρέπει να απεικονίζονται στη νεκρή τους μορφή, πάνω σε μια διαρκώς επεκτεινόμενη σκαλωσιά, ως χρήμα και να πολλαπλασιάζονται (συσσωρεύονται) σε ατέρμονους κύκλους".(σελ.30-31)

Το ξεπέρασμα της εργασίας στην καπιταλιστική εξέλιξη των παραγωγικών δυνάμεων, υποστηρίζει, τοποθετείται μόνο σε υλικό επίπεδο, σημασία έχει όμως να απελευθερώσουμε και το περιεχόμενό της από αυτά τα δεσμά. Διαβάζουμε την παντελώς αισιόδοξη προοπτική στη συνέχεια: "Παραγωγική οκνηρία σημαίνει μεταξύ άλλων ότι οι φυσικές επιστήμες και η τεχνολογική πρόοδος στον αντίποδα της αέναης δαπάνης εργατικού δυναμικού, θα καταστήσουν την τελευταία με ολοένα αυξανόμενους ρυθμούς περιττή, δηλαδή ότι η επισκόπηση των συστατικών της παραγωγής που έχουν τεθεί σε κίνηση, η διεύθυνση και η περαιτέρω ανάπτυξή τους θα υπερκεράσουν και θα αντικαταστήσουν τη δαπάνη εργατικού δυναμικού" (σελ.40). Η αγορά και το κεφάλαιο δεν είναι λοιπόν ο σκοπός ή το αποτέλεσμα της ιστορίας, ενώ "η μορφή της αξίας είναι απλά ένα τυφλό συνδετικό στάδιο διάβασης και μετάβασης στη διαδικασία κοινωνικοποίησης της ανθρώπινης αναπαραγωγής" (σελ.42).

Ένα θεμελιώδες ερώτημα του σήμερα πρέπει να είναι λοιπόν το ακόλουθο: Ποιός και για ποιό λόγο θα πρέπει να έχει (πλήρη) απασχόληση; Το σύνθημα της πλήρους απασχόλησης προϋποθέτει μέσα στον αδιάρρηκτο φετιχισμό της εργασίας από μέρους του, το να πρέπει να συνδέονται οι κοινωνικοί πόροι με το εισόδημα του καθενός, δηλαδή με την εκμίσθωση του ανθρώπου στην αγορά εργασίας. Πολλώ δε μάλλον πρέπει να διακηρύξουμε:

Ποτέ πλέον δε θα υπάρξει πλήρης απασχόληση, οι εναλλακτικές λύσεις πρέπει να αναζητηθούν πέρα από τη μισθωτή εργασία. Η αριστερά πρέπει να πάψει να μένει προσκολλημένη στο φετίχ της εργασίας.

Από άποψη προοπτικών έχουμε να καταργήσουμε την εργασία, όχι να τη δημιουργήσουμε. Για να πετύχουμε τη χειραφέτησή μας πρέπει να θέτουμε ως σκοπό, όχι το να είναι όλοι οι άνθρωποι πλήρως απασχολημένοι, αλλά να είναι λιγότερο απασχολημένοι, ώστε να μπορούν να απασχολούνται με ό,τι θέλουν να απασχολούνται.

Franz Schandlx

Μετάφραση: Χ.Λ.

Grüne Akademie Graz (Hg.),
Sinn von Arbeit
Werkstattschriften, Μάρτης 1996, 60 σελίδες
(Grün-Alternativ Press10/96, ζητήστε το δωρεάν από:
Grüne Bildungswerkstatt Bund,
Lindengasse 40, A-1070 Βιέννη)

Erich Ribolits
Die Arbeit hoch?
Berufspädagogische Streitschrift wider die
Totalverzweckung des Menschen im PostFordismus,
Profil-Verlag, Μόναχο-Βιέννη 1995, 327 σελ., 35 μάρκα

Robert Kurz
Die verlorene Ehre der Arbeit
Krisis 10, Νυρεμβέργη 1991,
168 σελ., 12 μάρκα

Για έναν ορισμό της ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

...Στην περίπτωση αυτής της νέας αυτοαπασχόλησης, η συνειδητοποίηση του υποταγμένου ρόλου, του γεγονότος ότι η αντίθεση κεφάλαιο/εργασία δεν επιλύθηκε, αλλά απλώς τροποποιήθηκε μόνο ως τη νομική της μορφή, είναι μια διαδικασία πολύ πιο δύσκολη και μακρόχρονη,όχι όμως και μη πραγματοποιήσιμη ή αδιανόητη.

Πάνω στο ζήτημα της αυτοαπασχόλησης θα υπήρχαν πολλά πράγματα να ειπωθούν, πριν απ' όλα όμως χρειάζεται να κάνουμε κάποιες διευκρινήσεις σχετικά με τον καθορισμό της έννοιας του συγκεκριμένου όρου.

Πλευρά πρώτη: υπάρχει μια πολιτιστική καθυστέρηση ως προς τον ορισμό της αυτοαπασχόλησης, καθυστέρηση που συνδέεται με το γεγονός ότι ως σημείο αναφοράς για τον ορισμό της αυτοαπασχόλησης λαμβάνεται υπόψη ακόμη το μοντέλο του φορντισμού.

Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι από τη πλευρά των επίσημων στατιστικών οι ανεξάρτητοι εργαζόμενοι, δηλαδή οι μη μισθωτοί, χωρίζονται σε τρείς κατηγορίες: στους επιχειρηματίες, τους ελεύθερους επαγγελματίες (που εργάζονται όντας εγγεγραμένοι σε κάποιες ενώσεις και ταμεία που τους παρέχουν κάλυψη: δικηγόροι, γιατροί, δημοσιογράφοι κ.λ.π.) και τέλος στην κατηγορία που απομένει η οποία δεν αποτελείται ούτε από ελεύθερους επαγγελματίες, ούτε από επιχειρηματίες και ονομάζεται των «αυτόνομα εργαζόμενων»,δηλ. των αυτοαπασχολούμενων.

Μέσα σ'αυτή την τελευταία κατηγορία υπάρχουν εκείνοι που ασκούν δραστηριότητες στον τομέα της «παροχής υπηρεσιών και καταναλωτικών αγαθών». Εδώ ανήκουν η μεγαλύτερη μερίδα των εμπόρων, οι εστιάτορες (ταβέρνες, ουζερί κ.λ.π. για την Ελλάδα) και οι ξενοδόχοι. Ο αριθμός τους στις μέρες μας μειώνεται πάρα πολύ, κυρίως στον τομέα του εμπορίου λόγω της εξαφάνισης των μικρών μαγαζιών υπό την πίεση και φυσικά προς όφελος των σούπερ μάρκετ. Αυτοί κυρίως καθόριζαν την «αυτοαπασχόληση» την περίοδο του φορντισμού. Εκτός λοιπόν απ'τον τομέα της «παροχής υπηρεσιών και καταναλωτικών αγαθών» χρειάζεται να εξετάσουμε τη μοντέρνα αυτοαπασχόληση, αυτή που δραστηριοποιείται στην «παροχή υπηρεσιών στον επιχειρηματικό τομέα».

Σ' άυτόν τον τύπο «αυτοαπασχόλησης» αναφερόμαστε, σ' αυτή την κατηγορία εργαζομένων, της οποίας τα χαρακτηριστικά δεν έχουν καθοριστεί και η οποία δε καταγράφεται ούτε καν στις στατιστικές της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας (παρά μόνο πολύ αποσπασματικά) και η οποία παρουσίασε τεράστια αύξηση την τελευταία 15ετία, ως συνέπεια των αλλαγών που συντελέστηκαν στην αγορά εργασίας και των μετασχηματισμών για τους οποίους μιλάμε.

Πάντα σχετικά με την αυτοαπασχόληση «στον τομέα της παραγωγής και των επιχειρήσεων» είναι αναγκαίο να ξεκαθαρίσουμε αμέσως κάτι που αφορά το θέμα των φόρων και της φοροδιαφυγής.Αυτός ο τύπος αυτοαπασχόλησης δε παρέχει τη δυνατότητα φοροδιαφυγής για τον απλούστατο λόγο ότι αντιπροσωπεύει ένα πολύ συγκεκριμένο κόστος για τις επιχειρήσεις που λειτουργούν με παραγγελίες και ακριβώς γι' αυτό επιβάλλεται η έκδοση τιμολογίου.

Πραγματικά δεν υπάρχει καμμιά επιχείρηση που να δέχεται να πληρώνει έναν απασχολούμενο χωρίς τιμολόγιο ή απόδειξη παροχής υπηρεσιών γιατί έτσι θα πήγαινε ενάντια στα ίδια της τα συμφέροντα. Ένας αυτοαπασχολούμενος λοιπόν, για παράδειγμα, που δουλεύει για ένα εκδοτικό οίκο ή για μια επιχείρηση, υποχρεωμένος να πληρώνεται με παρακράτηση 19%, δε μπορεί να φοροδιαφύγει, ακόμη και αν το θέλει. Αντίθετα αυτοί που έχουν τις καλύτερες και περισσότερες ευκαιρίες για να φοροδιαφύγουν είναι αυτοί που δουλεύουν στον τομέα της κατανάλωσης. Αυτή η άγνοια σχετικά με το θέμα της φοροδιαφυγής (ποιοί και πως φοροδιαφεύγουν) είναι δομημένη πάνω σε κοινούς τόπους, που πρέπει να απομυθοποιηθούν γιατί είναι εξ ορισμού ψεύτικοι.

Είναι λοιπόν καιρός να αρχίσουμε να ξεχωρίζουμε αυτή τη μάζα που συνθέτει την «αυτοαπασχόληση» σ'αυτούς που δουλεύουν στον τομέα της κατανάλωσης και σ'αυτούς που δουλεύουν στον τομέα της παραγωγής και των επιχειρήσεων. Ήδη αυτό θα ήταν ένα θεμελιώδες βήμα για τον προσδιορισμό και για το ξεκαθάρισμα του τύπου του πολιτικού ή ατομικού υποκειμένου στο οποίο αναφερόμαστε.

Πλευρά δεύτερη: όταν ένας εργαζόμενος μισθωτός, φτιάχνει μία δική του δουλειά και αρχίζει να δουλεύει για λογαριασμό του, αλλάζει νοοτροπία και συχνά αλλάζει και ο τρόπος που έρχεται σε επαφή με το εξωτερικό περιβάλλον. Ο μισθωτός έχει μία καθορισμένη ταξική συνείδηση (περισσότερο ή λιγότερο αναπτυγμένη), που παράγεται από αυτή την κατάσταση «εξάρτησής» του. Ο αυτοαπασχολούμενος, που παρέχει μία εργασία και/ή μια υπηρεσία με παρακράτηση 18%, μπορεί να έχει την ψευδαίσθηση ότι εργάζεται σ'ένα περιβάλλον «ελεύθερο» (στο σπίτι για παράδειγμα) ή ότι «μπορεί να αποφασίζει ο ίδιος πότε θα εργαστεί». Αυτή η τύποις, η φορμαλιστική, «αυτονομία» του στην εργασία, τον οδηγεί στο να θεωρεί τον εαυτό του κοινωνικά διαφορετικό (να πιστεύει ότι έχει κάνει ένα κοινωνικό άλμα), ότι έχει καταφέρει να «απελευθερωθεί από τη σκλαβιά» του (μεροκάματου) βιβλιαρίου εργασίας. Στην πραγματικότητα όμως το ωράριο εργασίας του θα είναι πιο μακρύ , θα δουλεύει 10 και 12 ώρες την ημέρα ενώ προηγούμενα δούλευε 7, θα δουλεύει Σάββατο και Κυριακή. Θα πρέπει να κερδίζει περισσότερα για να πληρώνει την υγειονομική περίθαλψη και την συνταξιοδότησή του ή το πόσο θα του χρεώνει η εφορία στο εκκαθαριστικό σημείωμα.

Ίσως να υπάρχει ένα είδος ανεστραμένης αναλογίας με την κατάσταση που δημιουργήθηκε στις δεκαετίες του '50 και του '60, τότε που οι αγρότες και οι εργάτες της γης μετανάστευσαν και πήγαν να δουλέψουν στα εργοστάσια του βορρά, μέσα σε μια εχθρική πραγματικότητα στην οποία όμως είχαν μια δουλειά και ένα μισθό σταθερό και όπου πιθανώς εργάζοταν λιγότερες ώρες από ότι προηγουμένως. Η βελτίωση αυτή των οικονομικών αποδοχών τους δεν τους οδήγησε παρόλα αυτά στο να αποδεχτούν με δουλικότητα τις διάφορες εσωτερικές αντιθέσεις που υπήρχαν στα εργοστάσια.

Υπάρχει μια διαδικασία συνειδητοποίησης που ωριμάζει σε χρόνους λιγότερο ή περισσότερο γρήγορους ανάλογα με τις καταστάσεις. Στην περίπτωση αυτής της νέας αυτοαπασχόλησης η συνειδητοποίηση του υποταγμένου ρόλου, του γεγονότος ότι η αντίθεση κεφάλαιο/εργασία δεν επιλύθηκε, αλλά απλώς τροποποιήθηκε μόνο ως τη νομική της μορφή, είναι μια διαδικασία πολύ πιο δύσκολη και μακρόχρονη, όχι όμως και μη πραγματοποιήσιμη ή αδιανόητη. Υπάρχει πράγματι το πρόβλημα της δυνατότητας αντιπροσώπευσης και της ικανότητας ομογενοποίησης των υποκειμενικοτήτων μέσα στις κατακερματισμένες και ατομικές πραγματικότητες, που όμως συνδέονται θεωρητικά από ένα μοναδικό κοινό χαρακτηριστικό, το ότι ανήκουν ως οικονομικά υποκείμενα, στον ίδιο χώρο.

Σήμερα τα μέσα επικοινωνίας είναι πολύ πιο διαδεδομένα και διεισδυτικά από τα μέσα πληροφορικής ως τα «network» και τις λιγότερο ή περισσότερο εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας. Δεν είναι λοιπόν αδύνατον, όσο και αν είναι δύσκολο, να αναπτυχθεί μια ομογενοποιημένη επαναστατική αντιπροσώπευση του αυτόνομου, του αυτοαπασχολούμενου προλεταριάτου.

Το αποδεικνύει το ίδιο το γεγονός της εμφάνισης φαινομένων όπως η Λέγκα του βορρά, που βασίστηκε για την προσέλκυση της πλειοψηφίας του εκλογικού της σώματος πάνω σε μια φορολογική επανάσταση: στοιχείο που επιβεβαιώνεται σε κοινωνίες όπου οι εργαζόμενοι δουλεύουν εξατομικευμένα, κατακερματισμένα και χαρακτηρίζονται στις περισσότερες των περιπτώσεων από τους αυτοαπασχολούμενους.

Είναι λοιπόν δυνατό να δοθεί κοινή πολιτική οντότητα σ' ένα υποκείμενο που είναι εξ' ορισμού ασύνδετο και χωρίς συνοχή. Ήταν η Λέγκα αυτή που κατανόησε τους οικονομικούς και πολιτικούς μετασχηματισμούς που έγιναν στη Λομβαρδία και γενικότερα στο βορρά της Ιταλίας τη δεκαετία του '80, αυτό όμως δεν αποκλείει ότι μπορούν να κάνουν το ίδιο και άλλες δυνάμεις, αρκεί να καταφέρουν να βρουν εκείνα τα στοιχεία που ενοποιούν τα διάφορα αιτήματα που το σημερινό μοντέλο της ελαστικοποιημένης συσσώρευσης εξάρθρωσε στο επίπεδο της παραγωγής και της τεχνολογίας.

Αυτού του είδους οι ενοποιητικές απαντήσεις δε μπορούν λοιπόν να παρέμβουν άμεσα στο μηχανισμό της συσσώρευσης αλλά μόνο στα αποτελέσματα που αυτός προκαλεί. Ο ρυθμός ζωής και η ίση αναδιανομή (κοινωνικό επίδομα και φορολογική μεταρρύθμιση) είναι κατά την άποψή μου οι κεντρικοί άξονες πάνω στους οποίους θα πρέπει να σχεδιαστεί η διαδικασία συνειδητοποίησης όλων των εργαζόμενων (μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων ετεροδιευθυνόμενων).

Μείωση του χρόνου εργασίας

Δύο λόγια σχετικά με τη μείωση του χρόνου εργασίας που συνδέεται πολύ στενά με το θέμα μας. Εδώ και πάνω από μια δεκαετία τώρα πια, στο εσωτερικό του μεταφορντικού μοντέλου της αγοράς εργασίας, είναι έντονα παρούσα η τάση για μια επιμήκυνση της εργα-

σιακής μέρας, όχι μόνο για τους υπόλοιπους εργαζόμενους (βλ. τον τεράστιο όγκο των υπερωριών), αλλά προπάντων στο εσωτερικό αυτής της νέας κατηγορίας των αυτοαπασχολούμενων, που εξ' ορισμού, ως αυτόνομα εργαζόμενοι και ως διαχειριστές του εαυτού τους, δεν υπόκεινται σε κάποιο θεσμικό κανονισμό του χρόνου εργασίας . Συνεπώς η μείωση του ωραρίου εργασίας (που θα ισχύσει για τους μισθωτούς) μόνο (χωρίς να συνοδεύεται από άλλα μέτρα όπως το κοινωνικό επίδομα για παράδειγμα) υπάρχει κίνδυνος να γίνει ένα στοιχείο διχασμού μεταξύ των εργαζομένων που τυπικά δουλεύουν με διαφορετικό νομικό καθεστώς, αλλά που ουσιαστικά βρίσκονται στο εσωτερικό του ίδιου μοντέλου παραγωγής. Η ελαστικοποίηση και η αβεβαιότητα της θέσης εργασίας περνάει μέσα από τον κατακερματισμό και την αποσύνθεση της αγοράς εργασίας.

Από αυτή την άποψη το θέμα του κοινωνικού επιδόματος παίζει ένα σημαντικό στρατηγικό ρόλο λειτουργώντας ως ενοποιητικό στοιχείο και ως παράγοντας αποσύνθεσης των διάφορων μορφών κατανομής των θέσεων εργασίας, ακριβώς γιατί είναι ένα θέμα μη εσωτερικό, μη ενσωματομένο στη λογική του μοντέλου συσσώρευσης της ελεύθερης αγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, το κοινωνικό επίδομα μπορεί να γίνει ο πολιτικός και οικονομικός στόχος, που όχι μόνο θα επιτρέψει τη μείωση του ωραρίου εργασίας, αλλά που θα γίνει ταυτόχρονα και μέσο ομογενοποίησης των ακόλουθων τριών κατηγοριών:

Της κατηγορίας των ανέργων, γιατί με το κοινωνικό επίδομα ξέρουν πως, εκτός από την εγγύηση μιας άμεσης αγοραστικής δύναμης, χωρίς να στρέφονται αναγκαστικά σε μη νόμιμες δραστηριότητες για την εξασφάλιση εισοδήματος, μπορεί να γίνει πραγματικότητα η μείωση του ωραρίου εργασίας η οποία θα τους προσφέρει μια επαγγελματική διέξοδο.

Της κατηγορίας των αυτοαπασχολούμενων και των εποχικών που εν μέρει είχαν αποκλειστεί από τις παραγωγικές διαδικασίες του φορντικού μοντέλου, οι οποίοι μέσω ενός κοινωνικού επιδόματος μπορούν να προβούν σε μια μείωση της εργατικής τους δραστηριότητας, χωρίς αυτό να συνεπάγεται αναγκαστικά και τη μείωση των αποδοχών τους. Επιπλέον αυτό θα τους δώσει μια μεγαλύτερη διαπραγματευτική ικανότητα των όρων εργασίας που δε θα υπόκειται πια στον εκβιασμό της πιεστικής ανάγκης για δουλειά.

Και τέλος των μισθωτών που χάρη στο κοινωνικό επίδομα θα μπορούν να πετύχουν μια μείωση του χρόνου εργασίας η οποία θα συνεπάγεται μια βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους. (...)

Μεταφορντισμός: από τις αναλύσεις στις στρατηγικές

Η καρδιά του καπιταλιστικού συστήματος δεν είναι επικεντρωμένη σ' ένα μοναδικό τύπο σχέσης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας. Πράγματι αυτή η σχέση δεν άλλαξε με το τέλος του φορντισμού και το ξεκίνημα του ελαστικοποιημένου συστήματος παραγωγής, αυτό που άλλαξε είναι οι μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται αυτή η αντιθετική σχέση.

Το ανοιχτό ζήτημα είναι ότι αν θέλουμε να τοποθετηθούμε ανταγωνιστικά σε σχέση με την εξουσία πρέπει να καταλάβουμε ποιες είναι οι νέες μορφές που αυτή η εξουσία πήρε και πως αυτές οι νέες μορφές σημάδεψαν και τροποποίησαν τις μορφές υποταγής.

Όταν τροποποιηθεί η μορφή εξουσίας, τροποποιείται και μετασχηματίζεται και η μορφή της υποταγής. Όταν λοιπόν λέμε ότι η μορφή εξουσίας άλλαξε δε σημαίνει πως η εξουσία εξαφανίστηκε. Αυτά είναι δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα.

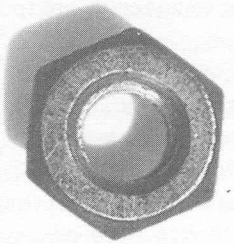
Το καπιταλιστικό σύστημα είναι ένα σύστημα δυναμικό. Λειτουργεί διαφορετικά από τα προηγούμενα οικονομικά συστήματα, όπως το φεουδαρχικό που ήταν συντηρητικό και πιο στατικό στο πεδίο των κοινωνικών σχέσεων από χρονολογική άποψη, το καπιταλιστικό σύστημα ζει και διαιωνίζεται από τις συνέπειες των αντιθέσεων που εκδηλώνονται στο εσωτερικό του, παρά από αυτούς που έχουν την εξουσία στο εσωτερικό αυτού του συστήματος. Θα μπορούσαμε να πούμε πως αν κάποιος άφηνε τον καπιταλισμό ανενόχλητο θα υπήρχαν περισσότερες πιθανότητες να οδηγηθεί στην αυτοκαταστροφή απ' όσες υπάρχουν πολεμώντας τον ώστε να φτάσουμε στο ξεπέρασμά του, αλλά αυτό θα συνέβαινε πληρώνοντας ένα πολύ υψηλό κόστος.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '90, η αριστερά που αγωνίζεται για την ανατροπή άρχισε να αναπτύσει μια σοβαρή δουλειά ανάλυσης και ερμηνείας των κυρίαρχων κοινωνικών και οικονομικών μετασχηματισμών. Γεννήθηκαν νέα περιοδικά που έδωσαν ώθηση σ' αυτές τις έρευνες. Ο αριθμός των συντρόφων που συμμετείχαν αυξήθηκε πάρα πολύ. Είναι λοιπόν αναγκαίο σήμερα να δρέψουμε τους καρπούς αυτής της τεράστιας και πολύτιμης δουλειάς. Είναι αναγκαίο να συζητήσουμε τις στρατηγικές και τους στόχους που χρειάζεται να προωθήσουμε και να διαδώσουμε για να καταστεί δυνατή μια διαδικασία πραγματικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. (...)

Μετάφραση: Ι.Θ.

ένα κείμενο του ***Andrea Fumagalli,***
"Η γνώση των αγώνων - Σύνθεση της τάξης και μετασχηματισμός της εργασίας στην Ιταλία στη δεκαετία του '90", εκδόσεις Spray, 1996.

Ευτυχισμένοι Άνεργοι

Το κείμενο που ακολουθεί δημοσιεύτηκε στη γερμανική αναρχοσυνδικαλιστική εφημερίδα "DIREKTE AKTION", τεύχος 124, Νοέμβρης/Δεκέμβρης 1997. Χωρίς να ταυτιζόμαστε με το σύνολο των θέσεων των "Ευτυχισμένων Ανέργων", αποφασίσαμε να παρουσιάσουμε μια ελεύθερη μετάφραση του κειμένου τους μια και χωρίς αμφιβολία ορισμένες διαπιστώσεις τους "μιλάνε στην καρδιά"...

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ;

Ούτε ένα κόμμα, ούτε μια σέχτα, ούτε καν μια καλά οργανωμένη ομάδα. Η ευτυχισμένη ανεργία είναι πρώτα απ'όλα μια κατάσταση, που προάγει το σχέδιό της.

Πόσοι είμαστε;

Εκτιμούμε μερικά εκατομύρια στην Ευρώπη. Μόνο που πολλοί δε το έχουν αποδεχτεί. Δεν βρίσκουν το θάρρος να πουν δημόσια και δυνατά τι αισθάνονται βαθιά μέσα τους. Γι' αυτό ακριβώςκάποιοι ευτυχισμένοι άνεργοι, αποφάσισαν τώρα να κατακτήσουν τη δημοσιότητα.

Σε τι αποσκοπούμε;

Στην κοινωνική αποδοχή των ευτυχισμένων ανέργων
Στη δημιουργία των κατάλληλων κοινωνικών συνθηκών όπου δύνανται να συναντηθούν και να εντοπιστούν ευτυχισμένοι άνεργοι
Στον πειραματισμό με όλα τα απαραίτητα μέσα, έτσι ώστε να δοθεί στη δικτατορία της "μισθοεξάρτησης" το χτύπημα κάτω απ'τη μέση
Στο σκιαγράφημα μιας νέας φιλοσοφίας για τη ζωή που να βάζει ένα τέλος στην ηθική της δυστυχίας του παλιού δυτικού πολιτισμού (την οικονομία).

Ιστορικά πρότυπα (μεταξύ άλλων)

Το 1973 ο D.D. Zahl εξέδωσε στο Δ. Βερολίνο ένα περιοδικό με τίτλο ***"Ο ευτυχισμένος άνεργος"*** στο οποίο προπαγανδιζόταν το σλόγκαν «απαγόρευση εργασίας για όλους». Το 1918 οι R. Hausman, R. Hülsenbeck και J. Golyscheff απαιτούν στο όνομα του ντανταϊστικού επαναστατικού κεντρικού συμβουλίου Βερολίνου "την εισαγωγή της προοδευτικής ανεργίας μέσω καθολικής μηχανοποίησης κάθε εργασίας. Μόνο μέσω της ανεργίας κερδίζει ο κάθε ένας τη δυνατότητα να σιγουρευτεί για την αλήθεια της ζωής και να συνηθίσει να τη ζει".

Όταν είμαι απασχολημένος
με κοιτάει το βουνό
Όταν τεμπελιάζω
κοιτάω το βουνό
Και τα δύο φαίνονται μεν
πως είναι ίδια, αλλά δεν είναι
Μια και η απασχόληση
είναι κατώτερη της τεμπελιάς
Tsai Wen

Οι ευτυχισμένοι άνεργοι στην αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων ...και τι κάνετε στη ζωή σας;

Αυτό που τώρα ακολουθεί, έρχεται σε σύγκρουση με τις μέχρι τώρα ισχύουσες αξίες των ευτυχισμένων ανέργων, που δεν τους αρέσει να ξεκινούν με τη θεωρία. Προτιμούν πολύ περισσότερο την προπαγάνδα μέσω της πράξης, του κακουργήματος και πάνω απ' όλα της απραξίας. Πάνω σ' αυτά, δεν υπάρχουν ακόμη στον τομέα της ευτυχισμένης ανεργίας, καθοριστικά αποτελέσματα ερευνών, που θα μπορούσαν να παρουσιαστούν. Παρόλα αυτά, είναι απαραίτητες ορισμένες εξηγήσεις, μια και οι φήμες οι οποίες έχουν ήδη εξασφαλίσει μια κρυφή δόξα στους ευτυχισμένους ανέργους, μπορεί να παρεξηγηθούν.

Έχουμε να κάνουμε με δύο βασικές όψεις: την ευτυχία και την ανεργία. Πρώτον, μιας και γίνεται λόγος για την ευτυχία, το πράγμα γίνεται αμέσως ύποπτο. Η ευτυχία είναι αστική. Η ευτυχία είναι ανεύθυνη. Η ευτυχία είναι εκτός πραγματικότητας. Και στην τελική, πως μπορεί να είναι κανείς ευτυχισμένος, αντιμέτωπος με τη φτώχεια, τη βία και τα κουλούρια που κοστίζουν τώρα 100 δρχ.αν και δε περιέχουν τίποτα άλλο από αέρα;

Ο P. Watzlzwick έγραψε μια καλή ***"Εισαγωγή στο να είναι κανείς δυστυχισμένος"*** όπου παίρνει την εξής θέση:

"Και στην περίπτωση που είμαστε αμέτοχοι στο "προπατορικό αμάρτημα; Κι όταν κανείς δε μπορεί να μας κατηγορήσει οτι είμαστε συνυπεύθυνοι; Τότε χωρίς καμιά αμφιβολία, είμαστε ξεκάθαρα θύματα και ας προσπαθήσει κάποιος να το αμφισβητήσει, ή να περιμένει να κάνουμε κάτι εναντίον του. Αυτό που ο θεός, ο κόσμος, η μοίρα, η φύση, τα χρωμοσώματα και οι ορμόνες, η κοινωνία, οι γονείς, οι συγγενείς, η αστυνομία, οι δάσκαλοι, οι γιατροί, τα αφεντικά, ή ιδιαίτερα οι φίλοι μας έκαναν, είναι τόσο βαρύ, ώστε η απλή αναφορά ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε κάτι εναντίον του, είναι από μόνη της μια προσβολή. Εκτός αυτού, είναι αντιεπιστημονικό".

Για να χειριστούμε την παραπάνω ερώτηση, θα ήταν απαραίτητο να διεισδύσουμε στο βούρκο της ψυχολογίας, πράγμα απ'το οποίο φυσικά θα προφυλαχτούμε.

Κατά της ευτυχίας κρατάει κανείς και άλλα επιχειρήματα στη καβάτζα. Για παράδειγμα, υποστηρίζεται ότι ο ολοκληρωτισμός συνίσταται στο να θέλει να κάνει τους ανθρώπους ευτυχισμένους, ενάντια στη θέλησή τους. Αλλά οι δυστυχισμένοι εργάτες και ψάχνοντες για εργασία, δεν χρειάζεται να προβληματίζονται παραπάνω. Ο ευτυχισμένος άνεργος δεν έχει σκοπό να τους κάνει ευτυχισμένους παρά τη θέλησή τους. Σίγουρα η ευτυχία είναι η λέξη κλειδί για όλων των ειδών τους τσαρλατάνους που θέλουν να διαλαλήσουν τα γιατροσόφια τους. Αλλά ο ευτυχισμένος άνεργος δεν έχει να προσφέρει κανένα γιατροσόφι.Όπως διαπίστωνε και ο Lautréamont το 1869: *"Μέχρι τώρα έχει περιγραφεί η δυστυχία για να προκληθεί φόβος και οίκτος. Γι'αυτό τώρα θα περιγράψω την ευτυχία, για να προκαλέσω το αντίθετό τους".*

Και τώρα στο θέμα:

Όλοι ξέρουμε ότι η ανεργία δεν μπορεί να καταργηθεί. Πάει άσχημα η επιχείρηση, γίνονται απολύσεις. Πάει καλά, γίνονται επενδύσεις στην αυτοματοποίηση, και πάλι απολύσεις. Σε παλαιότερους καιρούς, υπήρχε ζήτηση εργατικού δυναμικού, γιατί υπήρχε εργασία. Τώρα, ζητάνε απελπισμένα εργασία, γιατί υπάρχει εργατικό δυναμικό, και κανείς δε ξέρει που να το βάλει, επειδή οι μηχανές δουλεύουν γρηγορότερα, καλύτερα και φθηνότερα. Ο αυτοματισμός υπήρξε πάντα ένα όνειρο της ανθρωπότητας.

Ο ευτυχισμένος άνεργος Αριστοτέλης, πριν 2300 χρόνια, έγραφε: *"Εάν κάθε εργαλείο μπορούσε να εκπληρώσει τη λειτουργία του, εάν, για παράδειγμα, μπορούσε η σαΐτα να λειτουργήσει από μόνη της, ο μάστορας δε θα χρειαζόταν βοηθούς, ούτε ο αφέντης σκλάβους".*

Τώρα, αυτό το όνειρο πραγματοποιήθηκε και όλοι το αισθάνονται σαν εφιάλτη, αφού οι κοινωνικές συνθήκες δεν άλλαξαν τόσο γρήγορα όσο η τεχνολογία. Η διαδικασία αυτή είναι μη αναστρέψιμη, γιατί τα ρομπότ και τα αυτόματα μηχανήματα δε θα αντικατασταθούν πάλι από εργάτες. Εκτός αυτού, η ανθρώπινη εργασία, όπου είναι ακόμα απαραίτητη, μεταφέρεται σε χώρες με φθηνά εργατικά χέρια, ή παράγεται από κακοπληρωμένους μετανάστες. Αυτό το καθοδικό σπιράλ θα μπορούσε να σταματήσει μόνο με την επαναφορά της σκλαβιάς.

Η «ανεργία» είναι μια άσχημη λέξη, μια αρνητική έννοια, το πίσω μέρος του νομίσματος της εργασίας.Ένας άνεργος είναι απλώς ένας εργάτης χωρίς δουλειά. Πάνω σ'αυτό δεν αναφέρεται τίποτα για τον άνθρωπο ως ποιητή, ταξιδιώτη, στοχαστή, ον.Στις μέρες μας δημόσια επιτρέπεται να γίνεται λόγος μόνο για έλλειψη εργάσιας. Μόνο σε προσωπικό επίπεδο, δηλαδή μακρυά από δημοσιογράφους, κοινωνιολόγους και άλλους ρουφιάνους τολμά να είναι κανείς ειλικρινής με τον εαυτό τους.*"Απολύθηκα; Ψώνιο! Επιτέλους έχω χρόνο να πηγαίνω κάθε μέρα σε πάρτυ, δε χρειάζεται να τρώω απ' το φαστφουντάδικο και μπορώ να κάνω απεριόριστο σεξ".*

Θά'πρεπε να αρθεί αυτός ο διαχωρισμός μεταξύ προσωπικής σοφίας και δημόσιου ψέματος; Μας λενε, δεν είναι η σωστή στιγμή, να κριτικάρουμε την εργασία. Θα ήταν μια προβοκάτσια - κουτί για τους μικροαστούς. Ακόμη και πριν από είκοσι χρόνια οι εργάτες θα μπορούσαν να αμφισβητήσουν τη δουλειά τους και την ίδια την εργασία. Σήμερα, πρέπει να το παίζουν ευχαριστημένοι, γιατί δεν είναι άνεργοι, και οι άνεργοι πρέπει να το παίζουν δυσαρεστημένοι, μόνο και μόνο γιατί δεν έχουν δουλειά.Έτσι, μετατράπηκε η κριτική της εργασίας σε ευαρέσκεια. Ο ευτυχισμένος άνεργος είναι ανώτερος αυτού του παιδικού εκβιασμού.

Εκεί που χάθηκε η ηθική της εργασίας, μένει ο φόβος για την ανεργία, ο καλύτερος εκβίασμος για την προώθηση του γλυψίματος.

Κάποιος Schmilinsky, σύμβουλος διοίκησης επιχειρήσεων, λέει ξεκάθαρα για την εξόντωση των κοπαναντζήδων:

"Ψωμί δίνεις μόνο σ'ένα άλογο που έχει αξία. Επιχειρήσεις που θέλουν σήμερα να επιβιώσουν, πρέπει να ξέρουν ποιό άλογο έχει αξία. Η πολλή καλοσύνη μπορεί να ξεκάνει μια επιχείρηση. Συμβουλεύω τους πελάτες μου να ενεργούν με σιδερένια γροθιά μέσα σε βελούδινο γάντι. Ζούμε σε μια εποχή, όπου οι εργάτες παρατηρούν την κατάργηση των θέσεων εργασίας γύρω τους. Κανείς δε θέλει να κάνει κακή εντύπωση. Εταιρείες τείνουν όλο και πιο πολύ στο να χρησιμοποιήσουν αυτή την ανασφάλεια για να μειώσουν τις αργίες". (Spiegel, 32/1996).

Η δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος για ευτυχισμένους άνεργους θα καλυτέρευε και την κατάσταση των εργαζόμενων. Ο φόβος να μείνει κανείς άνεργος θα μειωνόταν και το θάρρος για αντίσταση θα εκφραζόταν πιο εύκολα. Ίσως, μία των ημερών, η αναλογία των δυνάμεων να είναι υπέρ των εργαζομένων. *"Πώς; Θέλετε να ελέγξετε αν είμαι στ' αλήθεια άρρωστος; Τότε προτιμώ να προσχωρήσω στους ευτυχισμένους άνεργους".*

Η δουλειά είναι ζήτημα επιβίωσης. Αυτή την άποψη μπορούμε να τη συμμεριστούμε. Ο **Bob Black** απ' τη Βόρεια Αμερική γράφει πάνω σ'αυτό: *"Η εργασία είναι μαζική δολοφονία ή γενοκτονία. Η δουλειά θα δολοφονήσει ακαριαία άμεσα ή έμμεσα όποιον διαβάζει αυτές τις λέξεις. Μεταξύ 14.000-25.000 άνθρωποι πεθαίνουν κάθε χρόνο την ώρα της εργασίας. Πάνω από 2.000.000 μένουν ανάπηροι. 20.000.000 από τα 25.000.000 τραυματίζονται. Σ' αυτό το νούμερο δεν υπολογίζεται καν το μισό εκατομύριο των ανθρώπων που έχουν την αρρώστια του επαγγέλματός τους. Αγγίζεται μόνο η επιφάνεια. Αυτό που η στατιστική δεν αναφέρει, είναι όλοι αυτοί, των οποίων η διάρκεια ζωής συντομεύεται από την εργασία- και αυτό είναι φόνος. Σκεφθείτε όλους αυτούς τους γιατρούς που στα πενήντα τους έχουν πεθάνει στη δουλειά. Σκεφτείτε τους εργασιομανείς! Και ακόμα κι αν δε σκοτωθούν ή παραλύσουν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους, θα μπορούσαν όμως, ενώ πηγαίνουν στη δουλειά, έρχονται απ' τη δουλειά, ψάχνουν για δουλειά ή προσπαθούν να ξεχάσουν τη δουλειά. Φυσικά δεν επιτρέπεται να αμελήσουμε να υπολογίσουμε όλα τα θύματα απ' τη μόλυνση του περιβάλλοντος, τον αλκοολισμό λόγω εργασίας και την εξάρτηση απ' τα ναρκωτικά. Εδώ δολοφονούνται εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι -το λιγότερο- μόνο και μόνο για να πουλάν Big Mac's και Cadillacs στους επιζήσαντες!"*

Ο τσαγκάρης και ο ξυλουργός τιμούσαν την τέχνη τους. Και οι εργάτες του ναυπηγείου μπορούσαν νά'ναι περήφανοι βλέποντας την καθέλκυση του μεγαλόπρεπου πλοίου που οι ίδιοι έχτισαν. Αυτή η αίσθηση της χρησιμότητας δεν υπάρχει πλέον στο 95% όλων των επαγγελμάτων. Ο τομέας παροχής υπηρεσιών απασχολεί μόνο courier και κομπιουτερομανείς, που δεν έχουν κανένα λόγο να είναι περήφανοι. Ακόμη και ένας γιατρός δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένας πλασιέ των φαρμακευτικών εταιριών. Ποιός μπορεί να ισχυριστεί για τον εαυτό του, ότι μπορεί να κάνει κάτι χρήσιμο; Καθοριστικό δεν είναι πια, σε τι χρησιμεύει κάτι, αλλά πόσα χρήματα μπορεί κανείς να βγάλει μ' αυτό. Μοναδικός στόχος κάθε δουλειάς είναι να ανεβάσει το κέρδος της επιχείρησης και επίσης η μοναδική σχέση του εργαζόμενου με τη δουλειά του είναι ο μισθός του.

Ακριβώς γι' αυτό, επειδή το χρήμα είναι ο στόχος και όχι το κοινωνικό όφελος, υπάρχει η ανεργία. Τι θα γίνει αν μια εταιρεία προαναγγείλει την κατάργηση κάποιων θέσεων εργασίας; Όλοι οι επενδυτές την επαινούν για τη στρατηγική της εξυγείανσής της, οι μετοχές ανεβαίνουν και σύντομα θ'αποδείξει ο ισολογισμός τ' αντίστοιχα κέρδη. Μ'αυτό τον τρόπο, οι άνεργοι φέρνουν περισσότερο κέρδος απ'τους πρώην συναδέρφους τους. Λογικά, θά 'πρεπε να ευχαριστήσει κανείς τους άνεργους που συντελούν όσο κανένας άλλος στην ανάπτυξη. Αντί αυτού, δεν παίρνουν ούτε μια κλανιά απ'το κέρδος που δημιουργούν. Ο ευτυχισμένος άνεργος είναι της γνώμης πως πρέπει να πληρώνεται για τη μη εργασία του.

Εδώ μπορούμε να αναφερθούμε στον **Kassimir Malewitsch**, το ζωγράφο του ***"μαύρου τετραγώνου σε άσπρο φόντο"***. Το 1921 έγραφε στο βιβλίο του «***Τεμπελιά - ουσιαστική αλήθεια των ανθρώπων"*** το οποίο δημοσιεύτηκε μόλις πριν από δύο χρόνια στα ρωσσικά: *"Το χρήμα δεν είναι τίποτε άλλο από ένα μικρό κομμάτι τεμπελιάς. Όσο πιο πολύ έχει κανείς απ' αυτό, τόσο πιο σπάταλος γίνεται στο να γνωρίζει την ευδαιμονία της τεμπελιάς. Στον καπιταλισμό η δουλειά είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο, ώστε να μη δίνει την ίδια δυνατότητα σ' όλους τους ανθρώπους στην τεμπελιά. Την τεμπελιά μπορεί να την απολαύσει μόνο όποιος είναι εξασφαλισμένος μέσω του κεφαλαίου. Μ' αυτό τον τρόπο, η τάξη των καπιταλιστών απελευθερώθηκε απ'την εργασία, απ' την οποία πρέπει να απελευθερωθεί η ανθρωπότητα στο σύνολό της".*

Όταν ο άνεργος είναι δυστυχισμένος, δεν είναι επειδή δεν έχει δουλειά, αλλά γιατί δεν έχει λεφτά. Άρα θά 'πρεπε να κάνουμε λόγο όχι για «άνεργους», αλλά για «άφραγκους», όχι για «ψάχνοντες για εργασία», αλλά για «ψάχνοντες για λεφτά», για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα. Όπως θα δούμε, ο ευτυχισμένος άνεργος προτείνει την εξισσορόπηση αυτής της έλλειψης, μέσω της αναζήτησης εναλλακτικών τρόπων.

Όταν ο άνεργος είναι δυστυχισμένος, αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι, η μοναδική κοινωνική αξία που γνωρίζει, είναι η εργασία. Δεν έχει τίποτα να κάνει, βαριέται, δεν έχει πια κοινωνικές επαφές, μια και η δουλειά είναι συχνά η μοναδική δυνατότητα επικοινωνίας. Εκτός αυτού, το ίδιο ισχύει και για τους συνταξιούχους. Ο λόγος αυτής της υπαρξιακής μιζέριας είναι φυσικά η εργασία και όχι η ανεργία.

Ο **Jaques Mesrine**, κάποτε ο Νο 1 εχθρός του κράτους της Γαλλίας, αποφάνθηκε: *"Εάν μου'ρχόταν στις 6 το πρωϊ να κάνω σεξ, ήθελα να το κάνω με την ησυχία μου, δίχως να κοιτάω την ώρα. Ήθελα να ζω χωρίς ρολόι, γιατί με την καταμέτρηση του χρόνου μπήκε ο καταναγκασμός στη ζωή του ανθρώπου. Οι συνηθισμένες φράσεις της καθημερινότητας ηχούσαν στ'αυτιά μου: «Δεν υπάρχει χρόνος για ...», «Πρέπει να είμαι στην ώρα μου», «Κερδίζω χρόνο», «Χάνω το χρόνο μου». Εγώ όμως ήθελα να έχω χρόνο να ζήσω. Και ο μοναδικός τρόπος να το πετύχει κανείς, είναι να μην είναι σκλάβος του χρόνου. Ήξερα πόσο παράλογη ήταν η θεωρία μου και ότι δε μπορούσε κανείς να χτίσει καμιά κοινωνία μ' αυτή. Αλλά τι κοινωνία ήταν αυτή, με τις ωραίες της αξίες και νόμους!"* ***Jaques Mesrine*** *απ' το «Ένστικτο του θανάτου».*

Μας αποκρίθηκαν, ο ευτυχισμένος άνεργος είναι άνεργος μόνο με την έννοια της πλέον συνηθισμένης χρήσης της λέξης «δουλειά», δηλαδή «μισθωτή εργασία». Πάνω σ'αυτό πρέπει να υπογραμμίσουμε, οτι ο ευτυχισμένος άνεργος δεν ψάχνει καμμιά μισθωτή εργασία, αλλά ούτε και επιζητεί τη «δουλειά - σκλαβιά». Και απ'όσο γνωρίζουμε, υπάρχουν μόνο δύο ειδών δουλειές: σκλαβιά και μισθωτή εργασία. Βέβαια υπάρχουν και φοιτητές, καλλιτέχνες και άλλοι «πολυάσχολοι», οι οποίοι δεν κάνουν τίποτα χωρίς να ισχυριστούν πως κάνουν μια σοβαρή "δουλειά". Ως και οι επονομαζόμενοι "αυτόνομοι" δεν μπορούν να οργανώσουν ένα αντικαπιταλιστικό σεμινάριο χωρίς να έχουν παραγωγικές συζητήσεις σε "ομάδεςεργασίας". Μίζερες λέξεις για μίζερες σκέψεις.

Η "δουλειά" είναι μια θλιβερή λέξη -και όχι μόνο με τη σημερινή έννοια. Ήταν πάντοτε. Δουλειά σημαίνει: ταλαιπωρία, βάσανο, αξιοπρεπής απασχόληση. Μ' αυτή τη λογική, η "ευτυχισμένη ανεργία" είναι ένας πλεονασμός. Στις ρομανικές γλώσσες το πράγμα είναι πιο εμφανές, μια και τα "trabail", "trabajo" κλπ., βγαίνουν από το λατινικό "tribalium", ένα εργαλείο βασανισμού με τρείς ακίδες.

Την ηθική αξία της δουλειάς ως επάγγελμα του ανθρώπου στον κόσμο διατύπωσε ο ***Λούθηρος***. Ρητό του: *"Ο άνθρωπος γεννήθηκε για να δουλεύει, όπως το πουλί για να πετά"*.

Θα μπορούσε να πει κανείς πως το ερώτημα της επιλογής της λέξης θα ήταν άνευ σημασίας. Αλλά οι συνέπειες δε θα έλλειπαν, σε περίπτωση που μπέρδευε κάποιος τη λέξη "αναψυκτικό" με την "coca cola", τη λέξη "κουλτούρα" με τη "Μελίνα Μερκούρη", ή και τη λέξη "δραστηριότητα" με την "εργασία".

Όταν αναφέρεται κανείς στην εργασία ή την ανεργία, έχει να κάνει με ηθικές κατηγορίες. Η τάση αυτή επιδεινώνεται. Αρκεί να διαβάσει κανείς μια εφημερίδα και φαίνεται ξεκάθαρα.

"Μια εναλλαγή εξουσιών μεταξύ δυο κοσμοθεωριών έλαβε χώρα", κατά τα λεγόμενα ενός κοινωνιολόγου στην Ουάσιγκτον. *"Αντί να δει κανείς τη φτώχεια ως συνέπεια οικονομικών αιτιών, κυριαρχεί η άποψη πως βλέπει τη φτώχεια ως συνέπεια λαθεμένα ηθικών συμπεριφορών"*.

Όπως τότε που οι παπάδες έβλεπαν το μονοπώλιο της σωτηρίας των ψυχών να απειλείται, η ηθική υπάρχει μόνο για να μπαλώνει τα ρήγματα μεταξύ κοσμοθεωριών και πραγματικότητας που βαθαίνουν. Όποιος πει σ' ένα άνεργο: *"Εχεις αμαρτάνει"*, περιμένει απ'αυτόν να αναγνωρίσει την "αμαρτία" και να πει "ναι "ή "όχι". Οι τραγικές προσπάθειες να προκαλέσει κανείς τη συμπόνοια αυτού του κόσμου, είναι μάταιες. Μόνο ένα ανώτερο γέλιο μπορεί να καταρρίψει την ηθική.

Οι ευτυχισμένοι άνεργοι είναι άνθρωποι, οι οποίοι είναι ή θα ήθελαν να είναι άνεργοι και ευτυχισμένοι. Σ' αυτούς συγκαταλέγονται κι εκείνοι που δουλεύουν ευχαρίστως (ναι, γνωρίζουμε κάποιους), που παρόλα αυτά στηρίζουν τη δυνατότητα μιας ευτυχισμένης ανεργίας για άλλους. Μια και το κίνημά μας είναι καινούργιο, πρέπει να δουλεύουμε ακόμη που και που και να είμαστε ακόμη δυστυχισμένοι που και που. Και όμως ακολουθούμε το στόχο μας να περάσουμε τη ζωή μας ως ευτυχισμένοι, άνεργοι με ευπρεπή βραδύτητα και ήρεμο φανατισμό.

Εντούτοις, δεν απαιτούμε δικαίωμα στην τεμπελιά. Η τεμπελιά είναι μόνο το αντίθετο της εργατικότητας. Εκεί που δεν αναγνωρίζεται η δουλειά, χάνει και η τεμπελιά το νόημά της. Δεν υπάρχει διαφθορά χωρίς να υπάρχει αρετή. Απ' την εποχή του Lafargues έγινε ξεκάθαρο ότι η ελευθερία που παραχωρείται στον εργάτη είναι πολύ πιο βαρετή απ'ότι είναι η ίδια η εργασία. Γι' αυτό δε μπορεί να γίνεται θέμα μόνο για την περικοπή των εργάσιμων ωρών και την επιμήκυνση του ελεύθερου χρόνου.

Πριν από λίγο καιρό ήταν να απαγορευτεί στην Ισπανία η siesta, με το πρόσχημα ότι θα έβαζε σε κίνδυνο την ευρωπαϊκή αγορά. Είμαστε 100% αλληλέγγυοι με όλους τους ισπανούς εργάτες που είναι της άποψης οτι η Ε.Ε. θά 'πρεπε καλύτερα να εισάγει την "eurosiesta".

Να ξεκαθαριστεί ότι ο ευτυχισμένος άνεργος δεν υποστηρίζει τους αντάρτες της περικοπής των εργάσιμων ωρών που νομίζουν ότι όλα θα ήταν ωραία εάν ο καθένας κρατούσε τη δουλειά του, αλλά εργαζόταν μόνο 5, 3, ή 2 ώρες καθημερινά. Τι μπέρδεμα είναι αυτό! Κοιτάω το ρολόι όταν ετοιμάζω φαγητό για τους φίλους μου; Κοιτάω πόσο χρόνο περνάω γράφοντας αυτό το σκατοκείμενο; Μετράς το χρόνο όταν κάνεις έρωτα;

Αυτό όμως δε σημαίνει ότι η ευτυχισμένη ανεργία είναι μια νέα ουτοπία. Ουτοπία σημαίνει "ένα ανύπαρκτο μέρος".

Ο ουτοπιστής προσχεδιάζει τα ακριβή σχέδια μιας δήθεν ιδανικής κατασκευής και περιμένει οτι ο κόσμος θα φορμαριστεί σ'αυτό το καλούπι. Σε αντίθεση με αυτό, ο ευτυχισμένος άνεργος είναι περισσότερο ένας τοπιστής: έχει να κάνει με μέρη και καταστάσεις που προϋπάρχουν. Δεν κατασκευάζει κανένα σύστημα, αλλά ψάχνει για όλες τις δυνατότητες να βελτιώσει τον περίγυρό του.

Ένας αξιότιμος ανταποκριτής μάς γράφει: *"Για τον ευτυχισμένο άνεργο είναι ζήτημα μιας κοινωνικής αναγνώρισης, που έχει σαν αποτέλεσμα την οικονομική εξασφάλιση χωρίς προϋποθέσεις, ή περί μιας επαναστατικοποίησης του συστήματος μέσω παράνομης δράσης, όπως υποκλοπή ηλεκτρικού ρεύματος. Η συσχέτιση των δύο στρατηγικών τουλάχιστο δε φαίνεται πολύ λογική. Δύσκολο να απαιτήσει κανείς κοινωνική αποδοχή και ταυτόχρονα να επιβραβεύει εγκληματίες"*.

Λοιπόν, ο ευτυχισμένος άνεργος δεν είναι κανένας φανατικός της παρανομίας. Στην επιδίωξή του να κάνει το καλό, είναι πρόθυμος να στραφεί και σε νόμιμα μέσα. Εκτός αυτού, ότι είναι σήμερα δίκαιωμα, ήταν κάποτε ένα έγκλημα. Το δικαίωμα της απεργίας για παράδειγμα. Και μπορεί ανά πάσα στιγμή να ξαναγίνει έγκλημα.

Πάνω απ'όλα μιλάμε για κοινωνική αναγνώριση. Δεν απευθυνόμαστε ούτε στο κράτος, ούτε στις δημόσιες υπηρεσίες, αλλά στο μέσο άνθρωπο.

Έχουμε συνείδηση της πιθανής αποτυχίας της προσπάθειάς μας με διάφορους τρόπους.Μπορεί για παράδειγμα να τελειώσει απλά σαν αστείο, σα μια φάρσα χωρίς συνέπειες. Η καλή ιδέα μπορεί να χαθεί μέσα στη στυγνή σοβαρότητα. Μπορεί επίσης να συμβεί, μια μικρή ομάδα ανέργων να γνωρίσει τόσο μεγάλη επιτυχία, ώστε να μετατραπεί σε ευτυχείς επιχειρηματίες, χάνοντας κάθε επαφή με τον πρωταρχικό τους περίγυρο. Αυτό είναι ρίσκο, όχι πεπρωμένο. Εμείς θα κάνουμε ότι είναι να κάνουμε. Άν θα πετύχουμε ή όχι το σκοπό μας, δεν εξαρτάται μόνο από μας.

Θα μπορούσαμε να φανταστούμε ότι θα δινόταν στους άνεργους η ευκαιρία να καλλιεργήσουν σε άδεια οικόπεδα και χωματερές του μεταμοντερνισμού και να αυτοσχεδιάσουν οι ίδιοι τις κοινωνικές σχέσεις, παρακολουθούμενοι από hiteach αστυνομία και ωμά εκμεταλευόμενοι από κάποια μαφία, ενώ η ευκατάστατη μειοψηφία θα συνέχιζε να λειτουργεί ξέγνοιαστα.

Οι ευτυχισμένοι άνεργοι αναζητούν μία διέξοδο απ' αυτή την εναλλακτική λύση του τρόμου. Το σύνθημα της κυρίαρχης προπαγάνδας έχει ως εξής: Οι άνεργοι είναι αποκλεισμένοι και αμέτρητοι καλοθελητές υποστηρίζουν την επανένταξή τους στην κοινωνία. Τι ακριβώς σημαίνει αυτό, διευκρίνησε

ένας ανθρωπιστής της UNESCO σε συνέδριο κορυφής στην Κοπενχάγη: "Το πρώτο βήμα για την κοινωνική ένταξη είναι η εκμετάλλευση". Ευχαριστούμε για την πρόσκληση. Πριν από 300 χρόνια, οι αγρότες κοιτούσαν με ζήλεια το κάστρο των ευγενών και δίκαια αισθανόταν αποκλεισμένοι από τον πλούτο τους, την ευγενή τους τεμπελιά, τους καλλιτέχνες της αυλής και τις μαιτρέσσες τους. Τώρα ποιός θά'θελε να ζήσει όπως ένας στρεσσαρισμένος διευθυντής, ποιός θα ήθελε να γεμίσει το κεφάλι του με άχρηστους λογαριασμούς, να πιεί το μπόμπα ποτό του και να ψοφήσει από το έμφραγμά του; Απ'την αφαίρεση που επικρατεί προτιμούμε να απέχουμε. Επιθυμούμε μια άλλου είδους ένταξη.

Σε φτωχειές χώρες υπάρχουν εκατομμύρια ανθρώπων που πρέπει να ζήσουν εκτός της κυκλοφορίας της αγοράς. Καθημερινά αναφέρουν οι εφημερίδες για το βάσανο του επονομαζόμενου "τρίτου κόσμου", μια θλιβερή αλυσίδα ασιτίας, δικτατορίας, πολέμου και αρρώστιας. Συνάμα δε πρέπει να παραβλέπουμε, ότι ταυτόχρονα με αυτή την - στις περισσότερες περιπτώσεις εισαγόμενη - αθλιότητα, διαδραματίζεται και μία άλλη πραγματικότητα. Μία έντονα κοινωνική ζωή, υποστηριζόμενη από προκαπιταλιστικές παραδόσεις. Σε σύγκριση με αυτό, η δυτική κοινωνία φαντάζει σα νεκρή. Εκεί, περιφρονείται η εργασία του λευκού άνδρα, γιατί δεν έχει τελειωμό. Σε αντίθεση, με το παράδειγμα εκείνου του Σομαλού τεχνίτη, του οποίου τα κέρδη εξανεμίζονται σε μια ετήσια γιορτή. Όσο πιο χαμηλό είναι το ακαθάριστο εθνικό προϊόν, τόσο πιο μεγάλη είναι η ικανότητα του ανθρώπου να γιορτάσει.

Σύμφωνα με τον εθνολόγο ***Serge Latouche*** : *"Οι φτωχοί είναι πολύ πιο πλούσιοι απ'ότι νομίζει κανείς και απ'ότι πιστεύουν οι ίδιοι. Η απίστευτη χαρά για ζωή που εντυπωσιάζει πολλούς παρατηρητές σε αφρικάνικα προάστια, πλανεύει λιγότερο από τους καταθλιπτικούς, αντικειμενικούς υπολογισμούς, στατιστικών συσκευών, οι οποίοι απλά και μόνο περιλαμβάνουν το δυτικοποιημένο κομμάτι του πλούτου και της φτώχειας".*

Για τους ευρωπαίους υπάρχει φυσικά ο κίνδυνος να οικειοποιηθούν τον εξωτισμό. Αλλά η κοινωνική υπεροχή του φτωχού νότου επιβεβαιώνεται και απ'τους ανθρώπους του νότου. Οι ευτυχισμένοι άνεργοι έχουν να μάθουν και να ξεμάθουν πολλά από την Αφρική και άλλους μη δυτικούς πολιτισμούς. Φυσικά δε πρόκειται να μιμηθούμε παλιά έθιμα, αλλά μπορούμε να επηρεαστούμε από αυτά. Ακόμα και ο **Picasso** και οι ντανταϊστές βρίσκαν στην αφρικάνικη τέχνη μια δροσερή πηγή δημιουργικότητας.

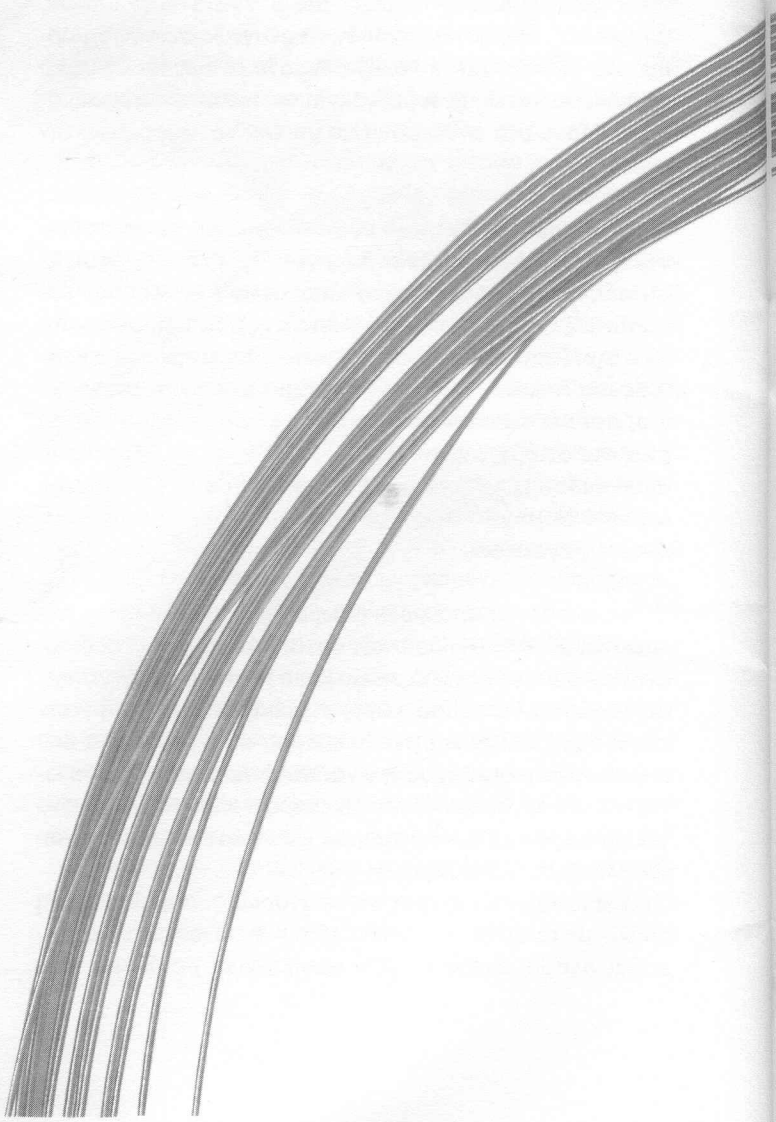
Εδώ αναφέρεται μόνο ένα παράδειγμα: Πριν από μερικά χρόνια, κοινωνιολόγοι εξέταζαν τον πληθυσμό ενός slam του Dakar, στη Σενεγάλη. Διαπίστωσαν, ότι το εισόδημα μιας μέσης 12μελούς οικογένειας είναι το 7πλάσιο του επίσημου εισοδήματός τους. Όχι ότι οι άνθρωποι ανακάλυψαν το μαγικό μέσο για να εφταπλασιάσουν τα χαρτονομίσματα, αλλά πολλαπλασιάζουν τη δραστηριότητα των λιγοστών χρημάτων μέσω έντονης κυκλοφορίας. Είναι αδύνατο να ζεί κανείς στην Αφρική δίχως να ανήκει σε μια ομάδα, ένα σόι, ένα κύκλο φίλων. Μέσα σε κάθε ένα απ'αυτά τα δίκτυα, το χρήμα τίθεται σε μια συνεχή κυκλοφορία, μέσω δώρων, δωρεών, καταθέσεων, δανείων και επιστροφών. Έτσι, η κάθε οικογένεια έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει πολλά περισότερα χρήματα απ'αυτά που υπάρχουν. Εκτός απ'αυτό, υπάρχει αλληλοβοήθεια, αυτοοργάνωση και ξεφάντωμα. Σε όλη αυτή τη φάση τα χρήματα δεν έχουν καμμία σημασία. Γι' αυτό είναι αδύνατο να μετρήσει κανείς ένα οποιοδήποτε βιοτικό επίπεδο με τα μέτρα του δυτικού πολιτισμού. Άς φανταστούμε πως το ίδιο σύστημα θα μπορούσε να λειτουργήσει και εδώ. Εκτός απ' τα χρήματα που θα υπήρχαν, θα καρπονόμαστε και πράγματα που δε μπορούν να αγοραστούν με χρήματα. Το ερώτημα: Πόσα λεφτά χρειάζομαι για να μπορώ να ζω σωστά, είναι ανεπαρκές. Όποιος δεν έχει κοινωνικές σχέσεις, δε θά 'χει ποτέ αρκετά λεφτά για να μαλακώσει την υπαρξιακή ανάγκη του. Αυτός που παίρνει "κοινωνική πρόνοια" γνωρίζει μεν μια μεγάλη αναπηρία, μια και δε μπορεί να στηρίξει καμία χρήση και κανένα σόϊ. Όλα πρέπει να εφευρεθούν. Αλλά τουλάχιστο έχει ένα πλεονέκτημα. Οι όροι ζωής του δεν είναι τόσο σκληροί, όσο στην Αφρική.

Για τους ευτυχισμένους άνεργους ανοίγει ένα πλατύ πειραματικό πεδίο, που εμείς ονομάζουμε ανίχνευση καινούριων τρόπων δράσης.

Όπως τώρα ίσως καταλάβατε, η ανάπαυσή μας είναι πολύ απαιτητική, θεωρητικά και πρακτικά, σοβαρά και παιχνιδιάρικα, τοπικά και διεθνώς (μόνο στην ευρώπη υπάρχουν κιόλα 20.000.000 εικονικοί ευτιχισμένοι άνεργοι).

Μια των ημερών θα μπορέσουν να πουν με περηφάνια:
Είχαμε την εμπειρία της αρχής.

Για επικοινωνία: **Die glücklichen Arbeitslosen**
c/o Im Stall, Kastanienallee 84
10435 Berlin-Prenzlauer Berg

Αν υποθέσουμε ότι η δουλειά είναι χαρά, τότε για ποιό λόγο όλοι χαιρόμαστε όταν σχολάμε;

Ιθαγενείς Μετανάστες

Η δουλειά είναι το "αναγκαίο κακό" που μας έχουν επιβάλλει. Επειδή όσο και αν δουλεύουμε τα αφεντικά και οι επιστάτες τους ποτέ δεν θα είναι ευχαριστημένοι, ας χαλαρώσουμε και ας ασχοληθούμε περισσότερο με την ξεκούραση και λιγότερο με τη δουλειά μας. Λουφάροντας συστηματικά και έξυπνα, δουλεύουμε λιγότερο και ζούμε περισσότερο.

Αν η δουλειά ήταν χαρά, τα αφεντικά θα την κρατούσαν για τον εαυτό τους.

"Οποιος σπέρνει φτώχεια, θερίζει οργή"

Το ακόλουθο κείμενο δεν αποτελεί μια συνολική κριτική αποτίμηση του κινήματος των ανέργων στη Γαλλία. Περισσότερο εντόπιζει και αναδεικνύει κάποιες μορφές δράσης και οργάνωσης που ξεπέρασαν τις παραδοσιακές φόρμες και που επιπλέον, στο αιώνιο τροπάρι της αριστέρας περί "βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών" και "δικαιώματος στη δουλειά" αντιπαρέθεσαν την απαίτηση "να ξαναπάρουμε τις ζώες μας".

Το κίνημα των ανέργων στη Γαλλία

Μετά τις μεγάλες απεργίες του Δεκέμβρη του 1995 και τις κινητοποιήσεις των μεταναστών και των προσφύγων χωρίς χαρτιά, το κίνημα των ανέργων και των προσωρινών του φετινού οργισμένου χειμώνα ανέπτυξε μια νέα κουλτούρα αντίστασης που διαφοροποιήθηκε σημαντικά από τις παραδοσιακές μεθόδους και πρακτικές των συνδικαλιστικών οργανώσεων και ενώσεων. Με τον επιθετικό διεκδικητικό του χαρακτήρα και τη συνεχή ριζοσπαστική του δράση ευνόησε τη δημιουργία διευρυμένων αυτο-οργανωμένων ομάδων που υιοθέτησαν την πρακτική των γενικών συνελεύσεων, των συλλογικών αποφάσεων και του αγώνα ενάντια στη διαμεσολάβηση, την εκπροσώπηση και τη "διαπραγμάτευση".

Σύνθεση και πρακτικές

Από τις πρώτες βδομάδες της εμφάνισής του, το κίνημα προέβαλε μια δυναμική αυθόρμητη, απρόβλεπτη και αποφασιστική πραγματοποιώντας πολύμορφες ενέργειες διαμαρτυρίας -διαδηλώσεις, καταλήψεις χώρων που σχετίζονται άμεσα με τους ανέργους (όπως γραφεία των εργοδοτικών οργανώσεων και του σοσιαλιστικού κόμματος ...), συζητήσεις, πικ-νικ και αυτο-εκπτώσεις σε σουπερμάρκετ και εστιατόρια, κ.λ.π.- και επιδιώκοντας τη σύνδεση των τοπικών συλλογικοτήτων αλλά και την αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων στη βάση πραγματικών και άμεσων αναγκών.

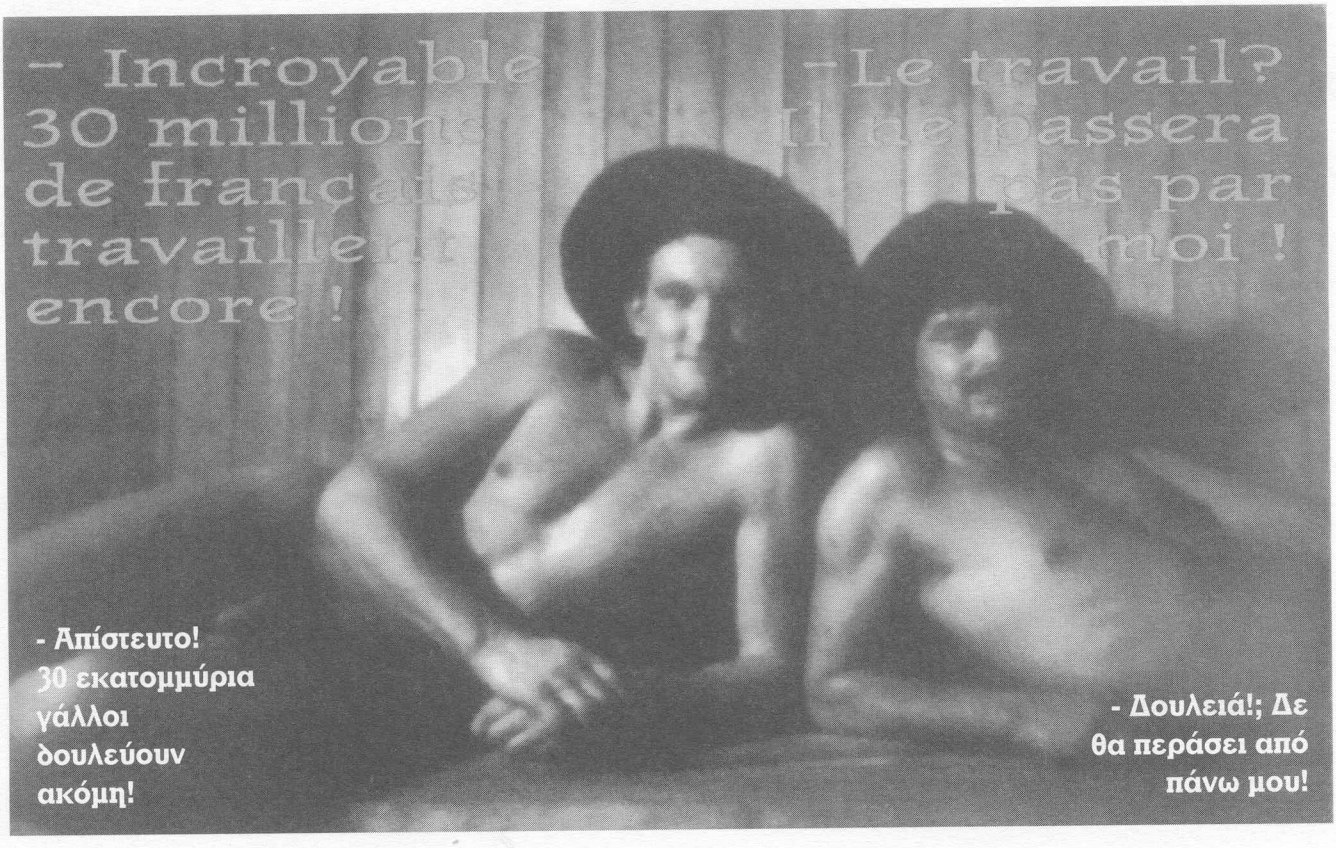
Στα γαλλικά ΜΜΕ το σύνολο του κινήματος εμφανίστηκε να αποτελείται από τα μέλη των οργανώσεων της λεγόμενης Ομάδας των Τεσσάρων (AC!, MNCP, APEIS και CGT ανέργων), οι πρόεδροι των οποίων αυτοχρίστηκαν "εκπρόσωποι" και "ηγέτες" των ανέργων. Στην πραγματικότητα, η AC!, με αρκετούς έμπειρους -πρώην και νυν τροτσκιστές- συνδικαλιστές, αποφεύγει την πρόκληση κρίσης στην κυβέρνηση και θεωρεί πως το κίνημα των ανέργων είναι "μια ευκαιρία για την αριστερά" (Κριστόφ Αγκιτόν, "ηγέτης" που προσκλήθηκε και στην Ελλάδα για ενήμερωση). Η MNCP και η APEIS (πρόεδρος της οποίας είναι μέλος της ηγεσίας του ΚΚΓ) είναι οργανώσεις με στρατευμένα μέλη σε περιορισμένο αριθμό πόλεων, ενώ η CGT ανέργων, με αρκετές συμπάθειες στο ΚΚΓ και ακόμη περισσότερες εσωτερικές αντιθέσεις, βασίζει τη δράση της στη προώθηση του 35ωρου.

Στις οργανώσεις αυτές θα πρέπει να προστεθούν οι ομάδες των αναρχικών και των ελευθεριακών (CNT -δύο σχήματα-, FA, SCALP, OCL) στις οποίες επικρατεί αρκετά πολύπλοκη κατάσταση, με συμμαχίες και αντιδικίες που ποικίλουν από πόλη σε πόλη. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Νάντης όπου παρατηρούνται δύο ομαδοποιήσεις: η μια περιλαμβάνει τη CGT ανέργων, την AC!, τη CNT και το SCALP και η άλλη τη Συλλογικότητα

Δραστήριων Ανέργων και Αλληλέγγυων (CCAS) που αποτελείται από άτομα με αυτόνομη και ελευθεριακή δράση.
Συνολικότερα, σε ολόκληρη τη γαλλική επικράτεια δημιουργείται ένας μεγάλος αριθμός εξαιρετικά δραστήριων ομαδοποιήσεων και τοπικών αυτόνομων συλλογικοτήτων που, χωρίς να αρνούνται τις αντιφάσεις και τις αδυναμίες τους, οργανώνονται, διαδηλώνουν και ανταλλάσουν απόψεις για θεμελιώδη ζητήματα όπως η εργασία, η ανακατανομή του πλούτου, η οικονομική οργάνωση της κοινωνίας, η συναίνεση δεξιάς-αριστεράς για τη διάλυση του κράτους πρόνοιας, το νεοφιλελεύθερο μοντέλο, κ.ά.
Παράλληλα, φροντίζουν για την ύπαρξη σταθερών σημείων συνάντησης και προετοιμασίας διαφόρων πρωτοβουλιών καθώς και για το συντονισμό και τη δικτύωση των τοπικών αγώνων. Για το σκοπό αυτό, διαμορφώνονται μόνιμοι κατειλημμένοι χώροι (στο Παρίσι, τη Νάντη, την Τουλούζη, το Στρασβούργο, το Μονπελιέ), εκδίδονται ενημερωτικά έντυπα (όπως η "Ηχώ των αγώνων" στη Νάντη με πληροφορίες από δώδεκα πόλεις) και πραγματοποιούνται δύο "Εθνικές Συναντήσεις του Αυτόνομου Συντονιστικού των Συλλογικοτήτων των Ανέργων, Προσωρινών και Αλληλέγγυων", στη Νάντη (19-20 Φλεβάρη) και το Στρασβούργο (31 Μάρτη, 1 και 2 Απρίλη). Με κοινή απόφασή τους, οργανώνονται δύο πανεθνικές ημέρες δράσης. Στην πρώτη, με τίτλο "οι αληθινοί κλέφτες", διαδηλωτές και διαδηλώτριες συγκεντρώνονται μεταμφιεσμένοι/ες σε κλέφτες και αστυνομικούς μπροστά από ένα πολυκατάστημα Cash Converter για να κατευθυνθούν στη συνέχεια στην τράπεζα Credit Lyonnais, ενώ στη δεύτερη, με τίτλο "εργασία", καταλαμβάνουν ένα γραφείο του ΟΑΕΔ και την εταιρία ManPower και στη συνέχεια αυτο-προσκαλούνται σε γεύμα σε ένα πολυτελές ρεστοράν.

Η συνέλευση του Jussieu

Η συνέλευση του Πανεπιστημίου του Jussieu συγκροτήθηκε στις 19 Γενάρη, μετά από μια μεγάλη και δυναμική πορεία στους δρόμους του Παρισιού και συγκέντρωνε καθημερινά περισσότερα από 200 άτομα. Από την πρώτη τους κιόλας ανακοίνωση προσδιόρισαν την ιδιαιτερότητά τους σε σχέση με άλλες συλλογικότητες του κινήματος: *"Με τις διάφορες καταλήψεις που πραγματοποιούνται στο Παρίσι, επιθυμούμε να δημιουργήσουμε χώρους συζήτησης, ανοιχτούς και αυτοδιευθυνόμενους, όπου θα μπορούν να συναντιούνται άνεργοι, προσωρινοί, φοιτητές, μισθωτοί, μαθητές... με ένα λόγο, όλοι/ες όσοι/ες αναγνωρίζουν τον εαυτό τους μέσα σε αυτόν τον αγώνα. Η κυβέρνηση, παρά τα όσα λέει, επέλεξε να μας εμποδίσει με κάθε τρόπο. Είναι βέβαιο ότι το χώρο αυτό θα τον κρατήσουμε, είτε το θέλει το Κράτος, είτε όχι. (...) Η ανεργία είναι μια αναγκαστική συνέπεια του καπιταλισμού που δε μπορεί να κάνει τίποτα για να την αντιμετωπίσει. Γι' αυτό, το θέμα δεν είναι να βελτιώσουμε τις "οικονομικές συνθήκες", αλλά "να ξαναπάρουμε τις ζωές μας".*
Στις καθημερινές συζητήσεις, όπου όλοι/ες συμμετείχαν ως άτομα και όχι ως εκπρόσωποι πολιτικών οργανώσεων, απορρίπτουν τη μισθωτή εργασία και διαλέγονται πάνω σε ζητήματα όπως ο ολοκληρωτισμός του εμπορεύματος και του χρήματος, η κενότητα του παραγωγικού συστήματος, οι σχέσεις με το Κράτος. Με κινητήριο μοχλό τη δυναμική αυτών των συζητήσεων, αρνούνται στην πράξη τις ιεραρχικές και εμπορευματικές σχέσεις, πραγματοποιώντας διαδηλώσεις, καταλήψεις, πορείες, εισβολές, θεατρικές παραστάσεις.
Στον "εβδομαδιαίο περίπατό" τους, κάθε Παρασκευή, προσκαλούν τον εαυτό τους σε γεύμα σε διάφορες καντίνες (της εφημερίδας Le Monde, των σιδηροδρομικών, κ.ά), βγάζουν δωρεάν φωτοτυπίες των κειμένων τους και συζη-

τούν με τους παρευρισκόμενους. Στη συνέχεια εισβάλλουν σε διάφορους χώρους (από το Οικονομικό Συμβούλιο και τη Μετεωρολογική Υπηρεσία μέχρι μπιστρό, σουπερμάρκετ και ταχυδρομεία), όπου μοιράζουν προκηρύξεις, προμηθεύονται τα απαραίτητα με "αυτο-έκπτωση" τιμών, πετούν σάπια φρούτα ή χρησιμοποιούν τα φαξ για να στέλνουν τα κείμενά τους σε άλλες συλλογικότητες.

Οι καταλήψεις που αποτέλεσαν ιδιαίτερα προσφιλή τρόπο δράσης, αφορούν χώρους που εξαπατούν και καταπιέζουν ανέργους όπως η έδρα του Σοσιαλιστικού Κόμματος, η Διεύθυνση Εργασίας, η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, η Επιχείρηση Φωταερίου. Άλλες ήταν μεγάλης διάρκειας -με αστυνομικές επεμβάσεις, εκδιώξεις και σε κάποιες περιπτώσεις συλλήψεις- και άλλες μικρής, ώστε ο συμβολικός στόχος να προλάβει να γίνει γνωστός από τα ΜΜΕ.

Προοπτικές

Το κίνημα των ανέργων και των προσωρινών στη Γαλλία αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου κινήματος. Του κινήματος των "χωρίς": χωρίς χαρτιά, χωρίς στέγη, χωρίς εργασία. Από κοινού πραγματοποίησαν αρκετές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας, αλληλεγγύης και ενημέρωσης και ένωσαν τις δυνάμεις τους ενάντια στην κυριαρχία του χρήματος και του διαχωρισμού.

Ωστόσο, το στοίχημα ενός σταθερότερου συντονισμού - καθώς και αυτό του συντονισμού των αυτόνομων και ανεξάρτητων συλλογικοτήτων- παραμένει ανοιχτό. Γιατί όπως αναφέρει, μεταξύ άλλων, μια προκήρυξη που υπογράφουν "οργισμένες γυναίκες, φεμινίστριες και λεσβίες": "Γνωρίζουμε πως στην πραγματικότητα ποτέ δεν είχαμε κανένα δικαίωμα. Τα δικαιώματα είναι μια αυταπάτη. Δε μπορούμε να τα αγγίξουμε, δε μπορούμε να τα γευτούμε. Έχουμε μόνον αυτό που υπερασπιζόμαστε, αυτό που παίρνουμε μόνες μας. Γνωρίζουμε τι σημαίνει να είμαστε μαζί. Αυτό που θέλουμε, είναι να τελειώνουμε με το προσωρινό της ζωής. Τη ζωή μας τη θέλουμε ολόκληρη!".

Ε.Π.

Συντομογραφίες:

AC!:	Δράση ενάντια στην Ανεργία
MNCP:	Εθνικό Κίνημα Ανέργων και Προσωρινών
APEIS:	Ένωση για την Εργασία, την Ένταξη και την Αλληλεγγύη
CGT:	Γενική Συνομοσπονδία Εργασίας
CNT:	Εθνική Συνομοσπονδία Εργασίας
FA:	Αναρχική Ομοσπονδία
SCALP:	Ολοφάνερα Αντι-Λεπενικό Τμήμα
OCL:	Οργάνωση Ελευθεριακών Κομμουνιστών

"ΤΑ ΟΠΛΑ ΜΑΣ: ΕΥΦΥΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΙΚΟ ΜΙΣΟΣ"
Από παλιότερη, αλλά πάντα επίκαιρη αφίσσα.

